

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ЛОГОПЕДІЯ

*методичні рекомендації
для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 016 Спеціальна освіта
освітньо-професійної програми «Логопедія»*

Чернівці – 2025

УДК 376-056(07)

Рекомендовано Вченою радою
факультету педагогіки, психології та соціальної роботи
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
протокол № 6 від 22 січня 2025 року

У к л а д а ч і:

ОЛІЙНИК Марія Іванівна – доктор педагогічних наук, професор
ТАНЯВСЬКА Ярина Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент
ПЕРЕПЕЛЮК Інна Романівна - кандидат педагогічних наук, доцент
МАРЄЄВА Тетяна Вікторівна - кандидат педагогічних наук, доцент
КОЛТУНОВИЧ Тетяна Анатоліївна - кандидат психологічних наук, доцент
КУЗНЄЦОВА Катерина Сергіївна - кандидат педагогічних наук, доцент

Р е ц е н з е н т и:

ФІЛПЧУК Наталія Олександрівна - доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
ЯРМОЛА Наталія Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Л 696

Логопедія : методичні рекомендації для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта освітньо-професійної програми «Логопедія» / уклад.: М. І. Олійник, Я. А. Танявська, І. Р. Перепелюк, Т. В. Марєєва, Т. А. Колтунович, К. С. Кузнєцова. – Чернівці: Видавничо-інформаційний центр «Місто». 2025. – 129 с.

Методичні рекомендації для здобувачів освітньо-професійної програми «Логопедія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти містять узагальнену та структуровану інформацію, що допоможе студентам систематизувати набуті знання, розвинути практичні навички діагностики та корекції мовленнєвих порушень, роботи з науково-методичними джерелами, вміння аналізувати і застосовувати сучасні логопедичні підходи у практиці, активізувати самостійну роботу студентів, сформувати необхідні професійні компетентності для майбутньої діяльності у сфері спеціальної освіти.

Рекомендовано для використання студентами спеціальності 016 Спеціальна освіта та викладачами, які забезпечують викладання дисципліни «Логопедія».

УДК 376-056(07)

© Олійник М.І., Танявська Я.А., Перепелюк І.Р.,
Марєєва Т.В., Колтунович Т.А., Кузнєцова К.С., 2024

© Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	11
РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГОПЕДІЯ»...	12
2.1. II СЕМЕСТР	
2.1.1. Структура змісту навчальної дисципліни	12
2.1.2. Зміст навчальних занять	14
2.2. III СЕМЕСТР	
2.2.1. Структура змісту навчальної дисципліни	34
2.2.2. Зміст навчальних занять	36
2.3. IV СЕМЕСТР	
2.3.1. Структура змісту навчальної дисципліни	52
2.3.2. Зміст навчальних занять	53
2.4. V СЕМЕСТР	
2.4.1. Структура змісту навчальної дисципліни	65
2.4.2. Зміст навчальних занять	66
2.5. VI СЕМЕСТР	
2.5.1. Структура змісту навчальної дисципліни	82
2.5.2. Зміст навчальних занять	83
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ	103
РОЗДІЛ 4. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ТА КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ	112
РОЗДІЛ 5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	125

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Логопедія» – фундаментальна складова професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі спеціальної освіти. Вона забезпечує формування знань, умінь і навичок, необхідних для діагностики, профілактики та корекції мовленнєвих порушень у дітей і дорослих. Особливість цієї дисципліни полягає у її міждисциплінарному характері, що поєднує педагогіку, психологію, медицину та лінгвістику. Це дозволяє студентам опановувати комплексний підхід до роботи з людьми, які мають порушення мовлення, і ефективно інтегрувати теоретичні знання у практичну діяльність.

Необхідність вивчення дисципліни визначається зростанням кількості дітей і дорослих, які зіштовхуються з різноманітними мовленнєвими порушеннями, що можуть впливати на їхнє навчання, соціальну адаптацію та загальну якість життя. У процесі вивчення цієї дисципліни студенти опановують вікові норми розвитку мовлення, засвоюють сучасні методи діагностики та корекції мовленнєвих порушень, навчаються складати індивідуальні плани корекційної роботи, а також ефективно співпрацювати з іншими фахівцями у сфері спеціальної освіти.

«Логопедія» є обов'язковою освітньою компонентою освітньо-професійної програми «Логопедія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка спрямована на теоретичну та практичну підготовку студентів до професійної діяльності. Дисципліна читається в 2, 3, 4, 5, 6 семестрах, загальним обсягом 20 кредитів (600 год.).

В основі змісту курсу – система знань про закономірності навчання і виховання осіб з порушеннями мовлення і пов'язаними з ними відхиленнями. Основну частину змісту навчальної дисципліни (2-6 семестри) складає навчальний матеріал, що розкриває загальні основи логопедії, основні форми та види мовленнєвих порушень (дислалія, ринолалія, дизартрія, фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення, загальне недорозвинення мовлення, афазія, алалія, заїкання, тахілалія, брадилалія, дисфонія, афонія, дисграфія і дислексія). У процесі вивчення дисципліни студенти опановуватимуть методики обстеження, діагностики та корекції, що застосовуються у роботі з різними мовленнєвими патологіями, сучасні підходи до логокорекції, зокрема інноваційні методи, інтеграцію індивідуальних програм розвитку й адаптації дітей у закладах освіти.

Програма дисципліни розроблена з дотриманням принципу поступового ускладнення навчального матеріалу.

У *II семестрі* студенти вивчають предмет, завдання, методи логопедії, аналізують історію її становлення та розвитку у світі, зокрема досвід США, країн Європи та України. Особлива увага приділяється віковим нормам розвитку мовлення: від немовлячого періоду до підліткового віку. Студенти досліджують, як формуються мовленнєві навички на кожному етапі, які чинники впливають на цей процес та як відхилення від норм можуть позначатися на загальному розвитку дитини.

Окрім засвоєння теоретичних знань про вікові норми мовленнєвого розвитку, студенти вивчають основні види мовленнєвих порушень, їхню класифікацію, причини виникнення, характерні прояви та вплив на життя дитини. До таких порушень належать дислалія, ринолалія, дизартрія, заїкання, дисграфія, дислексія, а також лексико-граматичні та темпо-ритмічні відхилення.

Студенти отримують ґрунтовні знання про біологічні, психологічні та соціальні механізми розвитку цих порушень, що є необхідною основою для формування практичних навичок діагностики та корекції. Таким чином, навчальний процес у другому семестрі забезпечує міцний базис для подальшого опанування специфіки логопедичної діяльності та підготовки до практичної роботи.

У *III семестрі* студенти поглиблено вивчають специфіку мовленнєвих порушень, їхню діагностику та методи корекції. Основна увага приділяється практичній складовій, що дозволяє майбутнім фахівцям не лише засвоїти теоретичні знання, а й розвинути професійні навички логопедичної роботи з дітьми, які мають різні форми мовленнєвих порушень.

Студенти детально вивчають корекцію мовлення при дислалії, включаючи виправлення типових дефектів вимови свистячих і шиплячих звуків. Особлива увага приділяється роботі з дітьми, які мають ринолалію: вивчаються механізми процесу голосоутворення, вплив вроджених патологій (незрощень губи та піднебіння) на розвиток мовлення, а також методики логопедичної та медичної допомоги. У фокусі також перебуває робота з дітьми з дизартричними порушеннями. Здобувачі засвоюють методи комплексного обстеження, що включає аналіз артикуляції, дихання, моторики язика та губ, а також нейрофізіологічні підходи до реабілітації мовленнєвих функцій. Вони знайомляться з методиками розвитку моторних і сенсорних навичок, необхідних для правильної артикуляції, і засвоюють ефективні стратегії роботи з такими дітьми.

Окремі теми присвячені особливостям обстеження дітей із цими порушеннями, методам діагностики, розробці та реалізації корекційно-розвивальних програм, запуску мовлення у дітей із ЗНМ, розвитку мотивації до мовленнєвої активності, використанні ігрових прийомів і наочності, структурі індивідуальних програм розвитку (ІПР) для дітей із мовленнєвими порушеннями та міждисциплінарному підходу до їх складання і реалізації.

У *IV семестрі* навчання зосереджується на практичних аспектах постановки, автоматизації та диференціації звуків, що є основою для корекції мовленнєвих порушень. Студенти опановують методики постановки голосних, твердих, м'яких, губних, свистячих, шиплячих та сонорних звуків, а також набувають навичок роботи з немовленнєвими дітьми, які потребують запуску мовлення. Кожна тема доповнена артикуляційними вправами та логопедичними заняттями, спрямованими на практичне застосування здобутих знань.

Основна увага приділяється розвитку артикуляційного апарату та формуванню правильної вимови звуків. Студенти вивчають прийоми постановки окремих звуків і звукосполучень, методи автоматизації, спрямовані на закріплення правильного звукового оформлення мовлення, та способи диференціації звуків для уникнення плутанини між схожими звуками. Окремо розглядається робота з немовленнєвими дітьми: стимуляція мовленнєвої активності, розвиток передмовленнєвих навичок, формування перших слів і розвиток фразового мовлення.

У *V семестрі* здобувачі поглиблюють свої знання про складні мовленнєві порушення, такі як афазія, алалія, заїкання, тахілалія та брадилалія, з акцентом на їх діагностику, характеристики та методи корекції. Навчання охоплює як науково-теоретичну базу, так і практичні аспекти логопедичної роботи, спрямованої на відновлення та розвиток мовленнєвої діяльності.

Перший модуль присвячений детальному аналізу афазії та алалії. Студенти знайомляться з особливостями мовлення при різних формах афазії та засвоюють методи їх діагностики, які охоплюють оцінку артикуляційних навичок, розуміння мовлення, когнітивних процесів, а також навичок читання та письма. Окремий акцент робиться на методах відновлювального навчання, що сприяють розвитку мовленнєвих навичок шляхом застосування індивідуальних корекційних підходів.

Крім того, модуль охоплює вивчення моторної та сенсорної алалії. Студенти освоюють сучасні методи діагностики та корекції цих розладів, зокрема техніки стимулювання мовленнєвої активності, розширення словникового запасу та формування фонематичного сприйняття.

Другий модуль присвячений темпо-ритмічним порушенням мовлення, таким як заїкання, тахілалія та брадилалія. Студенти досліджують клінічні та фізіологічні особливості цих порушень, їхній вплив на процес соціалізації та розвиток комунікативних навичок. Значна увага приділяється сучасним корекційним методикам, які включають техніки уповільнення темпу мовлення, розвиток чіткої артикуляції, ритмічні тренування та дихальні вправи.

Окремо розглядається комплексний підхід до діагностики та профілактики заїкання, а також принципи розробки індивідуальних корекційних програм для осіб із тахілалією та брадилалією.

У *VI семестрі* студенти поглиблюють свої знання у напрямку діагностики, корекції голосових порушень, розробки індивідуальних програм розвитку (ІПР) та роботи з порушеннями писемного мовлення.

Перший модуль зосереджується на порушеннях голосу, таких як функціональні розлади, парези, паралічі гортані та наслідки резекції гортані. Студенти вивчають вікові особливості голосу, причини й механізми порушень голосоутворення, а також методики логопедичної роботи, включаючи дихальні, фонопедичні вправи, масажні й релаксаційні техніки. Особливий акцент робиться на відновленні голосоутворення, формуванні нових комунікативних навичок та подоланні психологічних бар'єрів у пацієнтів.

Другий модуль охоплює порушення писемного мовлення (дисграфію та дислексію). Студенти оволодівають навичками методики обстеження, які включають аналіз письмових робіт, тестування читання, оцінку когнітивних функцій, моторики та фонематичного сприйняття. Також вивчаються корекційні методи для подолання фонетичних, оптико-просторових, графічних і лексико-граматичних помилок. У навчанні використовуються як традиційні, так і інноваційні підходи (мультимодальні методи, інтерактивні платформи та технології на основі штучного інтелекту).

Таким чином, вивчення дисципліни «Логопедія» формує у студентів глибокі теоретичні знання та практичні вміння, які є ключовими для ефективного виконання їхніх професійних обов'язків. Це не лише сприяє професійному зростанню майбутніх вчителів-логопедів, але й дає змогу покращити якість життя людей, які потребують допомоги у подоланні мовленнєвих труднощів.

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів системних знань про мовленнєві порушення, причини, механізми, прояви та корекцію у дітей і дорослих. Розвиток навичок діагностування, планування та проведення логокорекційної роботи з урахуванням вікових норм розвитку мовлення, типології порушень та індивідуальних особливостей мовленнєвої патології.

Підготовка фахівців до впровадження інноваційних методів терапії, профілактики та підтримки адаптації осіб із мовленнєвими порушеннями.

Завдання навчальної дисципліни «Логопедія»:

- навчати розуміти основні поняття і категорії логопедії;
- знати вікові норми мовленнєвого розвитку дітей у немовлячому, дошкільному, шкільному та підлітковому віці, а також дорослого періоду;
- розуміти форми та види мовленнєвих порушень (дислалія, ринолалія, дизартрія, ФФНМ, ЗНМ, афазія, алалія, заїкання, тахілалія, брадилалія, дисфонія, афонія, дисграфія і дислексія) та їх вплив на розвиток дитини/людини;
- знати основи діагностики та корекції порушень звуковимови, темпо-ритмічних, лексико-граматичних і письмових розладів та методики логопедичної роботи, зокрема з дітьми із складними порушеннями мовлення (ФФНМ, ЗНМ) та використання індивідуальних програм розвитку (ІПР);
- проводити обстеження та аналізувати результати мовлення дітей і дорослих з різними видами мовленнєвих порушень (дислалія, ринолалія, дизартрія, афазія, алалія, заїкання, дисграфія, дислексія);
- використовувати методики постановки звуків, запуску мовлення у немовленнєвих дітей та корекції мовленнєвих розладів.
- організовувати корекційно-розвивальну роботу з урахуванням індивідуальних особливостей дитини та вікових норм розвитку мовлення.
- впроваджувати інноваційні підходи до подолання мовленнєвих і письмових порушень.

Пререквізити. Ефективність засвоєння навчальної дисципліни підвищують навчальні дисципліни “Українська мова (за професійним спрямуванням)”, “Вступ до спеціальності «Спеціальна освіта»”, “Основи медичних знань у галузі спеціальної освіти”, “Основи інклюзивної педагогіки”, “Спеціальна педагогіка”, “Логопсихологія”, “Спеціальна методика навчання мови та мовлення” та ін.

Компетентності та програмні результати навчання згідно зі ОПП «Логопедія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича¹

¹ Освітньо-професійна програма «Логопедія» зі спеціальності 016 Спеціальна освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Кафедра педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти ЧНУ ім. Ю. Федьковича. URL: <https://docs.google.com/document/d/1VmnVUOpIFHv73LfW7AcjgOxamzjesbxP/edit?tab=t.0>

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має набути таких компетентностей та програмних результатів:

Інтегральна компетентність (ІК). Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК). ЗК-3, 4, 5, 7

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК). СК-1, 3, 5, 6, 7, 16, 17.

Програмні результати навчання (РН). РН 1, 2, 3, 5, 7, 8, 11, 16, 17, 19.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Логопедія», здобувач освіти повинен

знати:

- основи логопедії: її предмет, завдання, методи та історичний розвиток логопедичної допомоги у світі;

- вікові норми мовленнєвого розвитку: особливості розвитку мовлення в різні вікові періоди (немовлячий, дошкільний, молодший шкільний, підлітковий та дорослий вік);

- форми та види мовленнєвих порушень: дислалія, ринологія, дизартрія, ФФНМ, ЗНМ, афазія, алалія, заїкання, тахілалія, брадилалія, дисфонія, афонія, дисграфія і дислексія;

- методи корекції мовлення: постановка голосних і приголосних звуків, корекція темпо-ритмічних порушень, подолання лексико-граматичних помилок, інноваційні методики в логопедичній практиці;

- діагностика мовленнєвих порушень: обстеження дітей та дорослих із порушеннями мовлення, зокрема при афазії, алалії, заїканні, дизартрії, ринології, дисграфії та дислексії;

- принципи організації корекційно-розвивальної роботи: підхід до роботи з дітьми з різними мовленнєвими патологіями, реалізація індивідуальних програм розвитку (ІПР).

вміти:

- проводити діагностику мовленнєвих порушень у дітей та дорослих, аналізуючи результати обстеження;

- планувати та реалізовувати логокорекційні програми з урахуванням вікових норм розвитку мовлення та індивідуальних особливостей дитини;
- використовувати різні методики постановки звуків, корекції дислалії, дизартрії, ринолалії, заїкання та інших порушень;
- впроваджувати інноваційні підходи до навчання дітей із мовленнєвими порушеннями, включаючи роботу в освітніх установах.

володіти:

- навичками аналізу мовленнєвого розвитку дітей на різних етапах онтогенезу;
- методиками обстеження мовлення, корекції звуковимови, письма та інших видів мовленнєвої діяльності;
- компетентністю у створенні адаптованих програм для дітей із комплексними мовленнєвими порушеннями;
- педагогічними та психологічними підходами до роботи з дітьми з мовленнєвими порушеннями та їх батьками.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

ПРО ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Всього годин з навчальної дисципліни “Логопедія”											
Денна	1,2,3	2,3,4,5,6	20,0	600	135	75	90	-	300	-	залік/екзамен
Заочна	1,2,3	2,3,4,5,6	20,0	600	52	28	-	-	520	-	залік/екзамен
Кількість годин по семестрах											
Денна	1	2	4,0	120	30	-	30	-	60	-	залік
	2	3	4,0	120	30	15	15	-	60	-	екзамен
	2	4	4,0	120	15	30	15	-	60	-	залік
	3	5	4,0	120	30	15	15	-	60	-	екзамен
	3	6	4,0	120	30	15	15	-	60	-	екзамен
Заочна	1	2	4,0	120	16	-	-	-	104	-	залік
	2	3	4,0	120	10	6	-	-	104	-	екзамен
	2	4	4,0	120	6	10	-	-	104	-	залік
	3	5	4,0	120	10	6	-	-	104	-	екзамен
	3	6	4,0	120	10	6	-	-	104	-	екзамен

РОЗДІЛ 2

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГОПЕДІЯ»

2.1. II семестр

2.1.1. СТРУКТУРА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1 Основи логопедії: вікові норми, методи, форми та норми мовлення											
Тема 1. Логопедія, її предмет, завдання і методи	7	2	-	2	-	3	7	1	-	-	-	6
Тема 2. Розвиток логопедичної допомоги у світі: історія та сучасність	7	2	-	2	-	3	7	-	-	-	-	7
Тема 3. Вікові норми розвитку дитини	7	2	-	2	-	3	7	1	-	-	-	6
Тема 4. Форми, види мовленнєвих порушень та їх вплив	7	2	-	2	-	3	7	1	-	-	-	6
Тема 5. Вікові норми розвитку мовлення в немовлячому періоді та ранньому віці	7	2	-	2	-	3	7	1	-	-	-	6
Тема 6. Вікові норми розвитку мовлення дітей дошкільного віку	8	2	-	2	-	4	8	1	-	-	-	7
Тема 7. Вікові норми розвитку мовлення дітей молодшого шкільного віку	7	2	-	2	-	3	7	1	-	-	-	6
Тема 8. Вікові норми розвитку мовлення дітей підліткового віку та дорослого періоду	7	2	-	2	-	3	7	-	-	-	-	6
Разом за ЗМ 2	57	16	-	16	-	25	57	6	-	-	-	51

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 2 Мовленнєві порушення: класифікація, причини, особливості мовлення											
Тема 9. Порушення звуковимови: дислалія та ринолалія	9	2	-	2	-	5	9	2	-	-	-	7
Тема 10. Порушення артикуляції через ураження нервової системи: дизартрія	9	2	-	2	-	5	9	1	-	-	-	8
Тема 11. Комплексні мовленнєві порушення: ФФНМ та ЗНМ	9	2	-	2	-	5	11	3	-	-	-	8
Тема 12. Лексико-граматичні порушення: афазія та алалія	9	2	-	2	-	5	9	1	-	-	-	8
Тема 13. Темпо-ритмічні порушення: заїкання, тахілалія, брадилалія	9	2	-	2	-	5	9	1	-	-	-	8
Тема 14. Порушення писемного мовлення: дисграфія і дислексія	9	2	-	2	-	5	9	1	-	-	-	8
Тема 15. Мовленнєві порушення через органічні патології: дисфонія та афонія	9	2	-	2	-	5	9	1	-	-	-	8
Разом за ЗМ 2	65	14	-	14	-	35	65	10	-	-	-	55
Всього годин у 2 семестрі	120	30	-	30	-	60	120	16	-	-	-	104

2.1.2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ОСНОВИ ЛОГОПЕДІЇ: ВІКОВІ НОРМИ, МЕТОДИ, ФОРМИ ТА НОРМИ МОВЛЕННЯ

Тема 1. Логопедія, її предмет, завдання і методи

План

1. Предметі завдання логопедії.
2. Методи логопедії.
3. Причини мовленнєвих порушень.

Мета заняття. Ознайомити студентів із предметом, завданнями та методами логопедії як науки, а також сформулювати розуміння основних причин виникнення мовленнєвих порушень. Забезпечити теоретичну базу для подальшого опанування дисципліни, формування фахових компетенцій і розуміння взаємозв'язку між причинами мовленнєвих порушень та вибором методів їх корекції.

Основні поняття: логопедія, мовленнєві порушення, етіологія мовленнєвих порушень, методи логопедії, корекція мовленнєвих порушень, профілактика мовленнєвих порушень, діагностика мовленнєвих порушень, соціальні фактори мовленнєвих порушень.

Питання для обговорення

Теоретичні питання

1. Що є основним предметом вивчення логопедії?
2. Які завдання логопедії, на вашу думку, є найбільш важливими в сучасному суспільстві?
3. Як завдання логопедії змінюються залежно від віку та стану пацієнта?
4. Які методи логопедії вам відомі?
5. Чим відрізняються методи діагностики від методів корекції мовленнєвих порушень?
6. Як ви думаєте, які методи логопедії є найефективнішими для дошкільників? А для підлітків?
7. Як сучасні технології впливають на розвиток методів логопедії?
8. Які біологічні причини можуть спричиняти мовленнєві порушення?
9. Чи можуть психологічні проблеми бути основною причиною мовленнєвих порушень? Наведіть приклади.
10. Який вплив має соціальне середовище (родина, школа, друзі) на розвиток мовлення?
11. Як правильно організована профілактика може зменшити ризик виникнення мовленнєвих порушень?

Практичні питання

12. Уявіть, що ви логопед. Які перші кроки ви б зробили під час роботи з дитиною, яка має мовленнєві труднощі?

Проблемні питання для дискусії

13. Чи можна стверджувати, що кожна дитина з мовленнєвими порушеннями потребує індивідуального підходу? Чому?

Завдання для самостійної роботи

1. Презентувати методи логопедії, які на вашу думку є найбільш ефективними. Додати короткий опис кожного методу.
2. Есе "Значення міждисциплінарного підходу у логопедії".

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 13.

Додаткова: 1, 2.

Тема 2. Розвиток логопедичної допомоги у світі: історія та сучасність

План

1. Зародження логопедії у світі.
2. Логопедична служба у США (Speech-Language Pathology).
3. Європейський досвід (логопедія у Німеччині, Франції, Великій Британії).
4. Стан логопедичної допомоги в Україні.

Мета заняття. Ознайомити студентів із історією розвитку логопедії як науки та практики у світі, зокрема із зародженням логопедичної допомоги, її становленням у різних країнах, та особливостями сучасного стану логопедичної служби. Сформулювати у студентів уявлення про основні моделі логопедичної допомоги в США, Європі та Україні, а також розкрити значення історичного досвіду для розвитку логопедії як науки. Забезпечити ґрунтовне розуміння міжнародного досвіду для впровадження передових практик в українську логопедичну систему.

Основні поняття: логопедія, speech-language pathology (США), логопедична служба, логопедична допомога, медико-педагогічний підхід, міжнародні стандарти логопедичної допомоги, інклюзивна освіта.

*Питання для обговорення*Теоретичні питання

1. Які основні етапи розвитку логопедії у світі?
2. Як формувалася логопедична служба в різних країнах?

3. У чому полягають особливості американської системи логопедичної допомоги (Speech-Language Pathology)?

4. Які методи корекції мовленнєвих порушень використовуються в Європі?

5. Як відбувався розвиток логопедичної допомоги в Україні?

Практичні питання

6. Які методи логопедичної діагностики використовуються в США, Європі та Україні?

7. Як логопедична служба організована у школах різних країн?

8. Які інноваційні технології застосовуються у сучасній логопедії?

9. Як міжнародний досвід може допомогти вдосконалити українську систему логопедичної допомоги?

10. Порівняйте роль логопеда в різних країнах: у кого більше повноважень та обов'язків?

Проблемні питання для дискусії

11. Чи може українська система логопедичної допомоги запозичити досвід США чи Європи без змін, чи вона потребує адаптації?

12. Які виклики стоять перед логопедією в умовах інклюзії?

Завдання для самостійної роботи

1. Презентувати “Професія логопед в країні яка мені подобається” (розкрити особливості вищої освіти, специфіка та особливості роботи), країна на вибір студента.

2. Скласти таблицю порівняння особливостей логопедичної служби у США, одній з європейських країн (на вибір) та Україні, акцентуючи увагу на методах та організації роботи.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 13.

Додаткова: 1, 2.

Тема 3. Вікові норми розвитку дитини

План

1. Періоди розвитку дитини.
1. Сенсомоторний розвиток дитини.
2. Мисленнєвий розвиток.
3. Формування мовлення в процесі онтогенетичного розвитку дитини

Мета заняття. Ознайомити студентів із віковими нормами розвитку дитини, виділити ключові етапи її сенсомоторного, мисленнєвого та мовленнєвого розвитку. Сформувати у студентів розуміння особливостей онтогенезу дитини, що дозволить у майбутньому оцінювати відповідність мовленнєвого розвитку нормам та виявляти відхилення. Сприяти формуванню

аналітичних навичок щодо зв'язку між загальним розвитком дитини та формуванням її мовлення.

Основні поняття: вікові норми розвитку, періоди розвитку дитини, сенсомоторний розвиток, мисленнєвий розвиток, онтогенез мовлення, етапи формування мовлення, критичні періоди розвитку, соціалізація.

Питання для обговорення

Теоретичні питання

1. Що таке вікові норми розвитку та як вони визначаються?
2. Які періоди виділяють у віковому розвитку дитини?
3. Як проходить сенсомоторний розвиток дитини на різних етапах?
4. Які фактори впливають на мисленнєвий розвиток дитини?
5. Як формується мовлення дитини в онтогенезі?

Практичні питання

6. Як визначити відповідність розвитку дитини віковим нормам?
7. Які методи можна використовувати для оцінки сенсомоторного розвитку дитини?
8. Як спостерігати та фіксувати етапи формування мовлення у дітей раннього віку?
9. Як взаємопов'язані сенсомоторний, мисленнєвий і мовленнєвий розвиток дитини?
10. Які приклади критичних періодів розвитку мовлення можна виділити?

Проблемні питання для дискусії

11. Чи є вікові норми універсальними для всіх дітей, чи вони можуть змінюватися залежно від культурних та соціальних факторів?
12. Як затримка сенсомоторного розвитку може вплинути на формування мовлення?
13. Чи можна стимулювати розвиток мислення та мовлення у дітей за допомогою спеціальних методик?

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати спостереження або опис прикладу з літератури/відео, яке демонструє етапи мисленнєвого розвитку у дитини віком до 3 років. Включити свої висновки про зв'язок мислення та мовлення (1-2 сторінки).

2. Розробити схему чи таблицю, що демонструє послідовність формування мовлення дитини відповідно до вікових норм (наприклад, за періодами: 0-1 рік, 1-3 роки, 3-5 років).

3. Знайти та коротко описати наукову статтю або дослідження про вікові норми мовленнєвого розвитку. Включити основні ідеї статті та свої враження про її актуальність.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 13.

Додаткова: 1, 2.

Тема 4. Форми, види мовленнєвих порушень та їх вплив

План

1. Розвиток спілкування під час гри.
2. Емоційно-соціальний розвиток.
3. Основні форми і види мовленнєвих порушень.

Мета заняття. Ознайомити студентів із основними формами та видами мовленнєвих порушень, їх впливом на комунікативну, соціальну та емоційну сферу розвитку дитини. Розкрити зв'язок між розвитком спілкування під час гри, емоційно-соціальним розвитком та станом мовлення. Формувати навички аналізу мовленнєвих порушень, їх класифікації та оцінки їх наслідків у різних сферах життя дитини.

Основні поняття: форми мовленнєвих порушень, види мовленнєвих порушень, розвиток спілкування під час гри, емоційно-соціальний розвиток, фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення (ФФНМ), загальний недорозвиток мовлення (ЗНМ), алалія, дизартрія, заїкання, комунікативна функція мовлення.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні етапи розвитку спілкування в дошкільному віці?
2. Як гра впливає на розвиток мовлення дитини?
3. Які основні етапи емоційно-соціального розвитку дитини?
4. Які існують форми мовленнєвих порушень?
5. Які основні види мовленнєвих порушень і чим вони відрізняються?
6. Який вплив мовленнєвих порушень на соціалізацію дитини?
7. Як класифікують мовленнєві порушення за МКХ-10 (Міжнародна класифікація хвороб)?

Практичні питання:

8. Як можна діагностувати основні види мовленнєвих порушень?
9. Які методики використовуються для розвитку мовлення у дітей з порушеннями?
10. Як організувати ігрову діяльність для покращення мовленнєвих навичок дитини?
11. Які мовленнєві порушення найчастіше зустрічаються в дітей молодшого віку?

Проблемні питання для дискусії:

12. Чи можна повністю подолати мовленнєві порушення, якщо корекція починається в ранньому віці?
13. Чи впливає двомовність на виникнення мовленнєвих порушень?
14. Які соціальні фактори можуть сприяти розвитку мовленнєвих порушень?

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти таблицю, яка відображає вплив конкретних видів мовленнєвих порушень на розвиток емоційно-соціальної сфери дитини (наприклад: дислалія, алалія, заїкання).

2. Розробити гру, яка може бути використана для поліпшення комунікативних навичок у дітей із мовленнєвими порушеннями, та описати її правила, очікуваний результат та наочність.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 13.

Додаткова: 1, 2.

Тема 5. Вікові норми розвитку мовлення в немовлячому періоді та ранньому віці

План

1. Характеристика немовлячого періоду.
2. Етапи, чинники та відхилення мовлення в немовлячому періоді.
3. Етапи, чинники та можливі помилки у мовленні дітей раннього віку.

Мета заняття. Ознайомити студентів із віковими нормами розвитку мовлення в немовлячому та ранньому віці, охарактеризувати основні етапи формування мовлення, визначити чинники, що впливають на мовленнєвий розвиток, а також можливі відхилення та помилки. Сприяти формуванню навичок аналізу мовленнєвого розвитку дітей, розпізнавання ранніх ознак порушень та їхньої профілактики.

Основні поняття: немовлячий період, ранній вік, етапи мовленнєвого розвитку, гуління, лепет, перші слова, фразове мовлення, чинники мовленнєвого розвитку, відхилення мовлення.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які особливості немовлячого періоду з точки зору мовленнєвого розвитку?
2. Які основні етапи мовленнєвого розвитку у немовлячому віці?
3. Які чинники впливають на формування мовлення в ранньому віці?
4. Як відбувається перехід від гуління до лепету?
5. Які можливі відхилення у мовленні в немовлячому періоді?
6. Які етапи мовленнєвого розвитку характерні для дітей раннього віку?
7. Як впливає соціальне оточення на розвиток мовлення дитини?

Практичні питання:

8. Як правильно взаємодіяти з дитиною, щоб стимулювати її мовленнєвий розвиток?

9. Які помилки мовлення в ранньому віці є нормальними, а які можуть вказувати на порушення?
10. Які ігри та вправи сприяють розвитку мовлення у дітей немовлячого та раннього віку?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи є "мовчазні" діти, які пізніше починають говорити, в межах норми, чи це ознака порушень?
12. Чи впливає надмірне використання гаджетів на формування мовлення у дітей раннього віку?
13. Чи можуть діти, які ростуть у двомовному середовищі, мати уповільнений мовленнєвий розвиток?
14. Чи завжди дитина потребує логопедичної допомоги, якщо її мовлення формується повільніше, ніж у ровесників?

Завдання для самостійної роботи

1. Створити схему або таблицю, що відображає основні етапи розвитку мовлення в немовлячий період і ранньому віці (1-3 роки). Вказати відповідні вікові норми та можливі відхилення.
2. Розробити рекомендації для батьків щодо стимуляції мовлення немовлят і дітей раннього віку. Скласти буклет або список із 5-7 рекомендацій.
3. Розробити гру, спрямовану на розвиток мовлення у дітей раннього віку. Описати правила гри, необхідні матеріали та очікуваний результат.

Рекомендована література

Основна: 2, 3, 4.

Додаткова: 2, 4.

Тема 6. Вікові норми розвитку мовлення дітей дошкільного віку

План

1. Характеристика дошкільного віку як важливого етапу розвитку мовлення.
2. Основні етапи розвитку мовлення у дошкільному віці (3-6 (7) років): збагачення словникового запасу, розвиток граматичної структури мовлення; формування зв'язного мовлення; вироблення правильної артикуляції.
3. Чинники впливу на мовлення дошкільнят.

Мета заняття. Ознайомити студентів із віковими нормами розвитку мовлення дітей дошкільного віку, охарактеризувати основні етапи мовленнєвого розвитку у період 3-6(7) років, визначити ключові чинники, що впливають на мовленнєвий розвиток дошкільнят. Сформулювати розуміння взаємозв'язку між розвитком словникового запасу, граматичної будови мовлення, зв'язного

мовлення та правильної артикуляції. Розвинути вміння аналізувати мовленнєвий розвиток дошкільників та виявляти можливі порушення.

Основні поняття: дошкільний вік, словниковий запас, граматична структура мовлення, зв'язне мовлення, артикуляція, фонематичний слух, монологічне мовлення, діалогічне мовлення.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Чому дошкільний вік є ключовим періодом у формуванні мовлення?
2. Які основні етапи мовленнєвого розвитку проходять діти дошкільного віку?
3. Як відбувається розвиток словникового запасу у дітей 3-6(7) років?
4. Як формується граматична структура мовлення дошкільників?
5. Чому зв'язне мовлення є важливим етапом розвитку дитини?
6. Як формується правильна артикуляція у дітей дошкільного віку?
7. Які основні вікові показники розвитку мовлення для дітей 3, 4, 5 та 6 років?

Практичні питання:

8. Які вправи можна використовувати для збагачення словникового запасу дітей?
9. Як допомогти дитині засвоїти граматичні конструкції у мовленні?
10. Які ігрові методи сприяють розвитку зв'язного мовлення?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи достатньо лише природного спілкування для розвитку мовлення дошкільника, чи потрібні спеціальні заняття?
12. Як впливає двомовність на мовленнєвий розвиток дитини?
13. Чи може надмірне використання гаджетів гальмувати мовленнєвий розвиток?
14. Чи існує взаємозв'язок між розвитком мовлення та когнітивними здібностями дитини?

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти таблицю, яка відображає ключові етапи розвитку мовлення у дітей дошкільного віку (3-4 роки, 4-5 років, 5-6 років), із зазначенням норм розвитку словникового запасу, граматичних конструкцій та зв'язного мовлення.
2. Розробити приклад гри або вправи для розвитку правильної артикуляції у дошкільнят. Описати її правила, необхідні матеріали та очікуваний результат.

Рекомендована література

Основна: 2, 3, 4, 6.

Додаткова: 3, 4, 10, 11, 14, 15, 20.

Тема 7. Вікові норми розвитку мовлення дітей молодшого шкільного віку

План

1. Характеристика молодшого шкільного віку (6 (7) - 10 років).
2. Особливості мовленнєвого розвитку у шкільному віці: розширення словникового запасу; формування письмового мовлення; удосконалення зв'язного мовлення; розвиток навичок читання і розуміння текстів.
3. Вплив шкільного середовища та дорослих на стимуляції мовленнєвої активності дітей молодшого шкільного віку.

Мета заняття. Ознайомити студентів із віковими нормами розвитку мовлення дітей молодшого шкільного віку, охарактеризувати особливості формування мовленнєвих навичок у період 6(7)–10 років, зокрема розширення словникового запасу, розвиток письмового та зв'язного мовлення, навичок читання і розуміння текстів. Визначити вплив шкільного середовища та дорослих на мовленнєвий розвиток дітей і сприяти формуванню практичних навичок аналізу мовленнєвої активності молодших школярів.

Основні поняття: молодший шкільний вік, словниковий запас, письмове мовлення, зв'язне мовлення, читання, фонематичний слух, шкільне середовище, стимуляція мовленнєвої активності.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні характеристики молодшого шкільного віку?
2. Як змінюється словниковий запас у дітей молодшого шкільного віку?
3. Які особливості формування письмового мовлення у цьому віковому періоді?
4. Як удосконалюється зв'язне мовлення у дітей молодшого шкільного віку?
5. Які етапи розвитку навичок читання проходять діти у шкільному віці?
6. Яку роль відіграє шкільне середовище у стимуляції мовленнєвої активності дітей?
7. Які чинники впливають на успішність мовленнєвого розвитку у молодшому шкільному віці?

Практичні питання:

8. Як організувати роботу з розвитку зв'язного мовлення в класі?
9. Як учитель і батьки можуть сприяти стимуляції мовленнєвої активності дітей у повсякденному житті?
10. Які ознаки можуть свідчити про мовленнєві труднощі у молодшого школяра?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи достатньо шкільної програми для розвитку мовлення у дітей, чи потрібні додаткові заходи?
12. Як впливає рівень грамотності дорослих на мовленнєвий розвиток дітей?

13. Чи може надмірна кількість навчального матеріалу негативно впливати на мовленнєвий розвиток дитини?
14. Як двомовність впливає на формування письмового мовлення у молодших школярів?
15. Чи може недоліки в розвитку читання та письма вплинути на загальний рівень успішності дитини у школі?

Завдання для самостійної роботи

1. Написати есе (1-2 сторінки) на тему: "Роль шкільного середовища у формуванні письмового та зв'язного мовлення у дітей молодшого шкільного віку".
2. Розробити план мовленнєвого заняття для молодших школярів, спрямованого на удосконалення зв'язного мовлення (наприклад, складання розповіді за малюнком або аналіз короткого тексту).
3. Розробити інтерактивну гру для молодших школярів, яка сприяє розширенню словникового запасу та формуванню письмового мовлення. Описати її правила, необхідні матеріали та очікуваний результат.

Рекомендована література

Основна: 1, 5, 6, 7

Додаткова: 19, 20.

Тема 8. Вікові норми розвитку мовлення дітей підліткового віку та дорослого періоду

План

1. Підлітковий період як етап активного соціального розвитку (від 10-12 до 15-17 років).
2. Основні характеристики мовлення у підлітковому віці.
3. Чинники, що впливають на мовлення підлітків.
4. Особливості мовлення у дорослому віці, вплив професійної діяльності на мовлення.

Мета заняття. Ознайомити студентів із віковими нормами розвитку мовлення у підлітковому та дорослому віці, розкрити особливості мовленнєвого розвитку в контексті соціальних змін, когнітивного розвитку та професійної діяльності. Дослідити чинники, що впливають на мовлення підлітків, а також формування та варіативність мовлення у дорослому віці. Сприяти усвідомленню значення мовлення як засобу комунікації, самовираження та професійного зростання.

Основні поняття: підлітковий період, соціалізація, комунікативна компетентність, мовленнєва індивідуалізація, формування критичного мислення, професійне мовлення, мовленнєва культура.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні характеристики підліткового періоду як етапу соціального розвитку?
2. Як змінюється мовлення підлітків у порівнянні з молодшим шкільним віком?
3. Які функції виконує підлітковий сленг у комунікації?
4. Як розвивається критичне мислення та його вплив на мовлення підлітків?
5. Які основні чинники впливають на мовлення підлітків?
6. Як професійна діяльність впливає на особливості мовлення дорослих?
7. Які рівні мовленнєвої культури можна виділити у дорослому віці?

Практичні питання:

8. Як оцінити рівень комунікативної компетентності підлітка?
9. Як формувати навички публічного мовлення у підлітків?
10. Як вплив шкільного середовища та медіа визначає мовленнєвий стиль підлітків?
11. Як відбувається адаптація мовлення до професійної діяльності у дорослому віці?
12. Які вправи можуть допомогти розвинути професійне мовлення у студентів та молодих фахівців?

Проблемні питання для дискусії:

13. Чи потрібно коригувати підлітковий сленг, чи він є природною частиною розвитку мовлення?
14. Як соціальні мережі впливають на мовленнєву культуру сучасних підлітків?
15. Чи може недостатній рівень мовленнєвого розвитку стати бар'єром у професійній діяльності?
16. Чи потрібно дорослим адаптувати своє мовлення до підліткового сленгу, щоб ефективніше взаємодіяти з молоддю?
17. Як рівень освіти та професії впливає на якість мовлення у дорослих?

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти порівняльну таблицю основних характеристик мовлення у підлітковому та дорослому віці: словниковий запас, стиль спілкування, зв'язне мовлення, вплив професійної діяльності.

2. Розробити інтерактивну вправу для підлітків, спрямовану на вдосконалення публічного мовлення. Описати правила, матеріали та очікувані результати.

Рекомендована література

Основна: 7, 11.

Додаткова: 1, 2, 16, 18.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

МОВЛЕННЄВІ ПОРУШЕННЯ: КЛАСИФІКАЦІЯ, ПРИЧИНИ, ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЯ

Тема 9. порушення звуковимови: дислалія та ринологія

План

1. Дислалія: визначення, класифікація та причини.
2. Особливості мовлення при дислалії.
3. Визначення, класифікація та основні форми ринології. Етіологічні чинники виникнення природжених вад обличчя.
4. Характеристика мовлення при ринології.

Мета заняття. Ознайомити студентів із порушеннями звуковимови, зокрема дислалією та ринологією, розкрити їх визначення, класифікацію, причини виникнення, а також особливості мовлення при цих порушеннях. Сформулювати уявлення про етіологічні чинники природжених вад обличчя, які впливають на розвиток ринології. Розвивати навички аналізу мовлення при різних формах дислалії та ринології, їх діагностики та вибору корекційних методів.

Основні поняття: дислалія, механічна дислалія, функціональна дислалія, ринологія, відкрита ринологія, закрита ринологія.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Що таке дислалія? Які її основні види?
2. Які причини виникнення механічної та функціональної дислалії?
3. Як класифікують ринологію? Які основні форми цього порушення?
4. Які чинники спричиняють природжені вади обличчя, що викликають ринологію?
5. Як порушується мовлення при дислалії?
6. Які мовленнєві особливості характерні для ринології?
7. Як ринологія впливає на спілкування та соціалізацію дитини?

Проблемні питання для дискусії:

8. Чи можна повністю виправити механічну дислалію без хірургічного втручання?
9. Як рання діагностика може вплинути на ефективність корекції мовлення при ринології?
10. Як впливає ринологія на навчальну діяльність та соціальні взаємодії дитини?
11. Чи впливає негативний досвід спілкування на мотивацію дитини до участі у корекційних заходах?

Завдання для самостійної роботи

1. Схематично зобразити: "Класифікація та основні характеристики мовлення при дислалії та ринолалії".
2. Скласти таблицю порівняння дислалії та ринолалії за такими параметрами: визначення, причини виникнення, особливості мовлення, корекційні підходи.
3. Розробити інтерактивну вправу для дітей із дислалією/ринолалією, яка сприяє формуванню правильної артикуляції. Описати її правила та очікувані результати.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 11.

Тема 10. Порушення артикуляції через ураження нервової системи: дизартрія

План

1. Суть, прояви та класифікація дизартричних порушень.
2. Причини та фактори виникнення дизартричних порушень.
3. Характеристика пізнавальної діяльності дітей з дизартричними порушеннями.

Мета заняття. Ознайомити студентів із природою, проявами та класифікацією дизартричних порушень як мовленнєвого розладу, пов'язаного з ураженням нервової системи. Розкрити основні причини та фактори, що викликають дизартрію, а також проаналізувати вплив цих порушень на пізнавальну діяльність дітей. Сформувані у студентів уявлення про важливість комплексного підходу в діагностиці та корекції дизартрії.

Основні поняття: дизартрія, легка форма (стерта дизартрія), спастична дизартрія, гіперкінетична дизартрія, мозочкова дизартрія, бульбарна дизартрія, псевдобульбарна дизартрія, пізнавальна діяльність, артикуляційна моторика, кінетична апраксія.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Що таке дизартрія? Які її основні прояви?
2. Які види дизартрії виділяють залежно від ураження нервової системи?
3. Які основні причини виникнення дизартричних порушень?
4. Як пов'язані дизартрія та дитячий церебральний параліч?
5. Як впливають дизартричні порушення на розвиток мовленнєвих навичок?
6. Які характерні порушення пізнавальної діяльності у дітей із дизартрією?
7. Чим відрізняється стерта дизартрія від більш тяжких форм?

Проблемні питання для дискусії:

8. Як недоліки мовлення впливають на соціалізацію дітей із дизартрією?
9. Яка роль батьків у реабілітації дітей із дизартрією?

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти таблицю класифікації дизартрії за типами (спастична, атаксична, гіперкінетична тощо), включаючи: причини виникнення, основні прояви, вплив на мовлення.
2. Розробити приклад вправи або методики для покращення артикуляційної моторики у дітей з дизартрією. Описати її правила, необхідні матеріали та очікувані результати.
3. Розробити гру для дітей із дизартрією, яка спрямована на розвиток дрібної моторики рук (що опосередковано впливає на артикуляційну функцію). Описати правила гри та очікувані результати.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 11.

Тема 11. Комплексні мовленнєві порушення: ФФНМ та ЗНМ

План

1. Визначення фонетико-фонематичного недорозвинення мовлення та основні причини виникнення (біологічні та соціальні).
2. Основні прояви ФФНМ: заміна, пропуск чи спотворення звуків, недорозвинене фонематичне сприйняття. Вплив ФФНМ на подальший розвиток мовлення.
3. Поняття про загальне недорозвинення мовлення.
4. Причини та механізми ЗНМ. Психолінгвістичні аспекти ЗНМ.
5. Періодизація ЗНМ та їх загальна характеристика.

Мета заняття. Ознайомити студентів із природою та особливостями комплексних мовленнєвих порушень, таких як фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення (ФФНМ) та загальне недорозвинення мовлення (ЗНМ). Розкрити основні причини, механізми, прояви та наслідки цих порушень, а також їхній вплив на подальший мовленнєвий розвиток дітей. Сформувані у студентів знання про психолінгвістичні аспекти ЗНМ, періодизацію цих порушень і їхню загальну характеристику.

Основні поняття: фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення (ФФНМ), фонематичне сприйняття, загальне недорозвинення мовлення (ЗНМ).

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Що таке фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення (ФФНМ)?
2. Які основні причини виникнення ФФНМ?
3. Які прояви є характерними для ФФНМ?
4. Як ФФНМ впливає на подальший розвиток мовлення дитини?
5. Що таке загальне недорозвинення мовлення (ЗНМ)?
6. Які причини та механізми лежать в основі ЗНМ?
7. Як психолінгвістичні аспекти впливають на формування мовлення при ЗНМ?
8. Які ступені (періоди) розвитку мовлення виділяються при ЗНМ?

Практичні питання:

9. Як виявити основні прояви ФФНМ у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку?
10. Які вправи сприяють розвитку фонематичного сприйняття у дітей із ФФНМ?
11. Які соціальні умови сприяють подоланню ФФНМ та ЗНМ?

Проблемні питання для дискусії:

12. Чи можна попередити розвиток ФФНМ, якщо своєчасно усунути соціальні фактори?
13. Як пов'язані ФФНМ і труднощі навчання у школі?
14. Чи можна вважати ФФНМ лише мовленнєвим порушенням, чи це більш комплексна проблема?
15. Як рівень педагогічної компетентності батьків впливає на розвиток мовлення у дітей із ЗНМ?
16. Чи може когнітивний розвиток дитини компенсувати її мовленнєві порушення?
17. Які перспективи використання сучасних технологій у корекції ФФНМ та ЗНМ?

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти таблицю класифікації дизартрії за типами (спастична, атаксична, гіперкінетична тощо), включаючи: причини виникнення, основні прояви, вплив на мовлення.
2. Розробити приклад вправи або методики для покращення артикуляційної моторики у дітей з дизартрією. Описати її правила, необхідні матеріали та очікувані результати.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 11.

Тема 12. Лексико-граматичні порушення: афазія та алалія

План

1. Загальна характеристика афазій.
2. Дитяча афазія. Класифікація афазій: акустично-гностична, акустично-мнестична, семантична, аферентна (кінестетична) моторна, еферентна моторна, динамічна.
3. Центральні мозкові механізми мовленнєвої діяльності при Алалії.
4. Поняття про алалію.
5. Класифікація алалії: моторна та сенсорна.

Мета заняття. Ознайомити студентів із лексико-граматичними порушеннями, такими як афазія та алалія, розглянути їхні причини, механізми, основні характеристики та класифікацію. Розкрити вплив центральних мозкових механізмів на мовленнєву діяльність при алалії та афазії. Сформувати у студентів навички аналізу мовленнєвих порушень та розуміння їхньої диференціації для подальшої корекційної роботи.

Основні поняття: афазія, акустично-гностична афазія, акустично-мнестична афазія, семантична афазія, аферентна (кінестетична) моторна афазія, еферентна моторна афазія, динамічна афазія, алалія, центральні мозкові механізми мовленнєвої діяльності, моторна алалія, сенсорна алалія.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Що таке афазія? Які її основні види?
2. Як афазія відрізняється у дітей та дорослих?
3. Які центральні мозкові механізми забезпечують мовленнєву діяльність?
4. Які особливості мають моторна та сенсорна алалія?
5. Чим відрізняється афазія від алалії?
6. Які основні симптоми дитячої афазії та алалії?
7. Як впливає ураження різних зон головного мозку на мовлення?

Практичні питання:

8. Як допомогти дитині з моторною алалією розвинути мовлення?
9. Як відрізнити афазію від затримки мовленнєвого розвитку у дітей?
10. Які логопедичні прийоми ефективні при роботі з дітьми, що мають алалію?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи можливе повне відновлення мовлення при афазії у дітей?
12. Як рання діагностика може покращити прогноз корекції алалії?
13. Чи можна розглядати алалію як форму глибокого мовленнєвого недорозвинення, чи це окремий розлад?
14. Як психологічний стан дитини з афазією чи алалією впливає на ефективність корекційної роботи?

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти таблицю для порівняння афазії та алалії за наступними критеріями: визначення, основні причини, прояви в мовленні, підходи до корекції.

2. Знайти статтю чи дослідження, присвячене одному з видів афазії. Написати короткий огляд із акцентом на причини та методи корекції (1-2 сторінки).

3. Описати умовний кейс дитини з моторною або сенсорною алалією. Включити: характеристику мовленнєвих порушень, причини виникнення, пропозиції щодо корекційних заходів.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 11.

Тема 13. Темпо-ритмічні порушення: заїкання, тахілалія, брадилалія

План

1. З історії вивчення проблем заїкання, класифікація.
2. Психологічні особливості дітей із заїканням.
3. Тахілалія та брадилалія: визначення та класифікація.
4. Причини, фактори виникнення тахілалії та брадилалії.
5. Вплив тахілалії та брадилалії на розвиток мовлення.

Мета заняття. Ознайомити студентів із темпо-ритмічними порушеннями мовлення, зокрема заїканням, тахілалією та брадилалією. Розглянути історію вивчення заїкання, його класифікацію та психологічні особливості дітей із заїканням. Визначити основні характеристики тахілалії та брадилалії, їх причини та вплив на розвиток мовлення. Сформувані у студентів вміння аналізувати особливості мовлення при темпо-ритмічних порушеннях та визначати їх можливі наслідки.

Основні поняття: темпо-ритмічні порушення мовлення, заїкання, клонічне заїкання, тонічне заїкання, змішане заїкання, тахілалія, брадилалія.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Як історично розвивалося вивчення заїкання?
2. Які основні класифікації заїкання існують?
3. Які особливості мовлення у дітей із заїканням?
4. Які психологічні особливості характерні для дітей із заїканням?
5. Що таке тахілалія та брадилалія?
6. Які причини виникнення тахілалії та брадилалії?
7. Як темпо-ритмічні порушення впливають на розвиток мовлення?

Практичні питання:

8. Як визначити, чи є заїкання фізіологічним або патологічним?
9. Які вправи можна застосовувати для корекції тахілалії?
10. Як навчити дитину з брадилалією контролювати темп мовлення?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи можна вважати тахілалію та брадилалію самостійними порушеннями, чи це частина ширшого комплексу мовленнєвих розладів?
12. Чи залежить темп мовлення від характеру людини?
13. Чи ефективні методи самоконтролю та релаксації для дітей із темпо-ритмічними порушеннями?
14. Чи може сучасна логопедична технологія повністю вирішити проблему заїкання?

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти таблицю для порівняння заїкання, тахілалії та брадилалії за такими критеріями: визначення, причини виникнення, основні прояви в мовленні, наслідки для мовленнєвого та психологічного розвитку.
2. Розробити рекомендації для батьків дітей із заїканням, спрямовані на підтримку темпо-ритмічної організації мовлення.
3. Презентувати інформацію про відому людину із заїканням.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 11.

Тема 14. Порушення писемного мовлення: дисграфія і дислексія**План**

1. Історичний аспект та сучасний стан проблеми порушень писемного мовлення.
2. Поняття про писемне мовлення (дисграфія).
3. Класифікація дисграфій.
4. Особливості навиків письма (дислексія).
5. Симптоматика та класифікації дислексії.

Мета заняття. Ознайомити студентів із порушеннями писемного мовлення, зокрема дисграфією та дислексією, розкрити історичний аспект дослідження цих порушень та сучасний стан проблеми. Сформувати уявлення про механізми формування писемного мовлення, класифікацію дисграфій і дислексій, їхню симптоматику та особливості. Розвивати навички аналізу порушень писемного мовлення та вибору методів їхньої діагностики й корекції.

Основні поняття: писемне мовлення, дисграфія, акустична дисграфія, артикуляційно-акустична дисграфія, аграматична дисграфія, оптична дисграфія,

дислексія, фонематична дислексія, семантична дислексія, аграматична дислексія, оптична дислексія, мнестична дислексія.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Як історично розвивалося вивчення порушень писемного мовлення?
2. Що таке дисграфія, і як вона впливає на процес письма?
3. Які види дисграфії виділяють, і в чому їх основні особливості?
4. Як відбувається формування навичок читання, і що таке дислексія?
5. Які симптоми характерні для різних форм дислексії?
6. Які причини лежать в основі порушень писемного мовлення?
7. Як впливають дисграфія та дислексія на академічну успішність дитини?

Практичні питання:

8. Як виявити ознаки дисграфії у молодших школярів?
9. Які рольові ігри або вправи можна використовувати для розвитку фонематичного аналізу?

Проблемні питання для дискусії:

10. Чи є порушення писемного мовлення наслідком лише когнітивних дефіцитів, чи це комплексна проблема?
11. Чи достатньо сучасних методів для повної корекції дисграфії та дислексії?
12. Як технології (спеціалізовані програми та додатки) можуть допомогти у корекції писемного мовлення?
13. Чи можна попередити дисграфію та дислексію через ранню логопедичну роботу?
14. Який вплив мають емоційні труднощі на подолання дислексії у школярів?

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти таблицю порівняння дисграфії та дислексії за такими критеріями: визначення, основні причини, симптоматика, вплив на навчальну діяльність.

2. Підготувати презентацію (5-7 слайдів) на тему: "Вплив дислексії / дисграфії на формування навичок читання та письма".

Рекомендована література

Основна: 6, 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 10, 11, 19.

Тема 15. Мовленнєві порушення через органічні патології: дисфонія та афонія

План

1. Голос та його акустичні властивості.
2. Класифікація порушень голосу.

3. Причини функціональних та органічних порушень голосу.

Мета заняття. Ознайомити студентів із мовленнєвими порушеннями, викликаними органічними патологіями, такими як дисфонія та афонія. Розкрити особливості голосу та його акустичних властивостей, класифікацію порушень голосу, а також причини функціональних і органічних порушень. Сформувати у студентів розуміння важливості діагностики та методів корекції порушень голосу, викликаних органічними та функціональними факторами.

Основні поняття: голос, акустичні властивості голосу, частота, гучність, тембр, дисфонія, афонія, функціональні порушення, органічні порушення.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Що таке голос і які його основні акустичні властивості?
2. Які основні причини функціональних порушень голосу?
3. У чому полягає відмінність між дисфонією та афонією?
4. Як класифікують порушення голосу?
5. Які органічні причини можуть призводити до порушень голосоутворення?
6. Як стрес і емоційний стан впливають на виникнення дисфонії?
7. Які зв'язки існують між порушеннями голосу і захворюваннями гортані?

Практичні питання:

8. Які вправи можуть допомогти при функціональній дисфонії?
9. Як можна попередити розвиток функціональних порушень голосу?

Проблемні питання для дискусії:

10. Чи можна запобігти органічним порушенням голосу, якщо вчасно коригувати функціональні проблеми?
11. Чи можливо відновити голос після операції на гортані?
12. Як сучасні технології (наприклад, комп'ютерна акустична діагностика) допомагають у корекції порушень голосу?

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти таблицю для класифікації дисфонії та афонії: тип порушення, причини виникнення, основні прояви, вплив на мовленнєву діяльність.

2. Знайти статтю або дослідження, присвячене функціональним чи органічним порушенням голосу. Написати короткий огляд із висновками (1-2 сторінки).

3. Підготувати презентацію (5-7 слайдів) на одну з тем: "Причини та профілактика дисфонії у дітей" або "Сучасні підходи до корекції афонії у дітей та дорослих".

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 11.

2.2. III семестр

2.2.1. СТРУКТУРА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1 Порушення звуковимови: дислалія, ринолалія, дизартрія											
Тема 1. Корекція мовлення при дислалії	9	2	1	1	-	5	9	1	-	-	-	8
Тема 2. Сигматизм і способи його виправлення при дислалії	10	2	2	1	-	5	10	-	1	-	-	9
Тема 3. Особливості розвитку мовлення дітей з ринолалією	8	2	-	1	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 4. Логокорекційна робота та обстеження дітей з ринолалією	9	2	1	2	-	4	9	-	1	-	-	8
Тема 5. Обстеження дітей з дизартричними порушеннями	8	2	1	1	-	4	8	1	-	-	-	7
Тема 6. Логокорекційна робота при дизартричних порушеннях	9	2	2	1	-	4	9	-	1	-	-	8
<i>Разом за ЗМ 1</i>	<i>53</i>	<i>12</i>	<i>7</i>	<i>7</i>	<i>-</i>	<i>25</i>	<i>53</i>	<i>3</i>	<i>3</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>47</i>
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 2 Комплексні мовленнєві порушення: ФФНМ та ЗНМ											
Тема 7. Характеристика мовленнєвого розвитку дітей ФФНМ	8	2	-	1	-	5	8	1	-	-	-	7
Тема 8. Особливості обстеження мовлення дітей із ФФНМ	10	3	1	1	-	5	10	1	-	-	-	9
Тема 9. Організація корекційно-розвивальної	12	3	2	1	-	6	12	1	1	-	-	10

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.
роботи у групах дітей із ФФНМ												
Тема 10. Особливості мовлення та діагностика дітей при ЗНМ	8	2	1	1	-	4	8	1	-	-	-	7
Тема 11. Корекційно-розвивальна робота при ЗНМ	12	4	2	2	-	4	12	1	2	-	-	9
Тема 12. Особливості організації освітнього процесу для дітей із ЗНМ	10	2	1	1	-	6	10	1	-	-	-	9
Тема 13. Концептуальні засади ІПР у логопедичній практиці	7	2	1	1	-	3	7	1	-	-	-	6
Разом за ЗМ 2	67	18	8	8	-	35	67	7	3	-	-	57
Всього годин у 2 семестрі	120	30	15	15	-	60	120	10	6	-	-	104

2.2.2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ПОРУШЕННЯ ЗВУКОВИМОВИ: ДИСЛАЛІЯ, РИНОЛАЛІЯ, ДИЗАРТРИЯ

Тема 1. Корекція мовлення при дислалії

План

1. Прийоми корекції дислалії у дітей дошкільного віку.
2. Корекційна логопедична робота в закладі освіти при дислалії.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методами корекції дислалії у дітей дошкільного віку, розглянути логопедичні прийоми для формування правильної звуковимови та організацію корекційної роботи в закладах освіти. Сформувати у студентів вміння аналізувати особливості мовлення дітей із дислалією, планувати корекційну роботу та застосовувати ефективні методи логопедичної допомоги.

Основні поняття: дислалія, функціональна дислалія, механічна дислалія, корекційна логопедична робота, артикуляційна гімнастика, фонематичний слух.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Що таке дислалія та які її основні причини?
2. Які прийоми корекції дислалії використовуються у дошкільному віці?
3. Які етапи включає корекційна робота при дислалії?
4. Чому важливо розвивати фонематичний слух при дислалії?
5. Як організувати логопедичну роботу в закладі освіти для дітей із дислалією?

Практичні питання:

6. Як правильно використовувати артикуляційну гімнастику для постановки звуків?
7. Які вправи можна застосовувати для автоматизації звуків у мовленні?
8. Як навчити дитину розрізняти подібні за звучанням звуки?
9. Як логопед повинен взаємодіяти з вихователями та батьками для корекції дислалії?

Проблемні питання для дискусії:

10. Чи можна виправити дислалію без логопедичного втручання?
11. Чи впливає двомовність на розвиток дислалії?
12. Як педагогічне середовище може сприяти або гальмувати корекцію дислалії?
13. Чи є ефективними сучасні технології (логопедичні додатки, комп'ютерні програми) для виправлення дислалії?

Завдання для самостійної роботи

1. Написати есе (1-2 сторінки) на тему: "Прийоми корекції дислалії у дітей дошкільного віку".
2. Презентувати вправи, спрямовані на вдосконалення артикуляційної моторики у дітей із дислалією.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 11.

Тема 2. Сигматизм і способи його виправлення при дислалії

План

1. Типові недоліки вимови свистячих і шиплячих звуків.
2. Виправлення недоліків вимови свистячих і шиплячих звуків.

Мета заняття. Ознайомити студентів із особливостями сигматизму як порушення звуковимови, класифікацією дефектів вимови свистячих і шиплячих звуків, методами їхнього виправлення. Навчити студентів застосовувати логопедичні прийоми для постановки правильного артикуляційного укладу та автоматизації звуків у мовленні дітей.

Основні поняття: сигматизм, губно-зубний сигматизм, міжзубний сигматизм, призубний сигматизм, боковий, носовий.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Що таке сигматизм і які його основні види?
2. Які особливості вимови шиплячих та свистячих звуків?
3. Які основні причини виникнення сигматизму?
4. Які етапи логопедичної роботи необхідні для виправлення сигматизму?
5. Як організувати логопедичні заняття для дітей із сигматизмом?

Практичні питання:

6. Як визначити тип сигматизму у дитини?
7. Які артикуляційні вправи ефективні при виправленні сигматизму?
8. Як навчити дитину правильно контролювати вихід повітря при вимові свистячих та шиплячих звуків?
9. Як поступово вводити нові звуки у мовлення дитини після їхньої постановки?

Проблемні питання для дискусії:

10. Чи може сигматизм бути наслідком неправильного виховання мовлення в ранньому віці?
11. Чи існують генетичні фактори, які можуть сприяти виникненню сигматизму?

12. Чи є методи без механічного втручання (зондів) достатньо ефективними для корекції сигматизму?
13. Чи можна вважати сигматизм нормальним етапом розвитку мовлення, чи він завжди потребує корекції?

Завдання для самостійної роботи

1. Написати есе (1-2 сторінки) на тему: "Особливості вимови свистячих і шиплячих звуків у дітей із сигматизмом".
2. Розробити вправу для виправлення свистячих звуків. Описати правила, матеріали та очікуваний результат.
3. Розробити папку пересувку на один звук (на вибір студента).

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 11.

Тема 3. Особливості розвитку мовлення дітей з ринолалією

План

1. Історія вивчення ринолалії.
2. Медична допомога дітям з ринолалією.
3. Механізми процесу голосоутворення в нормі і в разі ринолалії.
4. Вплив вроджених незрощень губи і піднебіння на соматичний розвиток дитини.
5. Психічний розвиток і формування особистості дитини з ринолалією.

Мета заняття. Ознайомити студентів із особливостями мовленнєвого розвитку дітей із ринолалією, розглянути історичні аспекти вивчення цього порушення, основи медичної допомоги, механізми голосоутворення та вплив вроджених незрощень губи і піднебіння на загальний розвиток дитини. Розкрити зв'язок між соматичним, психічним розвитком і формуванням мовлення у дітей із ринолалією.

Основні поняття: ринолалія, голосоутворення, відкрита ринолалія, закрита ринолалія, вроджені незрощення губи і піднебіння, соматичний розвиток

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Як історично вивчалася ринолалія і які основні етапи її дослідження?
2. Які медичні методи застосовуються для лікування дітей із ринолалією?
3. Які механізми голосоутворення змінюються при ринолалії?
4. Як вроджені аномалії губи і піднебіння впливають на загальний розвиток дитини?
5. Як ринолалія впливає на психоемоційний стан дитини?

Практичні питання:

6. Як діагностувати ринолалію на ранніх етапах розвитку дитини?
7. Які вправи можуть допомогти дитині покращити мовлення після операції з корекції піднебіння?
8. Як можна допомогти дитині з ринолалією адаптуватися в суспільстві?
9. Які особливості голосового апарату потрібно враховувати при роботі з дітьми, що мають ринолалію?

Проблемні питання для дискусії:

10. Чи можна повністю подолати ринолалію лише за допомогою логопедичних занять, чи потрібне комплексне лікування?
11. Як суспільство впливає на психологічний стан дітей із ринолалією?
12. Чи достатньо сучасних методів корекції для повного усунення мовленнєвих порушень при ринолалії?
13. Як рання діагностика впливає на прогноз лікування та корекції мовлення при ринолалії?

Завдання для самостійної роботи

1. Написати реферат (2-3 сторінки) на тему: "Вплив вроджених незрощень губи і піднебіння на розвиток дитини".
2. Скласти список вправ для стимуляції голосоутворення у дітей з ринолалією.
3. Описати взаємозв'язок між соматичним і психічним розвитком дитини з ринолалією (1-2 сторінки).

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 11.

Тема 4. Логокорекційна робота та обстеження дітей з ринолалією**План**

1. Логокорекційна робота з подолання ринолалії.
2. Профілактика порушень мовлення в разі природжених незрощень губи та піднебіння.
3. Принципи, методи і система обстеження дітей з ринолалією.
4. Логопедичні заняття з дітьми при ринолалії.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методами логопедичної корекції ринолалії, принципами профілактики мовленнєвих порушень у дітей із вродженими незрощеннями губи та піднебіння, а також з основами діагностики та системою логопедичного обстеження. Сформувати у студентів навички підбору ефективних методів логопедичної допомоги.

Основні поняття: профілактика мовленнєвих порушень, логопедичні заняття, реабілітаційний процес, дихальна гімнастика.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні методи корекції ринолалії?
2. Як проводиться обстеження дітей із ринолалією?
3. Які профілактичні заходи допомагають попередити мовленнєві порушення у дітей із природженими аномаліями?
4. Які принципи необхідно враховувати при плануванні логопедичних занять із дітьми з ринолалією?
5. Як логопедична робота поєднується з медичною допомогою?

Практичні питання:

6. Які вправи сприяють розвитку артикуляційного апарату при ринолалії?
7. Як оцінити динаміку мовленнєвого розвитку після проведення логопедичних занять?
8. Які методи найефективніші при роботі з дітьми, які мають ринолалію?

Проблемні питання для дискусії:

9. Чи може дитина самостійно подолати ринолалію без логопедичної корекції?
10. Як змінюється соціалізація дітей після виправлення мовленнєвих дефектів?
11. Чи достатньо розвинена система допомоги дітям із ринолалією в сучасних навчальних закладах?
12. Як технології можуть допомогти в корекції ринолалії (комп'ютерні програми, логопедичні тренажери)?

Завдання для самостійної роботи

1. Написати реферат (2-3 сторінки) на тему: "Принципи і методи обстеження дітей із ринолалією".
2. Розробити план логопедичного заняття для корекції ринолалії у дитини дошкільного віку.
3. Створити пам'ятку для батьків із рекомендаціями щодо профілактики порушень мовлення у дітей із природженими незрощеннями губи та піднебіння.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 11.

Тема 5. Обстеження дітей з дизартричними порушеннями

План

1. Особливості обстеження дітей з дизартричними порушеннями.

2. Проведення обстеження артикуляції та дихання.
3. Аналіз рівня моторики язика, губ та піднебіння.
4. Оцінка голосових характеристик та темпу мовлення.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методами обстеження дітей із дизартрією, розглянути основні принципи оцінки мовленнєво-моторних навичок, дихання, артикуляції, голосу та темпу мовлення. Сформувати навички діагностики дизартричних порушень та аналізу особливостей мовлення дітей із неврологічними патологіями.

Основні поняття: дизартрія, обстеження мовлення, моторика артикуляційного апарату, дихальна функція при дизартрії, голосові характеристики.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні принципи обстеження дітей із дизартрією?
2. Як проводиться оцінка дихальної функції у дітей із дизартричними порушеннями?
3. Які порушення артикуляційної моторики характерні для різних форм дизартрії?
4. Як впливають нейрофізіологічні розлади на мовленнєву діяльність дітей?
5. Які методи оцінки голосових характеристик застосовуються при дизартрії?
6. Як темпо-ритмічні порушення мовлення пов'язані з ураженням нервової системи?

Практичні питання:

7. Як правильно провести обстеження мовленнєвого дихання у дітей із дизартрією?
8. Які вправи можна застосовувати для діагностики моторики артикуляційного апарату?
9. Як оцінити темп мовлення у дітей із дизартрією?
10. Які тести допомагають визначити рівень мовленнєвого розвитку у дітей із дизартричними порушеннями?
11. Як аналізувати результати логопедичного обстеження дитини з дизартрією?

Проблемні питання для дискусії:

12. Чи можна ефективно коригувати дизартрію без попереднього медичного обстеження?
13. Чи впливає психоемоційний стан дитини на результати обстеження мовлення?
14. Як обстеження дітей із дизартрією відрізняється від обстеження дітей із іншими мовленнєвими порушеннями?
15. Чи можуть сучасні технології (комп'ютерна діагностика, штучний інтелект) покращити якість логопедичного обстеження?
16. Чи можлива рання діагностика дизартрії у немовлят?

Завдання для самостійної роботи

1. Провести (або змодельовати) обстеження артикуляції та дихання у дитини з дизартрією. Написати звіт із висновками (1-2 сторінки).
2. Скласти таблицю оцінки рівня моторики язика, губ та піднебіння у дітей з дизартричними порушеннями.
3. Написати короткий огляд (1-2 сторінки) про методи оцінки темпу мовлення та голосових характеристик у дітей із дизартрією.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 11.

Тема 6. Логокорекційна робота при дизартричних порушеннях

План

1. Особливості відновлювальної роботи з дітьми з дизартричними порушеннями.
2. Нейрофізіологічна реабілітація дітей з ДЦП.
3. Нейротрансплантація в разі дитячого церебрального паралічу.
4. Логопедичні заняття з дітьми з дизартричних порушеннях.

Мета заняття. Ознайомити студентів із принципами відновлювальної роботи при дизартрії, методами нейрофізіологічної реабілітації дітей із ДЦП, новітніми підходами до терапії дизартричних порушень, такими як нейротрансплантація. Навчити студентів застосовувати ефективні методи корекції мовлення при дизартрії.

Основні поняття: логокорекція дизартрії, відновлювальна робота при дизартрії, нейрофізіологічна реабілітація, дитячий церебральний параліч (ДЦП), нейротрансплантація, логопедичні заняття, сенсомоторні вправи, дихальна гімнастика.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які особливості логопедичної роботи з дітьми, що мають дизартрію?
2. Які методи нейрофізіологічної реабілітації застосовуються при ДЦП?
3. У чому полягає роль нейротрансплантації у корекції дизартрії?
4. Які логопедичні методики є найбільш ефективними при дизартрії?
5. Як поєднуються медичні та логопедичні підходи при роботі з дітьми із дизартрією?

Практичні питання:

6. Які вправи допомагають покращити мовленнєве дихання у дітей із дизартрією?
7. Як навчити дитину контролювати голос і темп мовлення при дизартрії?

8. Як планувати логопедичні заняття для дітей із різними формами дизартрії?
9. Які допоміжні засоби (апарати, сенсорні ігри) можна використовувати для корекції дизартричних порушень?
10. Як оцінити ефективність логопедичної роботи при дизартрії?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи достатньо лише логопедичної роботи для виправлення дизартричних порушень, чи потрібне комплексне лікування?
12. Як раннє втручання впливає на успішність логопедичної корекції дизартрії?
13. Чи можуть альтернативні методи (арт-терапія, музикотерапія) допомогти в реабілітації мовлення при дизартрії?
14. Наскільки перспективні сучасні методи нейротрансплантації у лікуванні ДЦП?
15. Як дизартрія впливає на соціалізацію дітей та їхнє навчання?

Завдання для самостійної роботи

4. Написати реферат (2-3 сторінки) на тему: "Нейрофізіологічна реабілітація дітей із ДЦП: можливості та перспективи".
5. Розробити план логопедичного заняття для дитини з дизартрією, спрямованого на корекцію голосових порушень.
6. Розробити гру або вправу, спрямовану на розвиток артикуляційної моторики у дітей із дизартричними порушеннями.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 11.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

КОМПЛЕКСНІ МОВЛЕННЄВІ ПОРУШЕННЯ: ФФНМ ТА ЗНМ

Тема 7. Характеристика мовленнєвого розвитку дітей ФФНМ

План

1. Стан сформованості анатомо- фізіологічних передумов мовленнєвої функції у дітей із фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення.
2. Особливості просодичних компонентів мовлення у дітей із ФФНМ.
3. Стан сформованості фонетичної системи мовлення дітей із ФФНМ.
4. Особливості фонематичної системи мовлення дітей із ФФНМ.

Мета заняття. Розкрити особливості мовленнєвого розвитку дітей із фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення (ФФНМ), проаналізувати стан сформованості анатомо-фізіологічних передумов мовлення, просодичних компонентів, фонетичної та фонематичної систем мовлення. Сформувати

розуміння характерних труднощів, які виникають у дітей із ФФНМ, та способів їх корекції.

Основні поняття: ФФНМ (фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення), просодичні компоненти мовлення, фонетична система мовлення, фонематична система мовлення.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Що таке ФФНМ, і як воно впливає на мовленнєвий розвиток дитини?
2. Які анатомо-фізіологічні особливості характерні для дітей із ФФНМ?
3. Як змінюються просодичні компоненти мовлення при ФФНМ?
4. У чому полягають труднощі у формуванні фонетичної системи мовлення у дітей із ФФНМ?
5. Які особливості має фонематична система мовлення у дітей із ФФНМ?

Практичні питання:

6. Як можна визначити недостатність фонематичного сприйняття у дитини?
7. Які вправи можна використовувати для корекції просодичних компонентів мовлення?
8. Як аналізувати звуковимову дитини з ФФНМ?

Проблемні питання для дискусії:

9. Чи залежить розвиток фонематичного сприйняття від індивідуальних особливостей дитини?
10. Які сучасні технології можна використовувати для розвитку фонетичної та фонематичної систем мовлення?
11. Чи можливо уникнути ФФНМ через ранню профілактику?

Завдання для самостійної роботи

1. Написати реферат (2-3 сторінки) на тему: "Особливості фонематичної системи мовлення у дітей із ФФНМ".
2. Скласти таблицю, яка відображає стан сформованості анатомо-фізіологічних передумов мовлення та фонетичної системи у дітей із ФФНМ.
3. Розробити вправу для розвитку просодичних компонентів мовлення у дітей із ФФНМ.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 4, 11, 15.

Тема 8. Особливості обстеження мовлення дітей із ФФНМ

План

1. Клінічні симптоми: фонематичні помилки, заміни, пропуски звуків.

2. Методи діагностики: логопедичне обстеження, тести фонематичного сприйняття.

Мета заняття. Ознайомити студентів із клінічними симптомами ФФНМ, методами логопедичного обстеження та тестами для оцінки фонематичного сприйняття. Навчити виявляти типові мовленнєві помилки та формувати стратегію корекційної роботи.

Основні поняття: фонематичні помилки, методи обстеження мовлення, тести фонематичного сприйняття.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які клінічні симптоми є характерними для дітей із ФФНМ?
2. Як проводиться логопедичне обстеження дітей із ФФНМ?
3. Які основні завдання тестів на фонематичне сприйняття?

Практичні питання:

4. Як аналізувати мовлення дитини з метою виявлення фонематичних помилок?
5. Які тести є найбільш ефективними для оцінки фонематичного слуху у дітей із ФФНМ?
6. Як обрати корекційний підхід залежно від результатів обстеження?

Проблемні питання для дискусії:

7. Як рання діагностика впливає на корекцію ФФНМ?
8. Чи можуть батьки самостійно оцінити фонематичне сприйняття дитини?
9. Чи достатньо лише логопедичного обстеження для повного аналізу мовлення при ФФНМ?

Завдання для самостійної роботи

1. Написати короткий огляд (1-2 сторінки) про клінічні симптоми ФФНМ: заміни, пропуски та спотворення звуків.
2. Розробити план логопедичного обстеження фонематичного сприйняття у дитини з ФФНМ.
3. Знайти наукову статтю про методики діагностики ФФНМ та підготувати короткий звіт із висновками.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 4, 11, 15.

Тема 9. Організація корекційно-розвивальної роботи у групах дітей із ФФНМ

План

1. Концептуальні підходи до організації ігор-занять в умовах логопедичної групи для дітей із ФФНМ.
2. Специфіка використання наочності та мовленнєвого матеріалу у групі для дітей п'ятого року життя із ФФНМ.
3. Ігри та вправи на корекцію фонематичного слуху та фонематичного сприймання.
4. Логопедична лялька – важлива складова ігор-занять у закладах освіти.

Мета заняття. Ознайомити студентів із концептуальними підходами до організації корекційної роботи в групах дітей із ФФНМ, методами використання наочності та мовленнєвого матеріалу, іграми та вправами для розвитку фонематичного слуху. Навчити студентів планувати та проводити корекційні заняття.

Основні поняття: ігри-заняття, наочність, фонематичний слух, логопедична лялька.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які концептуальні підходи існують до організації корекційно-розвивальної роботи?
2. Яка роль ігор у корекції мовлення дітей із ФФНМ?
3. Як ефективно використовувати наочність під час занять із дітьми?
4. Які особливості організації занять для дітей 5-річного віку із ФФНМ?

Практичні питання:

5. Як підготувати наочний матеріал для розвитку фонематичного слуху?
6. Які ігри сприяють корекції фонематичного сприйняття?
7. Як використовувати логопедичну ляльку для мотивації дітей до занять?

Проблемні питання для дискусії:

8. Чи можливо повністю коригувати ФФНМ без ігрових елементів?
9. Як впливає кількість дітей у групі на ефективність корекційної роботи?
10. Чи завжди потрібна спеціальна наочність для занять із дітьми із ФФНМ?

Завдання для самостійної роботи

1. Написати есе на тему: "Роль ігор та наочності у роботі з дітьми із ФФНМ".
2. Розробити приклад гри для розвитку фонематичного слуху у дітей п'ятого року життя із ФФНМ.
3. Скласти конспект логопедичного заняття де буде використовуватися логопедична лялька з дітьми із ФФНМ.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 4, 11, 15.

Тема 10. Особливості мовлення та діагностика дітей при ЗНМ

План

1. Значення раннього виявлення та корекції.
2. Психолого- педагогічна характеристика дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення.
3. Диференційна діагностика загального недорозвинення мовлення.
4. Обстеження безмовленнєвих дітей.
5. Комплексне обстеження дітей із ЗНМ.

Мета заняття. Ознайомити студентів із особливостями мовленнєвого розвитку дітей із загальним недорозвиненням мовлення (ЗНМ), методами раннього виявлення та диференційної діагностики. Розглянути особливості психолого-педагогічної характеристики дошкільників із ЗНМ, комплексне обстеження мовлення та методи діагностики безмовленнєвих дітей.

Основні поняття: загальне недорозвинення мовлення (ЗНМ), раннє виявлення мовленнєвих порушень, диференційна діагностика, безмовленнєві діти, комплексне обстеження мовлення.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Чому раннє виявлення мовленнєвих порушень є ключовим для ефективної корекції?
2. Які основні психолого-педагогічні особливості дошкільників із ЗНМ?
3. У чому полягає суть диференційної діагностики ЗНМ?
4. Які особливості обстеження безмовленнєвих дітей?
5. Як проводиться комплексне обстеження дітей із ЗНМ?

Практичні питання:

6. Які вправи та тести допомагають виявити рівень мовленнєвого розвитку дитини із ЗНМ?
7. Як логопед може визначити, чи є у дитини ЗНМ, а не інші мовленнєві порушення?
8. Які фактори потрібно враховувати при роботі з безмовленнєвими дітьми?

Проблемні питання для дискусії:

9. Чи можна запобігти розвитку ЗНМ за допомогою ранньої профілактики?
10. Які труднощі виникають при діагностиці дітей із ЗНМ?
11. Чи достатньо стандартних методів для діагностики, чи необхідний індивідуальний підхід?

Завдання для самостійної роботи

1. Написати реферат на тему: "Диференційна діагностика ЗНМ у дошкільників".
2. Розробити план обстеження мовлення у безмовленнєвих дітей із ЗНМ.
3. Скласти таблицю для порівняння основних мовленнєвих особливостей дітей із різними ступенями ЗНМ.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 4, 11, 15, 20.

Тема 11. Корекційно-розвивальна робота при ЗНМ

План

1. Розвиток мовленнєвої діяльності: формування базових мовленнєвих навичок; робота над звуковою стороною мовлення (артикуляція, дихання); розвиток словника і граматичних структур.
2. Запуск мовлення у дітей із ЗНМ: методи стимуляції мовленнєвої активності; формування мотивації до мовлення; використання наочності та ігрових прийомів.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методами корекційно-розвивальної роботи при ЗНМ, особливостями формування мовленнєвих навичок, запуску мовлення та методами стимуляції мовленнєвої активності. Навчити студентів застосовувати ефективні методи розвитку мовлення, використання наочності та ігрових прийомів.

Основні поняття: розвиток мовленнєвої діяльності, формування мотивації до мовлення, запуск мовлення.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні методи роботи з дітьми із ЗНМ?
2. Як формувати базові мовленнєві навички у дітей із ЗНМ?
3. Які методи стимуляції мовленнєвої активності найефективніші?
4. Чому мотивація до мовлення є важливим компонентом корекційної роботи?

Практичні питання:

5. Як розробити план запуску мовлення у дитини із ЗНМ?
6. Які вправи допомагають у розвитку звукової сторони мовлення?
7. Як використовувати ігрові методи для корекції мовлення?

Проблемні питання для дискусії:

8. Чи можна повністю компенсувати ЗНМ за допомогою логопедичної роботи?

9. Як ранній початок корекційної роботи впливає на прогноз мовленнєвого розвитку?
10. Чи є універсальні методи роботи з дітьми із ЗНМ, чи кожна дитина потребує індивідуального підходу?

Завдання для самостійної роботи

1. Написати есе на тему: "Методи стимуляції мовленнєвої активності у дітей із ЗНМ".
2. Розробити план заняття для запуску мовлення у дітей із ЗНМ із використанням наочності та ігрових прийомів.
3. Створити гру для розвитку базових мовленнєвих навичок у дітей із ЗНМ.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 4, 11, 15, 20.

Тема 12. Особливості організації освітнього процесу для дітей із ЗНМ

План

1. Інтегрований підхід у корекційній роботі: роль міждисциплінарного підходу (логопед, психолог, педагог).
2. Логопедичне заняття: ефективності корекційного впливу.
3. Взаємодія з батьками у процесі корекції.

Мета заняття. Ознайомити студентів із принципами організації освітнього процесу для дітей із ЗНМ, значенням міждисциплінарного підходу, методами підвищення ефективності логопедичних занять та роллю взаємодії з батьками у процесі корекції.

Основні поняття: інтегрований підхід у корекційній роботі, корекційний процес, міждисциплінарна команда.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Як організувати освітній процес для дітей із ЗНМ?
2. Яка роль міждисциплінарного підходу у корекції мовлення?
3. Як логопедичні заняття впливають на ефективність корекційного процесу?
4. Чому важлива взаємодія з батьками у роботі з дітьми із ЗНМ?

Практичні питання:

5. Як залучити батьків до корекційного процесу?
6. Як адаптувати навчальні програми для дітей із ЗНМ?
7. Як організувати ефективну командну взаємодію фахівців у роботі з дітьми із ЗНМ?

Проблемні питання для дискусії:

8. Чи достатньо ефективна сучасна система корекційного навчання для дітей із ЗНМ?
9. Чи можуть діти із ЗНМ навчатися в інклюзивному середовищі без додаткової підтримки?
10. Як правильно поєднувати корекційну роботу в дитячому садку та вдома?

Завдання для самостійної роботи

1. Написати реферат на тему: "Інтегрований підхід у корекційній роботі з дітьми із ЗНМ".
2. Скласти конспект логопедичного заняття для дітей із ЗНМ.
3. Проаналізувати ефективність міждисциплінарного підходу у роботі з дітьми із ЗНМ (1-2 сторінки).

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 2, 3, 4, 11, 15, 20.

Тема 13. Концептуальні засади ІПР у логопедичній практиці

План

1. Структура індивідуальної програми розвитку в ЗДО та ЗЗСО.
2. Реалізація ІПР у логопедичній практиці.
3. Міждисциплінарний підхід у складанні та реалізації ІПР.
4. Корекція та оновлення ІПР

Мета заняття. Ознайомити студентів із концепцією індивідуальної програми розвитку (ІПР) у логопедичній практиці, її структурою, принципами реалізації та важливістю міждисциплінарного підходу. Сформувати навички складання, реалізації, корекції та оновлення ІПР у закладах дошкільної (ЗДО) та загальної середньої освіти (ЗЗСО).

Основні поняття: індивідуальна програма розвитку (ІПР), ЗДО (заклад дошкільної освіти), ЗЗСО (заклад загальної середньої освіти), міждисциплінарний підхід.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Що таке індивідуальна програма розвитку (ІПР), і яку роль вона відіграє у логопедичній практиці?
2. Яка структура ІПР у закладах дошкільної та загальної середньої освіти?
3. Які етапи реалізації ІПР у логопедичній практиці?
4. Чому міждисциплінарний підхід є ключовим у складанні та реалізації ІПР?
5. Як здійснюється корекція та оновлення ІПР у процесі роботи з дитиною?

Практичні питання:

6. Як розробити індивідуальну програму розвитку для дитини з мовленнєвими порушеннями?
7. Які інструменти використовуються для оцінки ефективності ІПР?
8. Як планувати корекційну роботу в умовах ЗДО та ЗЗСО?
9. Як взаємодіяти з батьками та іншими фахівцями при реалізації ІПР?

Проблемні питання для дискусії:

10. Чи можлива ефективна корекційна робота без ІПР?
11. Чи варто адаптувати ІПР під кожну дитину окремо, чи використовувати універсальні корекційні програми?
12. Чи може логопед самотійно складати ІПР, чи необхідна команда фахівців?
13. Як оцінити ефективність ІПР, і які критерії визначають успішність корекційної роботи?
14. Як змінюється роль логопеда у зв'язку із впровадженням ІПР у навчальний процес?

Завдання для самотійної роботи

1. Розробити приклад ІПР для дитини із ЗНМ, враховуючи міждисциплінарний підхід.
2. Скласти список рекомендацій для оновлення та корекції ІПР у процесі роботи з дітьми із мовленнєвими порушеннями.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11.

Додаткова: 3, 4, 11, 15, 16, 20.

2.3. IV семестр

2.3.1. СТРУКТУРА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1 Постановка, автоматизація та диференціація звуків української мови. Запуск мовлення немовленнєвих дітей											
Тема 1. Постановка голосних звуків: [А], [Е], [И], [І], [О], [У], [ЙЕ] - Є, [ЙІ] - Ї, [ЙУ] - Ю, [ЙА] - Я	8	1	2	1	-	4	8	-	1	-	-	7
Тема 2. Постановка твердих та м'яких приголосних звуків [Д], [Д'], [Т], [Т'], [Н], [Н']	8	1	2	1	-	4	8	-	1	-	-	7
Тема 3. Постановка губних приголосних звуків [Б], [П], [В], [М], [Ф]	8	1	2	1	-	4	8	-	1	-	-	7
Тема 4. Постановка приголосних звуків [Г], [Г'],[ЙО] - Й, [К], [Х]	8	1	2	1	-	4	8	-	1	-	-	7
Тема 5. Постановка свистячих звуків [С], [С'], [З],[З'],[Ц],[Ц'],[ДЗ],[ДЗ']	17	2	4	2	-	9	17	1	1	-	-	15
Тема 6. Постановка шиплячих звуків [Ш], [Ж], [ДЖ],[Ч] і звукосполучень [Ш+Ч] - букви Щ	17	2	4	2	-	9	17	1	1	-	-	15
Тема 7. Постановка сонорного звука [Л], [Л']	18	2	5	2	-	9	18	1	1	-	-	16
Тема 8. Постановка сонорного звука [Р], [Р']	18	2	5	2	-	9	18	1	2	-	-	15
Тема 9. Запуск мовлення немовленнєвих дітей: особливості, основні методи і вправи	18	3	4	3	-	8	18	2	1	-	-	15
Всього годин у 4 семестрі	120	15	30	15	-	60	120	6	10	-	-	104

2.3.2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ПОСТАНОВКА, АВТОМАТИЗАЦІЯ ТА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ЗВУКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. ЗАПУСК МОВЛЕННЯ НЕМОВЛЕННЄВИХ ДІТЕЙ

Тема 1. Постановка голосних звуків: [А], [Е], [И], [І], [О], [У], [ЙЕ] - Є, [ЙІ] - Ї, [ЙУ] - Ю, [ЙА] - Я

План

1. Артикуляційна гімнастика до постановки голосних звуків.
2. Методи постановки голосних звуків.
3. Автоматизація та диференціація голосних звуків.
4. Логопедичне заняття.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методами постановки голосних звуків у логопедичній практиці. Навчити виконувати артикуляційну гімнастику для розвитку мовленнєвого апарату, формувати навички правильної вимови голосних звуків, їх автоматизації та диференціації. Розвинути практичні вміння проведення логопедичного заняття для постановки голосних звуків у дітей із мовленнєвими порушеннями.

Основні поняття: голосні звуки, артикуляційна гімнастика, методи постановки голосних звуків, автоматизація голосних звуків, диференціація голосних звуків, йотовані голосні.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які особливості артикуляції голосних звуків української мови?
2. Як правильно підготувати мовленнєвий апарат до постановки голосних звуків?
3. Які методи використовуються для постановки голосних звуків у дітей?
4. У чому полягає різниця між автоматизацією та диференціацією звуків?
5. Які труднощі можуть виникнути під час постановки голосних звуків?

Практичні питання:

6. Як виконувати артикуляційну гімнастику для підготовки до вимови голосних звуків?
7. Як правильно використовувати дзеркало та візуальний контроль під час постановки голосних?
8. Які вправи допомагають автоматизувати голосні звуки у мовленні?
9. Як навчити дитину розрізняти подібні голосні звуки?

Проблемні питання для дискусії:

10. Чи є порушення голосних звуків частим явищем у логопедичній практиці?

11. Чи можна сформувати правильну вимову голосних звуків без логопедичних занять?
12. Як двомовне середовище впливає на вимову голосних звуків у дітей?
13. Чи достатньо лише артикуляційної гімнастики для постановки голосних звуків?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Артикуляційна гімнастика для постановки голосних звуків
2. Вправи для постановки голосних звуків
3. Вправи на автоматизацію голосних звуків
4. Вправи на диференціацію голосних звуків
5. Проведення логопедичного заняття (робота в парах або групах)

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити вправу для артикуляційної гімнастики, яка сприяє постановці голосних звуків [А], [Е], [І]. Запропонувати візуальний матеріал для заняття (малюнки, схеми).
2. Створити гру для автоматизації голосних звуків у словах (наприклад, лото зі звуковими асоціаціями або картки із завданнями).
3. Підготувати конспект логопедичного заняття, в якому використовується казковий персонаж для навчання дітей вимові голосних звуків.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 17.

Тема 2. Постановка твердих та м'яких приголосних звуків [Д], [Д'], [Т], [Т'], [Н], [Н']

План

1. Артикуляційна гімнастика до постановки твердих та м'яких приголосних звуків.
2. Методи постановки звуків [Д], [Д'], [Т], [Т'], [Н], [Н'].
3. Автоматизація та диференціація твердих та м'яких приголосних звуків.
4. Логопедичне заняття.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методикою постановки твердих і м'яких приголосних звуків у дітей із мовленнєвими порушеннями. Навчити проводити артикуляційну гімнастику, використовувати методи постановки, автоматизації та диференціації звуків [Д], [Д'], [Т], [Т'], [Н], [Н']. Розвинути вміння моделювати логопедичні заняття для роботи із твердими та м'якими звуками.

Основні поняття: тверді та м'які приголосні звуки, артикуляційна гімнастика, автоматизація звуків, диференціація звуків.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які анатомо-фізіологічні особливості артикуляції твердих і м'яких приголосних звуків?
2. Як підготувати мовленнєвий апарат до постановки звуків [Д], [Д'], [Т], [Т'], [Н], [Н']?
3. Які методи використовуються для постановки твердих і м'яких приголосних звуків?
4. У чому полягає різниця між автоматизацією та диференціацією звуків?

Практичні питання:

5. Як правильно виконувати артикуляційну гімнастику для підготовки до вимови звуків [Д], [Д'], [Т], [Т'], [Н], [Н']?
6. Які вправи допомагають автоматизувати тверді та м'які приголосні звуки у мовленні?
7. Як навчити дитину розрізняти тверді та м'які звуки?

Проблемні питання для дискусії:

8. Чи впливає двомовність на формування правильної вимови твердих і м'яких приголосних звуків?
9. Чи можна досягти правильної вимови цих звуків без застосування артикуляційної гімнастики?

Практичні вправляння на парі зі студентами

1. Артикуляційна гімнастика.
2. Вправи на постановку звуків.
3. Вправи на автоматизацію.
4. Вправи на диференціацію.
5. Імітація логопедичного заняття.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити серію вправ для артикуляційної гімнастики, спрямованих на відпрацювання твердих і м'яких приголосних.
2. Створити інтерактивний плакат або презентацію з етапами постановки та автоматизації звуків [Д], [Д'].
3. Розробити гру для дітей, що сприяє диференціації твердих і м'яких звуків у словах.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 17.

Тема 3. Постановка губних приголосних звуків [Б], [П], [В], [М], [Ф]

План

1. Артикуляційна гімнастика до постановки губних приголосних звуків.
2. Методи постановки звуків [Б], [П], [В], [М], [Ф].
3. Автоматизація та диференціація губних приголосних звуків.
4. Логопедичне заняття.

Мета заняття. Ознайомити студентів із особливостями постановки губних приголосних звуків. Навчити застосовувати артикуляційну гімнастику, методи постановки, автоматизації та диференціації звуків [Б], [П], [В], [М], [Ф].

Основні поняття: губні приголосні звуки, артикуляційна гімнастика, методи постановки звуків, автоматизація, диференціація.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які артикуляційні особливості характерні для губних приголосних звуків?
2. Як підготувати мовленнєвий апарат до постановки звуків [Б], [П], [В], [М], [Ф]?
3. Які методи використовуються для постановки губних приголосних звуків?

Практичні питання:

4. Як проводити артикуляційну гімнастику для підготовки до вимови губних звуків?
5. Які вправи сприяють автоматизації губних приголосних звуків?

Проблемні питання для дискусії:

6. Чи можна досягти правильної вимови губних звуків без спеціальної підготовки мовленнєвого апарату?
7. Чи впливає моторика губ на вимову інших груп приголосних звуків?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Артикуляційна гімнастика.
2. Вправи на постановку звуків.
3. Вправи на автоматизацію.
4. Вправи на диференціацію.
5. Імітація логопедичного заняття.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити вправу для зміцнення м'язів губ, необхідних для правильної вимови звуків [Б], [П].
2. Створити розмальовку, де діти виконують завдання на вимову губних звуків у контексті гри (наприклад, допомога тваринкам знайти їжу).
3. Підготувати логопедичну пісеньку чи віршик для автоматизації губних звуків.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 17.

Тема 4. Постановка приголосних звуків [Г], [Г'], [ЙО] - Й, [К], [Х]

План

1. Артикуляційна гімнастика до постановки приголосних звуків.
2. Методи постановки приголосних звуків [Г], [Г'], [Й], [К], [Х].
3. Автоматизація та диференціація приголосних звуків.
4. Логопедичне заняття.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методикою постановки задньоязикових і напівголосних приголосних звуків. Навчити проводити артикуляційну гімнастику, використовувати методи постановки, автоматизації та диференціації звуків [Г], [Г'], [Й], [К], [Х]. Розвинути вміння моделювати логопедичні заняття для постановки цих звуків.

Основні поняття: задньоязикові звуки, напівголосний звук [Й], артикуляційна гімнастика, автоматизація, диференціація.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які анатомо-фізіологічні особливості утворення звуків [Г], [Г'], [Й], [К], [Х]?
2. Як підготувати мовленнєвий апарат до постановки цих звуків?
3. Які методи використовуються для постановки задньоязикових і напівголосного звуків?

Практичні питання:

4. Які вправи допомагають дитині правильно вимовляти звуки [Г] і [Г']?
5. Як автоматизувати задньоязикові звуки в мовленні дитини?
6. Які методи допомагають розрізняти звуки [К] – [Х] та [Г] – [Г']?

Проблемні питання для дискусії:

7. Чи є звук [Г] рідкісним у мовленні українських дітей і чи потребує він окремої корекції?
8. Чи впливає двомовність на вимову задньоязикових звуків?
9. Чи можуть порушення вимови задньоязикових звуків бути наслідком загальних моторних розладів?

Практичні вправління на парі зі студентами

1. Артикуляційна гімнастика.
2. Вправи на постановку звуків.
3. Вправи на автоматизацію.
4. Вправи на диференціацію.

5. Імітація логопедичного заняття.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити вправу для розвитку артикуляції задньоязикових звуків [Г], [Г'].
2. Створити інтерактивну вправу, де діти шукають предмети, назви яких містять звуки [Г], [Г'], [К].
3. Написати казкову історію, де персонажі навчають дітей вимови звуків [Й] і [Х].

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 17.

Тема 5. Постановка свистячих звуків [С], [С'], [З],[З'],[Ц],[Ц'],[ДЗ],[ДЗ'].

План

1. Артикуляційна гімнастика до постановки свистячих звуків.
2. Методи постановки свистячих звуків [С], [С'], [З],[З'],[Ц],[Ц'],[ДЗ],[ДЗ'].
3. Автоматизація та диференціація свистячих звуків.
4. Логопедичне заняття.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методикою постановки свистячих приголосних звуків. Навчити проводити артикуляційну гімнастику, застосовувати методи постановки, автоматизації та диференціації свистячих звуків.

Основні поняття: свистячі звуки, артикуляційна гімнастика, автоматизація звуків, диференціація звуків.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Як формуються свистячі звуки і чому вони часто порушуються у мовленні дітей?
2. Які труднощі виникають при постановці свистячих звуків?
3. Які методи використовуються для корекції звуків [С], [З], [Ц] та їхніх м'яких варіантів?

Практичні питання:

4. Які артикуляційні вправи допомагають підготувати мовленнєвий апарат до вимови свистячих звуків?
5. Як автоматизувати свистячі звуки у мовленні дітей?
6. Які вправи допоможуть диференціювати свистячі звуки [С] – [З], [Ц] – [ДЗ]?

Проблемні питання для дискусії:

7. Чи є свистячі звуки одними з найважчих для постановки в українській мові?
8. Чи достатньо логопедичних вправ для самостійного опанування цих звуків дітьми?
9. Як розвиток зубощелепної системи впливає на вимову свистячих звуків?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Артикуляційна гімнастика.
2. Вправи на постановку звуків.
3. Вправи на автоматизацію.
4. Вправи на диференціацію.
5. Імітація логопедичного заняття.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити артикуляційну гімнастику для корекції звуку [С].
2. Створити настільну гру для автоматизації свистячих звуків, наприклад, "Звуковий лабіринт".
3. Написати короткий вірш, у якому використовуються слова зі звуками [С], [З], [Ц].
4. Підготувати конспект логопедичного заняття.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 17.

Тема 6. Постановка шиплячих звуків [Ш], [Ж], [ДЖ],[Ч] і звукосполучень [Ш+Ч] - букви Щ

План

1. Артикуляційна гімнастика до постановки шиплячих звуків.
2. Методи постановки шиплячих звуків [Ш], [Ж], [ДЖ],[Ч] і звукосполучень [Ш+Ч] - букви Щ.
3. Автоматизація та диференціація шиплячих звуків.
4. Логопедичне заняття.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методикою постановки шиплячих звуків, розглянути їх артикуляційні особливості, методи автоматизації та диференціації. Навчити студентів застосовувати артикуляційну гімнастику та ефективні прийоми логопедичної корекції.

Основні поняття: шиплячі звуки, звукосполучення [ш+ч], артикуляційна гімнастика, методи постановки звуків, автоматизація звуків, диференціація звуків.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які артикуляційні особливості шиплячих звуків?
2. Чому часто виникають порушення вимови шиплячих звуків?
3. Як формується звукосполучення [Ш+Ч] (буква Щ) у мовленні дітей?
4. Які логопедичні методи найефективніші для постановки шиплячих звуків?

Практичні питання:

5. Як провести артикуляційну гімнастику для розвитку шиплячих звуків?
6. Які вправи допомагають автоматизувати вимову шиплячих звуків?
7. Як навчити дитину диференціювати звуки [Ш] – [С], [Ж] – [З]?

Проблемні питання для дискусії:

8. Чи може впливати порушення слухового сприйняття на вимову шиплячих звуків?
9. Чи достатньо лише артикуляційної гімнастики для постановки шиплячих звуків?

Практичні вправління на парі зі студентами

1. Артикуляційна гімнастика.
2. Вправи на постановку звуків.
3. Вправи на автоматизацію.
4. Вправи на диференціацію.
5. Імітація логопедичного заняття.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити вправу для диференціації шиплячих звуків [Ш] і [Ж].
2. Створити інтерактивний постер із завданнями на автоматизацію шиплячих звуків (наприклад, розв'язання загадок чи пошук слів).
3. Розробити гру для автоматизації звукосполучення [Ш+Ч].
1. Підготувати конспект логопедичного заняття

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 17.

Тема 7. Постановка сонорного звука [Л], [Л']

План

1. Артикуляційна гімнастика до постановки сонорного звука [Л], [Л'].
2. Методи постановки звуків [Л], [Л'].
3. Автоматизація та диференціація.
4. Логопедичне заняття.

Мета заняття. Ознайомити студентів із особливостями вимови сонорного звука [Л] та його м'якого варіанта [Л'], навчити методам його постановки, автоматизації та диференціації.

Основні поняття: сонорні звуки, автоматизація звуків, диференціація звуків.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Чому порушення вимови звука [Л] є поширеним серед дітей?
2. Які методи використовуються для постановки звука [Л]?
3. Як автоматизувати сонорний звук [Л] у мовленні?

Практичні питання:

4. Які артикуляційні вправи допомагають при постановці звука [Л]?
5. Як навчити дитину диференціювати [Л] – [Р], [Л'] – [Й]?
6. Як використовувати ігрові методи для корекції сонорних звуків?

Проблемні питання для дискусії:

7. Чи може звук [Л] самостійно формуватися у дітей без корекції?
8. Чи може порушення зубощелепного апарату впливати на вимову [Л]?

Практичні вправління на парі зі студентами

1. Артикуляційна гімнастика.
2. Вправи на постановку звуків.
3. Вправи на автоматизацію.
4. Вправи на диференціацію.
5. Імітація логопедичного заняття.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити комплекс артикуляційної гімнастики для звуків [Л], [Л'].
2. Створити аплікацію чи малюнок із завданням на складання слів зі звуком [Л].
3. Скласти логопедичний діалог із персонажем, який допомагає дітям засвоїти звук [Л'].
1. Підготувати конспект логопедичного заняття

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 17.

Тема 8. Постановка сонорного звука [Р], [Р']

План

1. Артикуляційна гімнастика до постановки сонорного звука [Р], [Р'].

2. Методи постановки звуків [Р], [Р'].
3. Автоматизація та диференціація.
4. Логопедичне заняття.

Мета заняття. Ознайомити студентів із особливостями постановки сонорного звука [Р] та його м'якого варіанта [Р'], навчити ефективним методам корекції та автоматизації.

Основні поняття: сонорний звук [Р], постановка звука [р], автоматизація звуків, диференціація звуків.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Чому звук [Р] є одним із найскладніших для постановки у дітей?
2. Які методи використовуються для постановки звука [Р]?
3. Як диференціювати звук [Р] від інших сонорних звуків?

Практичні питання:

4. Як підготувати мовленнєвий апарат до вимови звука [Р]?
5. Які вправи допомагають автоматизувати звук [Р] у мовленні?
6. Як навчити дитину диференціювати [Р] – [Л]?

Проблемні питання для дискусії:

7. Чи може звук [Р] з'явитися без логопедичного втручання?
8. Чи впливає індивідуальна будова язика на постановку [Р]?

Практичні вправління на парі зі студентами

1. Артикуляційна гімнастика.
2. Вправи на постановку звуків.
3. Вправи на автоматизацію.
4. Вправи на диференціацію.
5. Імітація логопедичного заняття.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити вправу для розвитку вібрації язика, необхідної для звуку [Р].
2. Підготувати гру, у якій діти створюють речення зі звуком [Р], використовуючи наочність (картки зі словами).
3. Створити казкову історію для стимуляції правильної вимови звуку [Р'].
1. Підготувати конспект логопедичного заняття

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 17.

Тема 9. Запуск мовлення немовленнєвих дітей: особливості, основні методи і вправи

План

1. Розвиток передмовленнєвих навичок.
2. Стимуляція мовленнєвої мотивації.
3. Розвиток артикуляційного апарату.
4. Стимуляція звукової активності.
5. Формування перших слів.
6. Розвиток фразового мовлення.
7. Логопедичне заняття на запуск мовлення дітей.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методикою запуску мовлення у немовленнєвих дітей, розглянути особливості мовленнєвого розвитку, основні прийоми стимуляції мовленнєвої активності та вправи, спрямовані на розвиток артикуляційного апарату, звукової активності та формування перших слів. Сформувати у студентів практичні навички проведення логопедичних занять, спрямованих на розвиток передмовленнєвих навичок і формування фразового мовлення.

Основні поняття: немовленнєві діти, передмовленнєві навички, мовленнєва мотивація, стимуляція звукової активності, розвиток артикуляційного апарату, формування перших слів, фразове мовлення

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які особливості мовленнєвого розвитку немовленнєвих дітей?
2. Які причини можуть викликати затримку мовленнєвого розвитку?
3. Чому передмовленнєві навички є важливими для запуску мовлення?
4. Які методи найефективніші для стимуляції мовленнєвої мотивації у дітей?
5. Як відбувається формування перших слів у дітей із мовленнєвими порушеннями?
6. Як розвивати фразове мовлення у немовленнєвих дітей?

Практичні питання:

7. Які вправи сприяють розвитку артикуляційного апарату немовленнєвих дітей?
8. Як працювати із дитиною, яка не проявляє мовленнєвої ініціативи?
9. Як логопед може використовувати ігрові методи для запуску мовлення?
10. Як правильно організувати логопедичне заняття для немовленнєвої дитини?
11. Які вправи сприяють формуванню перших слів у дитини?

Проблемні питання для дискусії:

12. Чи є ефективними нетрадиційні методи (музикотерапія, сенсорна терапія) для запуску мовлення?

13. Чи можна стимулювати мовлення без спеціальних занять, тільки через спілкування в родині?
14. Чи впливає використання гаджетів і телевізора на мовленнєвий розвиток немовленнєвих дітей?
15. Чи існує універсальний підхід до запуску мовлення, чи кожна дитина потребує індивідуальної роботи?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Вправи на розвиток передмовленнєвих навичок.
2. Вправи на стимуляцію мовленнєвої мотивації.
3. Вправи для розвитку артикуляційного апарату.
4. Вправи для стимуляції звукової активності.
5. Вправи для формування перших слів.
6. Вправи на розвиток фразового мовлення.
7. Логопедичне заняття на запуск мовлення.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити вправу для розвитку передмовленнєвих навичок (імітація звуків тварин, рухів).
2. Створити інтерактивний план заняття для стимуляції звукової активності та розвитку перших слів у немовленнєвих дітей.
3. Підготувати конспект ігрового заняття для формування мотивації до мовлення через використання інтерактивних ігор.

Рекомендована література

Основна: 8, 9.

Додаткова: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 17.

2.4. V семестр

2.4.1. СТРУКТУРА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1 Лексико-граматичні порушення мовлення: афазія та алалія											
Тема 1. Обстеження хворого на афазію	10	2	1	1	-	6	10	1	1	-	-	8
Тема 2. Основи відновлювального навчання при афазії	13	5	3	1	-	4	13	1	1	-	-	11
Тема 3. Особливості моторної та сенсорної алалії	9	2	-	2	-	5	9	1	-	-	-	8
Тема 4. Обстеження дітей з алалією	10	2	1	1	-	6	10	1	-	-	-	9
Тема 5. Організація корекційної роботи з подолання алалії	14	4	4	1	-	5	14	1	1	-	-	12
Разом за ЗМ 1	56	15	9	6	-	26	56	5	3	-	-	48
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 2 Темпо-ритмічні порушення мовлення: заїкання, тахілалія та брадилалія											
Тема 6. Клініко-фізіологічна характеристика заїкання	10	3	-	2	-	5	10	1	-	-	-	9
Тема 7. Обстеження заїкуватих	9	2	1	1	-	5	9	1	-	-	-	8
Тема 8. Логопедична корекція заїкуватих	9	2	2	1	-	4	9	1	1	-	-	7
Тема 9. Мовленнєві порушення при тахілалії та брадилалії	9	2	-	2	-	5	9	1	-	-	-	8
Тема 10. Особливості діагностика при тахілалії та брадилалії	9	2	1	1	-	5	9	1	-	-	-	8

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.		лекц.	прак.	сем.	інд.	с.р.
Тема 11. Основні підходи до корекції тахілалії	9	2	1	1	-	5	9	-	1	-	-	8
Тема 12. Основні підходи до корекції брадилалії	9	2	1	1	-	5	9	-	1	-	-	8
Разом за 3М 2	64	15	6	9	-	34	64	5	3	-	-	56
Всього годин у 5 семестрі	120	30	15	15	-	60	120	10	6	-	-	104

2.4.2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ПОРУШЕННЯ МОВЛЕННЯ: АФАЗІЯ ТА АЛАЛІЯ

Тема 1. Обстеження хворого на афазію

План

1. Особливості мовлення при афазії.
2. Обстеження хворого на афазію: оцінка спонтанного мовлення, дослідження артикуляції, оцінка розуміння мовлення; дослідження читання та письма; дослідження здатності називати предмети, дії, поняття; оцінка пам'яті та когнітивних функцій; обстеження за спеціальними тестами; оцінка невербальних комунікативних навичок.

Мета заняття. Ознайомити студентів із особливостями мовленнєвих порушень при афазії та методами їх обстеження. Навчити проводити комплексну діагностику мовленнєвих і когнітивних функцій у пацієнтів з афазією, використовуючи спеціальні методики тестування.

Основні поняття: афазія, спонтанне мовлення, артикуляційні порушення, розуміння мовлення, читання, письмо, когнітивні функції, невербальна комунікація.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні ознаки афазії?
2. Які методи використовуються для оцінки мовлення у хворих на афазію?

3. Як діагностується рівень розуміння мовлення у пацієнтів з афазією?
4. Чому важливо оцінювати когнітивні функції при обстеженні хворого на афазію?
5. Як невербальна комунікація допомагає людям з афазією?

Практичні питання:

6. Як логопед може визначити ступінь розуміння мовлення у пацієнта?
7. Які тести доцільно застосовувати для обстеження читання та письма при афазії?
8. Як оцінити здатність пацієнта до називання предметів та дій?
9. Як за допомогою невербальних засобів оцінити комунікативні здібності пацієнта?

Проблемні питання для дискусії:

10. Чи можна повністю відновити мовлення при афазії?
11. Як соціальне середовище впливає на процес відновлення мовлення у хворого?
12. Чи варто застосовувати альтернативні методи комунікації (жести, малюнки, символи) для хворих на афазію?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Оцінка спонтанного мовлення
2. Дослідження артикуляції
3. Оцінка розуміння мовлення
4. Дослідження читання та письма
5. Оцінка невербальних комунікативних навичок

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити короткий план обстеження хворого на афазію із застосуванням спеціальних тестів (наприклад, оцінка спонтанного мовлення, читання, письма).
2. Створити інтерактивну картку для оцінки невербальних комунікативних навичок хворих на афазію (зображення для вибору, жестові підказки).
3. Підготувати конспект діалогового тестування, яке сприятиме оцінці здатності називати предмети, дії чи поняття у пацієнтів із афазією.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18.

Тема 2. Основи відновлювального навчання при афазії

План

1. Характеристика підходів до відновлення мовлення при афазії.
2. Методологічні основи відновлювального навчання при афазії.

3. Особливості відновлювального навчання при різних формах афазії.
4. Особливості відновлення мовлення при акустико-гностичній сенсорній афазії.
5. Особливості відновлення мовлення при акустико-мнестичній афазії.
6. Особливості відновлення мовлення при семантичній афазії.
7. Особливості відновлення мовлення при аферентній моторній афазії.
8. Особливості відновлення мовлення при еферентній моторній афазії.
9. Особливості відновлення мовлення при динамічній афазії.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методами відновлення мовлення при афазії, розглянути особливості навчання пацієнтів із різними формами афазії, навчити розробляти логопедичні заняття для хворих із порушеннями мовлення.

Основні поняття: відновлювальне навчання, методологічні основи відновлення мовлення, форми афазії – моторна (аферентна, еферентна, динамічна), сенсорна (акустико-гностична, акустико-мнестична), семантична.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні принципи відновлювального навчання при афазії?
2. Як різні форми афазії впливають на мовлення?
3. Які методи найефективніші для відновлення мовлення при сенсорній афазії?
4. Як логопед працює з пацієнтами, які мають моторну афазію?
5. Які вправи допомагають відновити фразове мовлення при афазії?

Практичні питання:

6. Як працювати з пацієнтом, у якого порушене розуміння мовлення?
7. Як формувати правильну артикуляцію у пацієнта з моторною афазією?
8. Як навчити пацієнта повторювати слова і фрази?
9. Як використовувати візуальні підказки та альтернативну комунікацію у роботі з хворими на афазію?

Проблемні питання для дискусії:

10. Чи можна повністю відновити мовлення у хворого на афазію?
11. Чи є ефективними комп'ютерні програми та технології для відновлення мовлення при афазії?
12. Чи впливає сімейне середовище на швидкість реабілітації пацієнта з афазією?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Вправи на відновлення мовлення
2. Вправи на стимуляцію розуміння мовлення
3. Вправи на розвиток артикуляції
4. Вправи на письмо та читання
5. Логопедичне заняття

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити вправу для відновлення мовлення при одній із форм афазії (наприклад, семантичній або динамічній).
2. Створити ігровий набір для стимуляції розуміння мовлення при сенсорній афазії (завдання з вибором картинок, відповідних словам).
3. Написати конспект логопедичного заняття з пацієнтом із еферентною моторною афазією з використанням ігрових прийомів для розвитку зв'язного мовлення.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18.

Тема 3. Особливості моторної та сенсорної алалії

План

1. Моторна аферентна алалія.
2. Моторна еферентна алалія.
3. Сенсорна алалія

Мета заняття. Ознайомити студентів із видами алалії, їх клінічними особливостями, основними проявами та диференціацією моторних і сенсорних форм. Навчити аналізувати мовленнєві порушення при алалії та визначати основні напрями корекційної роботи.

Основні поняття: алалія, моторна аферентна алалія, моторна еферентна алалія, сенсорна алалія, фонематичне сприйняття, експресивне мовлення, імпресивне мовлення.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні ознаки моторної аферентної алалії?
2. Як проявляється моторна еферентна алалія?
3. Які особливості сенсорної алалії?
4. Чим моторна алалія відрізняється від сенсорної?
5. Як алалія впливає на розвиток когнітивних функцій дитини?

Практичні питання:

6. Як логопед може відрізнити моторну алалію від сенсорної?
7. Які методи використовуються для обстеження дітей із моторною алалією?
8. Як оцінити рівень розуміння мовлення у дітей із сенсорною алалією?

Проблемні питання для дискусії:

9. Чи є ефективні методи ранньої діагностики алалії?
10. Чи може дитина з алалією самостійно подолати мовленнєві труднощі без спеціальної корекційної роботи?

11. Які фактори можуть ускладнювати або, навпаки, полегшувати корекцію алалії?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Аналіз мовленнєвих порушень у дітей з різними формами алалії
2. Діагностичні проби
3. Логопедичний аналіз (первинне обстеження)

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти таблицю з порівнянням симптоматики моторної аферентної, еферентної алалії та сенсорної алалії.
2. Розробити графічний плакат із прикладами вправ для стимуляції мовлення при сенсорній алалії (візуалізації слів та їхніх значень).

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18.

Тема 4. Обстеження дітей з алалією

План

1. Оцінка мовленнєвого розвитку (експресивне та імпресивне мовлення, комунікативні навички).
2. Обстеження звукової сторони мовлення.
3. Оцінка когнітивного розвитку.
4. Оцінка моторики.
5. Дослідження у інших спеціалістів.

Мета заняття. Навчити студентів проводити комплексне обстеження дітей із алалією, аналізувати їхні мовленнєві та когнітивні особливості, визначати ступінь мовленнєвого порушення та розробляти рекомендації для подальшої корекції.

Основні поняття: оцінка мовленнєвого розвитку, звукова сторона мовлення, когнітивний розвиток, оцінка моторики, обстеження.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні методи використовуються для обстеження дітей із алалією?
2. Як визначити рівень експресивного та імпресивного мовлення у дітей з алалією?
3. Які особливості звукової сторони мовлення у дітей з алалією?
4. Як оцінити когнітивні здібності у дитини з алалією?

5. Які моторні особливості можуть бути у дітей із моторною та сенсорною алалією?
6. Чому важливо залучати інших спеціалістів (невролога, психолога, дефектолога) до обстеження дитини з алалією?
7. Які діагностичні методики дозволяють розмежувати алалію та інші мовленнєві порушення (наприклад, ЗНМ, афазію, аутизм)?

Практичні питання:

8. Як провести оцінку активного та пасивного словника у дітей із алалією?
9. Які вправи використовуються для перевірки фонематичного сприйняття у дитини з алалією?
10. Як правильно організувати спостереження за мовленнєвими навичками дитини під час гри?
11. Як визначити рівень комунікативних навичок дитини з алалією?
12. Як оцінити загальну та дрібну моторику у дитини із мовленнєвими порушеннями?
13. Які методи можна використати для оцінки пам'яті та уваги у дітей із алалією?
14. Як перевірити розуміння інструкцій та зв'язного мовлення у дітей із сенсорною алалією?

Проблемні питання для дискусії:

15. Чи є можливість ранньої діагностики алалії у дітей?
16. Чи достатньо лише логопедичного обстеження для встановлення діагнозу "алалія"?
17. Чи є необхідність у стандартизації методик обстеження дітей із алалією?
18. Як зміни у мовному середовищі можуть вплинути на розвиток мовлення у дітей із алалією?
19. Чи можна діагностувати алалію у дитини, яка не говорить, але добре розуміє мовлення?
20. Чи впливає рівень когнітивного розвитку на прогноз мовленнєвого відновлення у дітей з алалією?
21. Які особливості комунікації можуть ускладнювати процес обстеження дитини з алалією?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Оцінка мовлення
2. Аналіз когнітивних функцій
3. Вправи на оцінку моторики

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити чек-лист для обстеження когнітивного розвитку та моторики у дітей з алалією.
2. Створити ігровий тест для оцінки експресивного мовлення дитини (на основі картинок із запитаннями, які вимагають відповідей або описів).

3. Підготувати мультимедійну презентацію з прикладами вправ для оцінки комунікативних навичок дітей із алалією.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18.

Тема 5. Організація корекційної роботи з подолання алалії

План

1. Особливості логопедичної роботи з подолання моторної алалії: розвиток мовленнєвої моторики, формування активного й пасивного словникового запасу, вдосконалення граматичних навичок, стимуляцію зв'язного мовлення та розвиток загальної й дрібної моторики через індивідуальний і комплексний підхід.

2. Особливості логопедичної роботи з подолання сенсорної алалії: розвиток розуміння мовлення, формування зв'язку між словом і його значенням, корекцію фонематичного сприйняття, стимуляцію активного мовлення та використання ігрових і сенсомоторних методів для покращення комунікативних навичок.

Мета заняття. Ознайомити студентів із принципами логопедичної корекції моторної та сенсорної алалії, розглянути методи мовленнєвої реабілітації, навчити розробляти корекційні заняття.

Основні поняття: розвиток мовленнєвої моторики, формування словникового запасу, розвиток граматичних навичок, корекція фонематичного сприйняття, сенсомоторні методи.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні методи корекції моторної алалії?
2. Як розвивати розуміння мовлення у дітей із сенсорною алалією?
3. Які вправи найефективніші для стимуляції активного мовлення?

Практичні питання:

4. Як правильно організувати заняття для дитини з моторною алалією?
5. Які методи допоможуть стимулювати мовлення у дітей із сенсорною алалією?

Проблемні питання:

6. Чи достатньо лише логопедичної роботи для подолання алалії, чи необхідна комплексна терапія?
7. Чи може невербальна комунікація (жести, піктограми) стати альтернативою мовленню?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Вправи для розвитку мовленнєвої моторики
2. Вправи для стимуляції активного мовлення
3. Вправи для розвитку імпресивного мовлення
4. Логопедичне заняття

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити серію вправ для розвитку мовленнєвої моторики та формування словникового запасу у дітей із моторною алалією.
2. Створити настільну гру для стимуляції активного мовлення у дітей із сенсорною алалією (наприклад, асоціації між зображеннями та словами).
3. Написати конспект логопедичного заняття, яке включає сенсомоторні методи для розвитку зв'язного мовлення у дітей із сенсорною алалією.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕМПО-РИТМІЧНІ ПОРУШЕННЯ МОВЛЕННЯ: ЗАЇКАННЯ, ТАХІЛАЛІЯ ТА БРАДИЛАЛІЯ

Тема 6. Клініко-фізіологічна характеристика заїкання

План

1. Науково-теоретичні основи дослідження проблеми заїкання.
2. Фізіологія заїкання.
3. Симптоматика заїкання.
4. Мовленнєві судоми.
5. Феномен фіксованості на ваді.

Мета заняття. Ознайомити студентів із науково-теоретичними основами дослідження заїкання, його фізіологічними механізмами, симптоматикою та особливостями мовленнєвих судом. Навчити аналізувати феномен фіксованості на ваді та визначати його роль у формуванні мовленнєвих порушень.

Основні поняття: заїкання, фізіологічні основи заїкання, мовленнєві судоми.

*Питання для обговорення*Теоретичні питання:

1. Як розвивалися наукові підходи до вивчення заїкання?

2. Які фізіологічні механізми лежать в основі заїкання?
3. Які основні симптоми заїкання?
4. Що таке мовленнєві судоми та які їхні типи?
5. Як фіксованість на мовленнєвій ваді впливає на тяжкість заїкання?

Практичні питання:

6. Як можна визначити тип мовленнєвих судом у заїкуватої дитини?
7. Як психологічні фактори можуть впливати на перебіг заїкання?
8. Які невербальні прояви можуть супроводжувати заїкання?

Проблемні питання для дискусії:

9. Чи можна вважати заїкання виключно мовленнєвим порушенням, чи це комплексна проблема?
10. Чи може заїкання зникнути самостійно, без спеціальної корекції?
11. Яку роль відіграє оточення дитини у формуванні мовленнєвої фіксованості на дефекті?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Аналіз мовленнєвих судом
2. Спостереження за невербальними проявами
3. Психологічна фіксація на мовленнєвій проблемі

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити таблицю для систематизації симптомів заїкання (мовленнєві, фізіологічні, психологічні).
2. Створити інфографіку про механізми мовленнєвих судом та феномен фіксованості на ваді.
3. Підготувати відеопрезентацію (3-5 хвилин), у якій пояснити фізіологічні аспекти заїкання, використовуючи анімації або схеми.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18.

Тема 7. Обстеження заїкуватих

План

1. Клінічне і психолого-педагогічне обстеження заїкуватих.
2. Розвиток мовлення у дошкільників із заїканням як методична проблема.

Мета заняття. Навчити студентів методикам клінічного, психолого-педагогічного та логопедичного обстеження заїкуватих дітей та дорослих. Ознайомити з особливостями мовленнєвого розвитку дошкільників із заїканням.

Основні поняття: клінічне обстеження, психолого-педагогічне обстеження, заїкання.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Як проводиться клінічне обстеження заїкуватої дитини?
2. Які особливості психолого-педагогічного обстеження дітей із заїканням?
3. Як визначити ступінь заїкання у дошкільників?

Практичні питання:

4. Як оцінити вплив тривожності на мовлення заїкуватої дитини?
5. Які тести можна використовувати для аналізу плавності мовлення?
6. Як розпізнати ситуаційне та хронічне заїкання?

Проблемні питання:

7. Чи потрібно обстежувати заїкувату дитину тільки в умовах кабінету, чи важливо спостерігати її в природних умовах?
8. Чи впливає характер і темперамент дитини на прояви заїкання?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Проведення тестування мовлення заїкуватих дітей
2. Спостереження за поведінкою та невербальними реакціями
3. Вивчення психоемоційного стану заїкуватих

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти чек-лист для клінічного та психолого-педагогічного обстеження дитини із заїканням.
2. Розробити інтерактивну гру або завдання для діагностики мовлення дошкільників із заїканням.
3. Написати схему обстеження заїкуватої дитини, включивши методи оцінки емоційного стану та розвитку мовлення.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18.

Тема 8. Логопедична корекція заїкуватих

План

1. Сучасні методики та технології подолання заїкання в учнів, підлітків та дорослих (методи, прийоми, інструментарій).
2. Профілактика заїкання.

Мета заняття. Ознайомити студентів із сучасними методами подолання заїкання у дітей, підлітків та дорослих. Навчити застосовувати профілактичні заходи та логопедичні методи для відновлення плавності мовлення.

Основні поняття: методи подолання заїкання, корекційні технології, профілактика заїкання.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які сучасні методики використовуються для подолання заїкання?
2. Як впливає темп мовлення на тяжкість заїкання?
3. Які вправи допомагають покращити контроль над мовленням?

Практичні питання:

4. Як працювати з заїкуватими дітьми в групових заняттях?
5. Які методи найефективніші для підлітків із заїканням?
6. Як можна проводити профілактику заїкання у дошкільників?

Проблемні питання:

7. Чи можна вилікувати заїкання повністю?
8. Чи варто змушувати дитину з заїканням повторювати слова та читати вголос?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Виконання методик розслаблення мовлення
2. Вправи на контроль плавності мовлення
3. Рольові ігри на зниження страху мовлення

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити вправи для зниження мовленнєвих судом у підлітків із заїканням (управління диханням, уповільнення мовлення).
2. Створити буклет із рекомендаціями для батьків із профілактики заїкання у дітей.
3. Написати конспект логопедичного заняття, що включає інтерактивні методи подолання заїкання у школярів.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18.

Тема 9. Мовленнєві порушення при тахілалії та брадилалії

План

1. Особливості мовленнєвих порушень при тахілалії та брадилалії
2. Симптоматика тахілалії та брадилалії у дітей і дорослих.
3. Взаємозв'язок тахілалії та брадилалії з іншими мовленнєвими порушеннями

Мета заняття. Ознайомити студентів із особливостями мовленнєвих порушень при тахілалії та брадилалії, розглянути їх симптоматику у дітей і дорослих, а також взаємозв'язок із іншими мовленнєвими порушеннями.

Навчити студентів розпізнавати ознаки цих порушень та аналізувати їх вплив на комунікацію.

Основні поняття: тахілалія, брадилалія, симптоматика, зв'язок тахілалії та брадилалії з іншими мовленнєвими порушеннями

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні відмінності між тахілалією та брадилалією?
2. Які фактори можуть провокувати тахілалію та брадилалію?
3. Як впливає темп мовлення на комунікативну діяльність людини?
4. Які особливості мовлення у дітей із тахілалією та брадилалією?
5. Чи є тахілалія та брадилалія самостійними мовленнєвими порушеннями чи вони супроводжують інші розлади?

Практичні питання:

6. Як визначити, що у людини тахілалія або брадилалія?
7. Які способи можна використовувати для оцінки темпу мовлення?
8. Як темп мовлення впливає на сприйняття мовлення іншими людьми?
9. Як логопед може допомогти дитині або дорослому з тахілалією чи брадилалією?

Проблемні питання для дискусії:

1. Чи можна вважати тахілалію або брадилалію варіантом норми?
2. Чи може швидкий темп сучасного життя сприяти зростанню поширеності тахілалії?
3. Чи можуть проблеми темпу мовлення впливати на особистісний розвиток людини?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Визначення темпу мовлення
2. Спостереження за невербальними проявами
3. Виконання вправи “Контроль темпу”

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити таблицю симптомів тахілалії та брадилалії, включаючи їх зв'язок з іншими мовленнєвими порушеннями.
2. Створити наочний плакат для пояснення особливостей тахілалії та брадилалії.
3. Написати коротке оповідання про уявного персонажа з тахілалією чи брадилалією, акцентуючи увагу на його мовленнєвих труднощах.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18.

Тема 10. Особливості діагностика при тахілалії та брадилалії

План

1. Методи діагностики мовлення при тахілалії чи брадилалії.
2. Логопедичні тести, оцінка темпу мовлення, когнітивних функцій та емоційного стану.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методами діагностики мовлення при тахілалії та брадилалії, навчити оцінювати темп мовлення, когнітивні функції та емоційний стан пацієнта.

Основні поняття: методи діагностики мовлення, логопедичні тести, оцінка когнітивних функцій, оцінка емоційного стану.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які методи діагностики використовуються для оцінки темпу мовлення?
2. Як визначити, чи є темп мовлення людини патологічним?
3. Які особливості логопедичного обстеження дітей із тахілалією та брадилалією?
4. Як когнітивні функції впливають на темп мовлення?
5. Чому важливо оцінювати емоційний стан під час діагностики тахілалії та брадилалії?

Практичні питання:

6. Як за допомогою логопедичних тестів визначити тахілалію?
7. Як оцінити плавність мовлення при брадилалії?
8. Які інструменти та методи використовуються для оцінки самоконтролю мовлення?
9. Як можна виміряти швидкість мовлення?
10. Як аналізувати дикцію та артикуляцію у людей з тахілалією та брадилалією?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи може швидкість мовлення бути індивідуальною особливістю, а не порушенням?
12. Чи впливає інтелектуальний рівень на темп мовлення?
13. Як можна розрізнити тахілалію та заїкання?
14. Чи впливає навчальне та соціальне середовище на темп мовлення дитини?
15. Чи є необхідність стандартизованих тестів для діагностики темпу мовлення?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Проведення тестування мовлення
2. Оцінка мовленнєвого комфорту

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити логопедичний тест для оцінки темпу мовлення, когнітивних функцій та емоційного стану при тахілалії чи брадилалії.
2. Створити графічний алгоритм діагностики мовлення при тахілалії та брадилалії.
3. Підготувати презентацію з відео- або аудіоматеріалами, що демонструють відмінності темпу мовлення при тахілалії та брадилалії.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18.

Тема 11. Основні підходи до корекції тахілалії

План

1. Вплив тахілалії на соціалізацію, комунікативні труднощі та психологічні аспекти.
2. Огляд сучасних методик корекції: уповільнення темпу мовлення, розвиток самоконтролю та артикуляції.
3. Вправи на уповільнення мовлення, розвиток чіткості артикуляції та дихання.

Мета заняття. Ознайомити студентів із сучасними методиками корекції тахілалії, навчити методів уповільнення темпу мовлення, розвитку самоконтролю та артикуляції.

Основні поняття: уповільнення темпу мовлення, самоконтроль мовлення, вправи на розвиток чіткості артикуляції

Питання для обговорення

1. Вправи на уповільнення мовлення
2. Вправи на розвиток артикуляції

Практичні вправлення на парі зі студентами

Теоретичні питання:

1. Які основні методи корекції тахілалії?
2. Як уповільнення темпу мовлення сприяє покращенню його якості?
3. Які психологічні аспекти потрібно враховувати під час корекції тахілалії?
4. Які артикуляційні порушення найчастіше супроводжують тахілалію?
5. Чому важливий самоконтроль темпу мовлення?

Практичні питання:

6. Як навчити людину з тахілалією контролювати свій темп мовлення?
7. Які вправи найефективніші для уповільнення мовлення?
8. Як дихальні вправи можуть допомогти у корекції тахілалії?

9. Як використовувати метроном для контролю темпу мовлення?
10. Як формувати навички правильного мовленнєвого ритму у дітей із тахілалією?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи потрібно змінювати природний темп мовлення людини, якщо вона не відчуває дискомфорту?
12. Чи може корекція тахілалії вплинути на особистісні якості людини?
13. Чи впливає багатомовність на швидкість мовлення?
14. Чи можуть цифрові технології (мобільні додатки, штучний інтелект) допомогти у корекції тахілалії?
15. Чи може швидке мовлення бути перевагою у певних професіях?

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити комплекс вправ для уповільнення мовлення та розвитку артикуляції при тахілалії.
2. Створити інтерактивну вправу для дітей із тахілалією, що розвиває контроль темпу мовлення (наприклад, використання метронома).
3. Написати конспект логопедичного заняття, яке включає ігрові прийоми для корекції тахілалії.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18.

Тема 12. Основні підходи до корекції брадилалії

План

1. Методи корекції: стимуляція мовленнєвого темпу, розвиток плавності мовлення, тренування ритму.
2. Вправ для активізації мовлення: тренування артикуляції, використання ритмічних методик.
3. Вправ із використанням музики, дихальних технік для покращення ритмічності.
4. Труднощі у комунікації, професійній діяльності та соціалізації осіб із брадилалією.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методами стимуляції мовленнєвого темпу при брадилалії, розвитком ритмічності мовлення, використанням дихальних вправ та музикотерапії.

Основні поняття: стимуляція мовленнєвого темпу, розвиток плавності мовлення, ритмічні методики.

Питання для обговорення

1. Вправи для активізації мовлення
2. Використання музики та дихальних технік

Практичні вправлення на парі зі студентами

Теоретичні питання:

1. Які методи використовуються для стимуляції мовленнєвого темпу при брадилалії?
2. Як тренування артикуляції допомагає у подоланні брадилалії?
3. Які ритмічні методики застосовуються для розвитку плавності мовлення?
4. Чому музика та дихальні вправи ефективні у корекції брадилалії?
5. Як уповільнене мовлення впливає на соціалізацію людини?

Практичні питання:

6. Які вправи допомагають прискорити мовлення при брадилалії?
7. Як логопед може працювати з дитиною, яка говорить занадто повільно?
8. Як впливає мовленнєва мотивація на подолання брадилалії?
9. Які техніки можна використовувати для розвитку мовленнєвого ритму у дітей із брадилалією?
10. Як поєднання рухової активності та мовлення може сприяти корекції брадилалії?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи завжди потрібно прискорювати темп мовлення при брадилалії, чи це особливість людини?
12. Чи може уповільнене мовлення бути наслідком неврологічних порушень?
13. Чи є ефективним використання драматичних постановок або акторської майстерності в корекції брадилалії?
14. Чи можуть особи з брадилалією ефективно працювати в професіях, що вимагають публічних виступів?
15. Чи можна самотійно подолати брадилалію без логопедичного втручання?

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити вправи з використанням ритмічної музики для стимуляції мовленнєвого темпу при брадилалії.
2. Створити інтерактивний плакат із вправами на розвиток ритмічності та плавності мовлення при брадилалії.
3. Підготувати конспект заняття, яке включає дихальні техніки та музикотерапію для корекції брадилалії.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18.

2.5. VI семестр

2.5.1. СТРУКТУРА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		лекц	прак.	сем.	інд.	с.р.		лекц	прак.	сем.	інд.	с.р.
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1 Мовленнєві порушення через органічні патології: дисфонія та афонія											
Тема 1. Порушення голосу: особливості та обстеження	10	2	-	2	-	6	10	1	-	-	-	9
Тема 2. Корекційна робота при функціональних порушеннях голосу	10	3	1	2	-	4	10	1	1	-	-	8
Тема 3. Корекційна робота при парезах чи паралічі гортані	10	3	2	1	-	4	10	1	1	-	-	8
Тема 4. Корекційна робота після резекцій гортані	10	2	1	1	-	6	10	1	-	-	-	9
Разом за ЗМ 1	40	10	4	6	-	20	40	4	2	-	-	34
Теми навчальних занять (назва теми й основні питання)	Змістовий модуль 2 Порушення письма (дисграфія) і читання (дислексія)											
Тема 5. Дисграфія	9	2	-	2	-	5	9	1	-	-	-	8
Тема 6. Дислексія	9	2	-	2	-	5	9	1	-	-	-	8
Тема 7. Обстеження дітей з порушеннями читання і письма	10	4	2	-	-	4	10	1	-	-	-	9
Тема 8. Методика логопедичної роботи по подоланню порушень писемного мовлення.	9	2	2	1	-	4	9	-	1	-	-	8
Тема 9. Логопедична робота з подолання фонетичних помилок	9	2	2	-	-	5	9	-	1	-	-	8
Тема 10. Логопедична робота з подолання та попереджених оптико-просторових та графічних	9	2	2	-	-	5	9	1	1	-	-	7

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		лекц	прак.	сем.	інд.	с.р.		лекц	прак.	сем.	інд.	с.р.
ПОМИЛОК												
Тема 11. Логопедична робота з подолання лексико-граматичних помилок	8	2	1	-	-	5	8	1	1	-	-	6
Тема 12. Інноваційні методи подолання писемного мовлення	8	2	-	2	-	4	8	1	-	-	-	7
Тема 13. ІПР в ЗЗСО для дітей з порушень писемного мовлення	9	2	2	2	-	3	9	1	-	-	-	8
Разом за ЗМ 2	80	20	11	9	-	40	80	6	4	-	-	70
Всього годин у 2 семестрі	120	30	15	15	-	60	120	10	6	-	-	104

2.5.2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 МОВЛЕННЄВІ ПОРУШЕННЯ ЧЕРЕЗ ОРГАНІЧНІ ПАТОЛОГІЇ: ДИСФОНІЯ ТА АФОНІЯ

Тема 1. Порушення голосу: особливості та обстеження

План

1. Історія розвитку фонопедії.
2. Вікові особливості голосу.
3. Клінічне та логопедичне обстеження голосових порушень.

Мета заняття. Ознайомити студентів із поняттям порушень голосу, їхніми видами та клінічними проявами. Розглянути історію розвитку фонопедії, вікові особливості голосу та основні методи клінічного та логопедичного обстеження голосових порушень. Навчити студентів оцінювати стан голосового апарату, аналізувати причини голосових розладів та використовувати логопедичні методи діагностики.

Основні поняття: фонопедія, дисфонія, афонія, функціональні порушення голосу, органічні порушення голосу, вікові особливості голосу, методи обстеження голосу.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Як розвивалася фонопедія як наука?
2. Які основні вікові особливості голосу?
3. Які існують види голосових порушень?
4. Які причини можуть призводити до дисфонії та афонії?
5. Які методи використовуються для клінічного та логопедичного обстеження голосу?

Практичні питання:

6. Як оцінити стан голосових складок за допомогою фонопедичних проб?
7. Як проводиться аналіз голосових характеристик у дітей, підлітків та дорослих?
8. Як можна визначити функціональні та органічні порушення голосу?
9. Як оцінюється голосова витривалість у людей з порушеннями голосу?
10. Які вправи використовуються для діагностики стану голосового апарату?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи можна вважати голосові розлади професійним захворюванням певних груп людей (учителі, актори, співаки)?
12. Чи можуть емоційні фактори (стрес, тривога) стати причиною порушень голосу?
13. Чи можливо повністю відновити голос після його втрати?
14. Чи є ефективними методи альтернативної терапії (дихальна гімнастика, йога) у корекції голосових порушень?
15. Чи варто використовувати технологічні засоби для підтримки голосового апарату (мікрофони, спеціальні голосові підсилювачі)?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Аналіз вікових змін голосу
2. Виконання фонопедичних проб
3. Логопедичне обстеження голосу
4. Аналіз реальних випадків порушень голосу

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти чек-лист для логопедичного обстеження пацієнтів із порушеннями голосу, враховуючи клінічні та вікові особливості.
2. Створити інфографіку про вікові зміни голосу в дітей, підлітків, дорослих і літніх людей.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19.

Тема 2. Корекційна робота при функціональних порушеннях голосу

План

1. Причини та механізми функціональних порушень голосу.
2. Основи корекційної роботи при функціональних порушеннях голосу.
3. Техніки та вправи для корекції функціональних порушень голосу.
4. Методи стимуляції голосоутворення

Мета заняття. Ознайомити студентів із причинами та механізмами функціональних порушень голосу, розглянути основи корекційної роботи, техніки та вправи для відновлення голосу, методи стимуляції голосоутворення. Навчити студентів підбирати ефективні логопедичні вправи для корекції голосових порушень.

Основні поняття: функціональні порушення голосу, гіперкінетична дисфонія, гіпокінетична дисфонія, релаксаційні методи, дихальні вправи, методи стимуляції голосоутворення.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які причини можуть викликати функціональні порушення голосу?
2. Як відрізнити функціональні порушення голосу від органічних?
3. Які основні принципи корекційної роботи при функціональних порушеннях голосу?
4. Які види дихальних вправ використовуються для покращення голосоутворення?
5. Які методи використовуються для зняття напруги голосового апарату?

Практичні питання:

6. Як навчити людину правильного діафрагмального дихання?
7. Які вправи допомагають покращити резонансність голосу?
8. Як можна зміцнити голосові складки при гіпокінетичній дисфонії?
9. Як працювати із голосовою втомою у людей, які багато говорять протягом дня?
10. Як логопед може допомогти людині з осиплістю голосу?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи можна попередити функціональні порушення голосу?
12. Чи варто забороняти шепіт при лікуванні голосових розладів?
13. Чи може неправильна гігієна голосу стати основною причиною дисфонії?
14. Чи можна змінити природний тембр голосу за допомогою логопедичних вправ?
15. Чи ефективні вокальні техніки у терапії голосових порушень?

Практичні вправляння на парі зі студентами

1. Виконання дихальних вправ

2. Виконання вправ для покращення голосу
3. Оцінка голосової витривалості
4. Розбір реальних клінічних випадків

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити комплекс фонопедичних вправ для відновлення голосу при функціональних порушеннях (управління диханням, вправи на тонус м'язів гортані).
2. Створити буклет для пацієнтів із рекомендаціями щодо профілактики функціональних порушень голосу (включити техніки релаксації, поради щодо збереження голосу).
3. Написати конспект логопедичного заняття, у якому використовуються ігрові техніки для стимуляції голосоутворення у дітей.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19.

Тема 3. Корекційна робота при парезах чи паралічі гортані

План

1. Загальні відомості про парези та параліч гортані: причини та клінічні прояви.
2. Принципи корекційної роботи.
3. Логопедичні методи корекції: дихальні вправи, фонопедичні вправи, масажні та релаксаційні техніки, стимуляція голосоутворення.

Мета заняття. Ознайомити студентів із особливостями парезів та паралічу гортані, їхніми причинами та клінічними проявами. Розглянути основні принципи корекційної роботи, методи логопедичної реабілітації, дихальні та фонопедичні вправи, масажні та релаксаційні техніки, спрямовані на відновлення голосоутворення.

Основні поняття: парез гортані, параліч гортані, фонопедичні вправи, дихальні вправи, масаж та релаксаційні техніки.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні причини парезів та паралічу гортані?
2. Які клінічні прояви цих порушень?
3. Які існують методи обстеження голосових порушень при парезах гортані?
4. Які логопедичні методи використовуються для реабілітації голосу?
5. Як фонопедичні вправи допомагають у відновленні голосу?

Практичні питання:

6. Як працювати із пацієнтом, який втратив голос через парез гортані?
7. Які вправи сприяють покращенню дихання при порушеннях голосу?
8. Як правильно виконувати масажні техніки для зняття напруги голосових складок?
9. Як навчити пацієнта використовувати залишкові можливості голосоутворення?
10. Які психологічні труднощі можуть виникати у пацієнтів із парезами гортані?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи можливо повністю відновити голос після паралічу гортані?
12. Чи варто використовувати електронні голосові апарати для комунікації?
13. Чи ефективні нетрадиційні методи (музикотерапія, йога) у відновленні голосу?
14. Як впливає психологічний стан пацієнта на ефективність логопедичної корекції?
15. Чи можна попередити парези та параліч гортані?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Виконання дихальних вправ
2. Фонопедичні вправи
3. Виконання масажних технік
4. Логопедичне заняття

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти програму занять для пацієнта з парезом гортані, включивши дихальні вправи, масажні техніки та методи стимуляції голосоутворення.
2. Створити інтерактивний плакат із вправами для розслаблення м'язів гортані при паралічах або парезах.
3. Написати мотиваційний лист від імені логопеда для пацієнта, що пояснює важливість регулярних занять для відновлення голосу та включає поради з виконання вправ у домашніх умовах.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19.

Тема 4. Корекційна робота після резекцій гортані**План**

1. Основні причини та наслідки резекції гортані для голосоутворення і мовленнєвої функції.
2. Фізіологічні та психологічні наслідки резекції.

3. Відновлення здатності до мовленнєвої комунікації.
4. Формування нового типу голосоутворення.
5. Розвиток альтернативних комунікативних навичок.
6. Подолання психологічного бар'єра у спілкуванні.
7. Методи стимуляції мовленнєвої активності

Мета заняття. Ознайомити студентів із причинами та наслідками резекції гортані, її впливом на голосоутворення та мовленнєву функцію. Розглянути фізіологічні та психологічні труднощі, що виникають після операції, а також основні методи реабілітації, альтернативні методи комунікації та способи подолання мовленнєвого бар'єра.

Основні поняття: резекція гортані, альтернативні комунікативні навички, психологічна адаптація

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні причини резекції гортані?
2. Які фізіологічні наслідки цієї операції?
3. Як змінюється мовлення після резекції гортані?
4. Які існують методи альтернативного голосоутворення?
5. Як допомогти пацієнту подолати психологічний бар'єр у спілкуванні?

Практичні питання:

6. Як навчити пацієнта езофагеальному мовленню?
7. Які вправи допомагають розвинути навички нового голосоутворення?
8. Як логопед може підтримати пацієнта після втрати голосу?
9. Які засоби альтернативної комунікації можна використовувати?
10. Як працювати з родичами пацієнта для адаптації до нового способу спілкування?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи можна вважати електронні голосові апарати повноцінною заміною голосу?
12. Чи можлива соціальна інтеграція пацієнта після втрати голосу?
13. Як суспільство може підтримати людей після резекції гортані?
14. Чи існують професії, у яких можливо працювати після втрати голосу?
15. Чи є майбутнє у біотехнологій для відновлення голосу?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Симуляція консультації логопеда з пацієнтом після резекції гортані
2. Виконання дихальних вправ для формування нового голосу
3. Ознайомлення з альтернативними методами голосоутворення
4. Використання альтернативних комунікативних методів
5. Вправи для стимуляції мовленнєвої активності
6. Моделювання логопедичного заняття для пацієнта після резекції гортані

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити план відновлювальної програми для пацієнта після резекції гортані, враховуючи розвиток альтернативних комунікативних навичок (жести, електронний голос).
2. Створити мультимедійну презентацію на тему "Альтернативні способи комунікації після резекції гортані".
3. Написати короткий конспект заняття, яке допомагає подолати психологічний бар'єр у спілкуванні для пацієнта після резекції гортані.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ПОРУШЕННЯ ПИСЬМА (ДИСГРАФІЯ) І ЧИТАННЯ (ДИСЛЕКСІЯ)

Тема 5. Дисграфія

План

1. Психофізіологічні механізми процесу.
2. Мозкова організація процесу письм.
3. Операції процесу письма.
4. Передумови формування навичок письма.
5. Етіологія порушень писемного мовлення.
6. Симптоматика дисграфії.
7. Типи патологічних помилок та їх механізми.

Мета заняття. Ознайомити студентів із психофізіологічними механізмами процесу письма, мозковою організацією цього процесу, основними передумовами формування навичок письма, етіологією та симптоматикою дисграфії. Розглянути типи патологічних помилок та їх механізми, навчити студентів аналізувати порушення письмового мовлення у дітей.

Основні поняття: дисграфія, мозкова організація письма, операції процесу письма, передумови формування письма.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Як функціонує мозкова організація процесу письма?
2. Які психофізіологічні механізми лежать в основі формування навичок письма?
3. Які основні передумови необхідні для успішного оволодіння письмом?
4. Які причини можуть спричинити дисграфію?

5. Які основні симптоми дисграфії?
6. Як класифікуються патологічні помилки при дисграфії?

Практичні питання:

7. Як розрізнити дисграфію та звичайні орфографічні помилки?
8. Які вправи можна використовувати для корекції оптичної дисграфії?
9. Як можна тренувати фонематичний слух у дітей із дисграфією?
10. Як працювати з учнями, які мають аграматичну дисграфію?
11. Які методики можна використовувати для зміцнення моторного контролю під час письма?

Проблемні питання для дискусії:

12. Чи можна запобігти дисграфії за допомогою спеціальних навчальних програм?
13. Чи є ефективним використання цифрових технологій (гаджетів, голосових асистентів) для корекції дисграфії?
14. Чи може дисграфія впливати на загальну академічну успішність дитини?
15. Чи потрібно дітям із дисграфією дозволяти користуватися диктофонами та аудіозаписами замість письма?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Аналіз письмових робіт дітей із дисграфією
2. Виконання графічних вправ
3. Виконання завдань на фонематичне сприйняття

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити таблицю типових патологічних помилок при дисграфії (наприклад, заміни букв, пропуски) із зазначенням їхніх психофізіологічних механізмів.
2. Створити інтерактивний буклет із вправами для формування навичок письма (графічні з'єднання, складання слів).
3. Написати коротку історію, де персонажі навчають дітей уникати типових помилок при письмі, супроводивши її ілюстраціями.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19.

Тема 6. Дислексія

План

1. Психофізіологічні механізми процесу читання.
2. Операції процесу читання.
3. Механізми дислексії.
4. Дислексія та порушення зорово- просторових функцій.

5. Дислексія та порушення когнітивних функцій.
6. Дислексія та порушення усного мовлення.

Мета заняття. Ознайомити студентів із психофізіологічними механізмами процесу читання, механізмами виникнення дислексії, а також взаємозв'язком дислексії з порушеннями зорово-просторових, когнітивних та мовленнєвих функцій. Навчити студентів розпізнавати дислексичні помилки та аналізувати труднощі читання у дітей.

Основні поняття: дислексія, операції процесу читання, механізми дислексії, дислексія та зорово-просторові функції, дислексія та когнітивні функції, дислексія та усне мовлення

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які нейрофізіологічні механізми процесу читання?
2. Які основні типи дислексії?
3. Як когнітивні функції впливають на здатність до читання?
4. Які помилки є типовими для дітей із дислексією?
5. Як порушення мовлення можуть впливати на формування навичок читання?

Практичні питання:

6. Як оцінити техніку читання у дітей із дислексією?
7. Які вправи можна використовувати для розвитку зорово-просторового сприйняття у дітей із дислексією?
8. Як можна розвивати навички фонематичного аналізу у дітей із дислексією?
9. Як працювати з дітьми, які не розуміють змісту прочитаного?

Проблемні питання для дискусії:

10. Чи можна навчити дитину з дислексією читати так само швидко, як однолітків?
11. Чи є ефективною двомовна освіта для дітей із дислексією?
12. Чи можуть спеціальні комп'ютерні програми допомогти дітям із дислексією?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Аналіз помилок у читанні
2. Виконання вправ на розвиток читання

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти перелік вправ для корекції дислексії, спрямованих на розвиток зорово-просторових функцій та фонематичного сприйняття.
2. Розробити гру для тренування навичок читання (наприклад, пазли з буквами та словами).
3. Створити мультимедійну презентацію про механізми дислексії з використанням інфографіки та відеоматеріалів.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19.

Тема 7. Обстеження дітей з порушеннями читання і письма

План

1. Методики обстеження дітей із порушеннями читання (дислексія) та письма (дисграфія).
2. Особливості обстеженні дислексії (порушення читання): техніка читання, розуміння прочитаного, фонематичні процеси, лексико-граматичні навички.
3. Обстеженні дисграфії (порушення письма): аналіз письмових робіт, графічні навички, дрібна моторика, фонематичні процеси, граматичні навички.

Мета заняття. Ознайомити студентів із методиками обстеження дітей, які мають порушення читання (дислексію) та письма (дисграфію). Навчити аналізувати техніку читання, розуміння прочитаного, фонематичні процеси, лексико-граматичні навички та графічні особливості письма.

Основні поняття: дислексія, дисграфія, методи обстеження дислексії, методи обстеження дисграфії, фонематичні процеси, лексико-граматичні навички

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які методи обстеження використовуються для діагностики дислексії та дисграфії?
2. Як оцінюється техніка читання у дітей із дислексією?
3. Які фонематичні процеси порушуються при дисграфії?
4. Які особливості лексико-граматичних труднощів у дітей із порушеннями письма?
5. Які графічні навички необхідні для правильного формування письма?

Практичні питання:

6. Як відрізнити порушення читання через дислексію від недостатньої навчальної підготовки?
7. Як аналізувати письмові роботи дитини для виявлення дисграфії?
8. Які вправи можна використовувати для розвитку фонематичного сприйняття у дітей із дислексією?
9. Як оцінити рівень розуміння прочитаного тексту у дітей із порушеннями читання?
10. Як проводити логопедичне тестування для аналізу помилок письма?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи є дислексія та дисграфія результатом виключно біологічних факторів, чи вони можуть бути спричинені навчальним середовищем?
12. Чи можна запобігти розвитку дисграфії та дислексії?
13. Як використання цифрових технологій може вплинути на корекцію порушень письма та читання?
14. Чи є ефективним використання аудіокниг і мовних асистентів для дітей із дислексією?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Оцінка техніки читання
2. Аналіз письмових робіт дітей із дисграфією
3. Виконання завдань на фонематичне сприйняття
4. Графічні вправи

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити тестову карту для обстеження дислексії (завдання на перевірку техніки читання, розуміння тексту).
2. Створити чек-лист для аналізу письмових робіт дітей із дисграфією.
3. Написати конспект обстеження дитини з порушеннями читання та письма, додавши ігрові елементи.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19.

Тема 8. Методика логопедичної роботи по подоланню порушень писемного мовлення.

План

1. Особливості співпраці спеціалістів для подолання порушення писемного мовлення.
2. Традиційні та інноваційні методи логопедичної роботи.
3. Використання допоміжних засобів у корекційній роботі

Мета заняття. Ознайомити студентів із методами логопедичної роботи, спрямованої на подолання дислексії та дисграфії. Розглянути роль співпраці фахівців у корекційній роботі, традиційні та інноваційні методи, а також використання допоміжних засобів для розвитку писемного мовлення.

Основні поняття: співпраця спеціалістів, традиційні методи корекції, інноваційні методи, допоміжні засоби.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які традиційні методи використовуються для корекції дисграфії та дислексії?
2. Які допоміжні засоби можна використовувати у логопедичній роботі?
3. Як мультимедійні технології допомагають у корекції писемного мовлення?
4. Яку роль відіграє співпраця логопеда з іншими спеціалістами?
5. Як впливає моторика руки на розвиток навичок письма?

Практичні питання:

6. Як проводити корекційну роботу для покращення фонематичного аналізу?
7. Які вправи найефективніші для покращення графічних навичок?
8. Як формувати навички правильного читання у дітей із дислексією?
9. Які види ігор можна використовувати для тренування мовлення та письма?
10. Як організувати індивідуальне корекційне заняття для дитини з дисграфією?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи можна навчити дитину з дисграфією писати без помилок?
12. Чи є ефективним використання голосових помічників для дітей із порушеннями письма?
13. Чи може двомовне навчання допомогти чи, навпаки, ускладнити корекцію дисграфії та дислексії?
14. Чи потрібно змінювати систему оцінювання для дітей із порушеннями письма та читання?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Виконання вправ на корекцію фонематичного аналізу
2. Виконання графічних завдань
3. Використання інтерактивних методик
4. Розробка корекційного заняття

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти конспект логопедичного заняття, яке включає традиційні та інноваційні методи подолання дисграфії.
2. Розробити електронну презентацію про використання допоміжних засобів у корекції писемного мовлення.
3. Створити інтерактивну вправу (наприклад, мобільний додаток) для тренування правильного написання слів.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19.

Тема 9. Логопедична робота з подолання фонетичних помилок

План

1. Класифікація фонетичних помилок.

2. Формування правильної артикуляції звуків.
3. Розвиток фонематичного сприйняття.
4. Автоматизація правильного використання звуків у мовленні.
5. Основні методи та вправи: артикуляційні та дихальні вправи; завдання на розрізнення звуків; скоромовки, римування, читання текстів.

Мета заняття. Ознайомити студентів із класифікацією фонетичних помилок, особливостями формування правильної артикуляції звуків, розвитком фонематичного сприйняття та автоматизацією звуків у мовленні. Навчити студентів використовувати основні методи корекції фонетичних помилок, застосовувати артикуляційні, дихальні вправи та вправи на розрізнення звуків.

Основні поняття: фонетичні помилки, фонематичне сприйняття, автоматизація звуків, корекційні методи.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які основні види фонетичних помилок?
2. Як формується правильна артикуляція звуків?
3. Які методи розвитку фонематичного сприйняття використовуються в логопедичній практиці?
4. Як здійснюється автоматизація правильної вимови звуків у мовленні дитини?
5. Які артикуляційні та дихальні вправи є найбільш ефективними для корекції фонетичних помилок?

Практичні питання:

6. Як логопед може визначити, які звуки потребують корекції?
7. Які вправи можна використовувати для розрізнення звуків, схожих за артикуляцією?
8. Як правильно застосовувати скоромовки та римування для корекції вимови?
9. Які методи можна використовувати для дітей, які не можуть самостійно контролювати свою вимову?
10. Як логопед може заохотити дитину до тренування правильної вимови в повсякденному житті?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи можна виправити фонетичні помилки без спеціального логопедичного втручання?
12. Чи впливають фонетичні помилки на подальше навчання письма та читання?
13. Чи можлива корекція вимови у дорослому віці?
14. Чи впливають мультимедійні засоби на формування правильного мовлення?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Визначення фонетичних помилок у мовленні
2. Виконання артикуляційної гімнастики
3. Виконання дихальних вправ
4. Автоматизація звуків у мовленні

Завдання для самостійної роботи

1. Підготувати скоромовки для автоматизації звуків у мовленні.
2. Створити інтерактивний плакат із вправами на розрізнення звуків.
3. Розробити ігровий конспект заняття для дітей із фонетичними помилками, включивши римування та читання текстів.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19.

Тема 10. Логопедична робота з подолання та попереджених оптико-просторових та графічних помилок.

План

1. Вплив оптико-просторових і графічних помилок на розвиток письма.
2. Розвиток зорово-просторового сприйняття. Формування правильної графо-моторної бази.
3. Закріплення навичок письма.
4. Методи та вправи: завдання на аналіз і порівняння графічних об'єктів, використання зошитів із друкованою основою, тренування просторової орієнтації через малюнки та графічні завдання.

Мета заняття. Ознайомити студентів із впливом оптико-просторових та графічних помилок на формування навичок письма, методами їх корекції та запобігання. Навчити студентів розвивати зорово-просторове сприйняття у дітей, формувати правильну графо-моторну базу, а також використовувати методи корекції просторових помилок.

Основні поняття: оптико-просторові помилки, графічні помилки, зорово-просторове сприйняття, графо-моторні навички, методи корекції.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Як оптико-просторові помилки впливають на формування навичок письма?
2. Які основні типи графічних помилок зустрічаються у дітей?
3. Як розвивається зорово-просторове сприйняття у дітей?
4. Які вправи сприяють розвитку просторової орієнтації?

5. Які допоміжні засоби використовуються для закріплення графічних навичок?

Практичні питання:

6. Як можна визначити рівень розвитку зорово-просторового сприйняття у дитини?
7. Які графічні вправи допомагають у корекції дзеркального написання букв?
8. Як використовувати спеціальні зошити з друкованою основою у логопедичній роботі?
9. Як стимулювати розвиток моторики руки у дітей із труднощами письма?
10. Як пояснити дитині правила написання букв через ігрові методи?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи може неправильна постава під час письма спричинити графічні помилки?
12. Чи впливає використання гаджетів на розвиток письмових навичок у дітей?
13. Чи варто змінювати стандартну методику навчання письма для дітей із порушеннями графомоторних навичок?
14. Чи можуть арт-терапія та малювання сприяти покращенню графічних навичок у дітей?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Виконання вправ на розвиток зорово-просторового сприйняття
2. Виконання графічних завдань
3. Тренування графо-моторних навичок
4. Використання спеціальних зошитів

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити завдання на аналіз і порівняння графічних об'єктів для розвитку просторової орієнтації.
2. Створити зошит із друкованою основою для тренування графічних навичок.
3. Написати конспект інтерактивного заняття з використанням малюнків та графічних завдань.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19.

Тема 11. Логопедична робота з подолання лексико-граматичних помилок

План

1. Вплив лексико-граматичних помилок на мовленнєвий розвиток.

2. Розширення словникового запасу.
3. Формування навичок правильного граматичного оформлення мовлення.
4. Розвиток зв'язного мовлення.
5. Методи та вправи: вправи на добір синонімів, антонімів, узагальнюючих понять, завдання на правильне узгодження слів у роді, числі, відмінку, творчі вправи: складання речень, текстів.
6. Профілактика порушень писемного мовлення.

Мета заняття. Ознайомити студентів із впливом лексико-граматичних помилок на мовленнєвий розвиток дитини, методами розширення словникового запасу, формуванням правильного граматичного оформлення мовлення та розвитком зв'язного мовлення. Навчити студентів застосовувати різноманітні вправи для корекції лексико-граматичних порушень та профілактики помилок у писемному мовленні.

Основні поняття: лексико-граматичні помилки, словниковий запас, граматичні помилки, зв'язне мовлення, методи корекції, профілактика порушень писемного мовлення.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Як лексико-граматичні помилки впливають на розвиток мовлення дитини?
2. Які основні причини виникнення лексико-граматичних порушень?
3. Як розширення словникового запасу допомагає в корекції мовленнєвих помилок?
4. Які типи граматичних помилок зустрічаються у дітей найчастіше?
5. Як логопед може формувати правильне узгодження слів у реченні?

Практичні питання:

6. Які вправи допомагають дітям розширювати активний словниковий запас?
7. Як логопед може навчити дитину правильно узгоджувати слова у реченні?
8. Які творчі завдання допомагають у розвитку зв'язного мовлення?
9. Як можна працювати з дітьми, які мають труднощі у вживанні синонімів та антонімів?
10. Які методи використовуються для профілактики порушень писемного мовлення?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи можна сформувати правильне граматичне оформлення мовлення без спеціальних занять?
12. Чи допомагають мультимедійні засоби у навчанні граматики?
13. Чи є необхідність у зміні шкільних програм для дітей із лексико-граматичними порушеннями?
14. Як білінгвізм впливає на граматичний розвиток дитини?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Виконання вправ на розширення словникового запасу

2. Завдання на правильне узгодження слів
3. Виконання творчих завдань
4. Профілактика порушень письма

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти перелік вправ для добору синонімів, антонімів та узагальнюючих понять.
2. Розробити гру для розвитку правильного узгодження слів у роді, числі та відмінку.
3. Написати конспект творчого заняття зі складанням речень і коротких текстів.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19.

Тема 12. Інноваційні методи подолання писемного мовлення

План

1. Мультиmodalні підходи (Orton-Gillingham Approach та використання асоціативного навчання).
2. Dyslexia Quest, Learning Ally – інтерактивні платформи для корекції дислексії та дисграфії.
3. Програми з використанням штучного інтелекту (AI). Методи на основі поведінкової терапії (Behavioral Approaches)

Мета заняття. Ознайомити студентів із сучасними інноваційними методами корекції писемного мовлення, зокрема мультиmodalними підходами, інтерактивними платформами для корекції дислексії та дисграфії, а також програмами з використанням штучного інтелекту та поведінкової терапії.

Основні поняття: мультиmodalні підходи, orton-gillingham approach, інтерактивні платформи для корекції, штучний інтелект у логопедії, поведінкові методи терапії.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Які принципи лежать в основі мультиmodalних підходів у корекції мовлення?
2. Як методика Orton-Gillingham допомагає дітям із дислексією та дисграфією?
3. Які інтерактивні платформи використовуються для корекції порушень писемного мовлення?

4. Яку роль відіграють штучний інтелект і машинне навчання в логопедичній практиці?
5. Як поведінкові методи терапії допомагають у корекції мовлення?

Практичні питання:

6. Як можна застосовувати мультимодальні підходи на логопедичних заняттях?
7. Які технічні засоби можуть використовуватися для роботи з дітьми із дисграфією?
8. Як логопед може інтегрувати технології в традиційні методи корекції мовлення?
9. Як навчити дітей користуватися спеціалізованими платформами для розвитку мовлення?
10. Які переваги й недоліки використання штучного інтелекту в логопедії?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи можуть технології повністю замінити традиційні логопедичні методи?
12. Чи можливо створити універсальну програму для всіх дітей із порушеннями мовлення?
13. Чи варто використовувати поведінкову терапію для всіх дітей із дислексією та дисграфією?
14. Чи є небезпека, що діти будуть надто залежні від технологій у процесі навчання?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Ознайомлення з інтерактивними платформами
2. Виконання завдань за методом Orton-Gillingham
3. Моделювання логопедичного заняття із застосуванням технологій

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомитися з платформою Dyslexia Quest та підготувати відгук про її функціональність для корекції дислексії (можна і інші платформу на вибір студента)
2. Розробити алгоритм використання штучного інтелекту (AI) у роботі з дітьми з дислексією.
3. Створити інтерактивну гру на основі методів поведінкової терапії для корекції дисграфії.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19.

Тема 13. ІПР в ЗЗСО для дітей з порушень писемного мовлення

План

1. Побудова індивідуальної програми розвитку.
2. Реалізація ІПР у логопедичній практиці.
3. Міждисциплінарний підхід у складанні та реалізації ІПР.
4. Корекція та оновлення ІПР.

Мета заняття. Ознайомити студентів із принципами побудови індивідуальної програми розвитку (ІПР) для дітей з порушеннями писемного мовлення у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО). Навчити розробляти та впроваджувати ІПР у логопедичній практиці, використовуючи міждисциплінарний підхід та методи корекції й оновлення програми відповідно до потреб дитини.

Основні поняття: індивідуальна програма розвитку (ІПР), порушення писемного мовлення, реалізація ІПР, міждисциплінарний підхід, корекція та оновлення ІПР.

Питання для обговорення

Теоретичні питання:

1. Яка структура ІПР для дітей з порушеннями писемного мовлення?
2. Які етапи розробки ІПР у логопедичній практиці?
3. Як визначаються пріоритетні напрями корекційної роботи для дітей з дисграфією та дислексією?
4. Яку роль відіграє міждисциплінарний підхід у складанні ІПР?
5. Як здійснюється моніторинг ефективності реалізації ІПР?

Практичні питання:

6. Як адаптувати навчальні матеріали для дитини з порушеннями писемного мовлення?
7. Які методи корекції використовуються для дітей із дисграфією та дислексією в межах ІПР?
8. Як співпрацювати з вчителями та батьками для ефективної реалізації ІПР?
9. Як проводити оцінку прогресу дитини під час реалізації ІПР?
10. Які складові повинні бути обов'язково включені в ІПР?

Проблемні питання для дискусії:

11. Чи достатньо розробленої ІПР для повноцінної адаптації дитини у навчальному середовищі?
12. Які труднощі можуть виникнути під час впровадження ІПР у ЗЗСО?
13. Чи можливо реалізувати ІПР без активної співпраці всіх учасників навчального процесу?
14. Чи можуть цифрові технології допомогти у реалізації ІПР?
15. Як часто слід оновлювати ІПР для дитини з порушеннями писемного мовлення?

Практичні вправлення на парі зі студентами

1. Аналіз готових зразків ІПР
2. Розробка фрагменту ІПР
3. Виконання завдань на адаптацію навчального матеріалу
4. Симуляція логопедичного консилиуму
5. Моніторинг прогресу дитини за ІПР

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти індивідуальну програму розвитку (ІПР) для дитини з дисграфією або дислексією (дитину вибрати на практиці).
2. Створити візуалізацію міждисциплінарного підходу до складання ІПР (у вигляді схеми чи таблиці).
3. Написати рекомендації для педагогів і батьків щодо реалізації ІПР у навчальному процесі.

Рекомендована література

Основна: 8, 9, 11, 13.

Додаткова: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19.

РОЗДІЛ 3

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни “Логопедія”

Види контролю

– *поточний контроль передбачає:*

- *усне опитування* студента на лекційних, семінарських та практичних заняттях (фронтальне, індивідуальне) ;
- *письмовий контроль* (самостійна робота, термінологічний диктант, реферат, есе, самоконтроль та взаємоперевірка),
- *практичний контроль* (виконання домашніх завдань, творчих робіт),
- *тестовий/машинний контроль* (стандартизовані тести у системі Moodle)

– *рубіжний контроль передбачає:*

- *письмові контрольні роботи* у кінці змістових модулів (2-6 семестри) або автоматизоване тестування у системі електронного навчання Moodle.

Загальна сума балів за всі виконані завдання, види робіт, передбачені планом семінарських занять, самостійної роботи студента, письмових контрольних робіт (автоматизованого тестування у системі електронного навчання Moodle) у кінці змістових модулів (закінчення семестру) становить 60 балів.

– *підсумковий контроль* (максимально – 40 балів) проводиться у формі заліку - 2,4 семестри, екзамену - 3,5,6 семестри з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Форми контролю

– *індивідуальний контроль* (кожен студент отримує своє завдання, яке він повинен виконати без сторонньої допомоги);

– *груповий контроль* (група тимчасово поділяється на кілька підгруп (від 2 до 10 студентів) і кожній підгрупі дається перевірочне завдання. Залежно від мети контролю групам пропонують однакові або різні завдання);

– *фронтальний контроль* (завдання пропонуються всій групі з метою з'ясування правильності сприйняття й розуміння навчального матеріалу, виявлення слабких сторін у знаннях студентів, недоліків, прогалин, помилок у роботах і відповідях та визначення заходів щодо їх подолання й усунення);

– *взаємний контроль* (активізує діяльність студентів, підвищує інтерес до знань, критичне мислення);

– *самоконтроль/програмований контроль* (можливість самостійно перевірити правильність відповіді чи виконаного завдання. Використовується для організації фронтальної роботи і колективного обговорення індивідуально одержаних результатів).

Методи та освітні технології навчання

Навчання дисципліни "Логопедія" для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти включає комплексний підхід до формування теоретичних знань та практичних навичок. Для досягнення навчальних цілей використовуються традиційні, інноваційні та інтерактивні методи у поєднанні з сучасними освітніми технологіями.

Традиційні методи навчання

Словесні методи

- Лекція. Пояснення теоретичного матеріалу.
- Бесіда. Взаємодія зі студентами через обговорення окремих питань логопедії, роз'яснення складних понять.
- Розповідь. Через ілюстрування прикладів з практики логопедії, пояснюється послідовність роботи з мовленнєвими порушеннями.
- Пояснення. Детальний аналіз технік і методів (наприклад, як проводити артикуляційну гімнастику).

Наочні методи

- Демонстрація. Демонстрування технік логопедичної корекції (наприклад, роботу з логопедичними зондами).
- Ілюстрація. Використання схем, таблиць, графіків, моделей артикуляційного апарату.
- Мультимедійні засоби. Відеоматеріали із прикладами роботи логопедів або навчальні фільми.

Практичні методи

- Вправи. Відпрацювання артикуляційних рухів, звукової корекції, постановки звуків.
- Тренування. Практичне моделювання ситуацій роботи з дітьми, які мають мовленнєві порушення.
- Робота в аудиторіях 515 або 528. Практичні вправлення.

Освітні технології для традиційних методів: презентації PowerPoint, навчальні відеоролики, друковані матеріали (методичні рекомендації, підручники, робочі зошити).

Інноваційні методи навчання

Проектне навчання

Розробка індивідуальних або групових проєктів, наприклад, створення логопедичних вправ для роботи з дітьми із заїканням.

Кейс-метод

Аналіз конкретних логопедичних випадків (кейси) та розробка алгоритму роботи з клієнтом.

Метод проблемного навчання

Постановка проблемного питання (наприклад: "Які методи ефективні при корекції дислалії?") для пошуку відповідей студентами.

Освітні технології для інноваційних методів: онлайн-платформи (Moodle, Gogle Meet, Google Classroom та ін.), використання спеціалізованих програм і

додатків для логопедів (наприклад, Logotron), віртуальні симулятори для моделювання логопедичних занять.

Інтерактивні методи навчання

Рольові ігри. Моделювання роботи логопеда, виконуючи ролі фахівця та клієнта.

Групові дискусії. Обговорення теми заняття (наприклад, переваг різних методів діагностики).

Метод мозкового штурму. Генерація ідей для вирішення певної проблеми (наприклад, як створити ігрові завдання для дітей із фонетико-фонематичними порушеннями).

Тренінги. Практичне відпрацювання технік логопедичної роботи, таких як артикуляційна гімнастика або робота зі звуковим моделюванням.

Освітні технології для інтерактивних методів: Інтерактивні платформи для тестів та опитувань, вебінари та онлайн-тренінги через Zoom, Microsoft Teams, відеоконференції із запрошенням практикуючих логопедів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Критерії оцінювання роботи та результатів навчання здобувача освіти на семінарських та практичних заняттях і критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Максимум балів, які студент може отримати за **окремий вид роботи, зокрема тієї, що винесена на самостійне опрацювання, – 12 балів².**

Критерії оцінювання поточної навчальної діяльності

10–12 балів, «відмінно» – студент під час виступу повністю, ґрунтовно, логічно послідовно, з наведенням прикладів розкрив питання; вільно володів опрацьованим матеріалом, доповідав, не користуючись допоміжними засобами (конспект, підручник, методичні вказівки тощо); обґрунтував висновки та відповів на всі запитання; доповідь підготовлена з використанням багатьох джерел та інтернет-ресурсів; під час фронтального опитування дав правильні відповіді на питання, без помилок виконав практичні завдання, активно працював протягом усього заняття, дав правильні вичерпні відповіді на

² **Формула переведення балів з 12-бальної у 100-бальну систему**
Набрані студентом у межах одного модуля бали (на семінарських заняттях, за виконання завдань для самостійної роботи та модуль-контроль) додаються й отримана сума ділиться на загальну кількість оцінок за запланованими видами роботи. Так виводиться середній бал (СБ).

Наприклад, студент набрав: Т.1 – 8 балів + Т.2 – 7 балів + n ... + Т.10. – 10 балів = 115 балів / 16 (кількість оцінок за один модуль) = 6,38.

Отже СБ – 6,38.

Далі за формулою виводиться кількість балів, отримана студентом за модуль: (СБ 6,38 * 0,05 + 0,4) * 30 (максимальна сума балів за один модуль) = 22 (21,57) – сума балів, набрана за модуль.

Сума балів за два модулі не може перевищувати – 60 балів.

додаткові питання викладача.

7–9 балів, «добре» – студент повно та правильно висвітлив головні аспекти поставленого питання, відповідно до обраної теми, користуючись написаним текстом; зробив правильний висновок; допустив незначні помилки, відповідаючи на запитання; доповідь підготовлена з використанням багатьох джерел літератури та інтернет-ресурсів; під час фронтального опитування переважна більшість відповідей на питання були правильними, допустив незначні помилки у виконаних практичних завданнях.

4–6 балів, «задовільно» – студент неповно висвітлив головні аспекти поставленого питання, користуючись написаним текстом; зробив неправильні висновки; допустив грубі помилки, відповідаючи на запитання; доповідь підготовлена з використанням невеликої кількості джерел літератури; під час фронтального опитування не зміг відповісти на більшу половину з поставлених запитань, допустив значні помилки у виконаних практичних завданнях.

1–3 бали, «незадовільно» – студент не розкрив питання, проявив поверховість суджень, не зміг відповісти на поставлені запитання; доповідь підготовлена з використанням лише одного джерела літератури; під час фронтального опитування частково зміг відповісти/не відповів на питання, допустив грубі помилки у виконаних практичних завданнях.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Бал	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
12-11	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент системно володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією, у тому числі і за допомогою ІКТ, має власну думку щодо викладеного матеріалу, здатен її аргументувати, робить висновки до виконання завдання підходить творчо.
9-10	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією.
7-8	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент може доповісти основні положення проведеної роботи без глибинного аналізу, узагальнення матеріалу та підведення підсумків.
5-6	Завдання виконано вчасно, його зміст поверхнево або фрагментарно розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент не проводить аналізу джерел, з яких було отримано інформацію, не здатен узагальнити та систематизувати матеріал, зазнає труднощів під час презентації проведеного дослідження перед аудиторією.
4-3	Завдання виконано вчасно, його зміст є дублюванням відомих джерел інформації. Відсутня будь-яка аналітична обробка представленої інформації. Студент на

Бал	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
	репродуктивному рівні з помилками відтворює матеріал, не може презентувати його перед аудиторією.
2-0	Завдання відзначається фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.

Під час оцінювання завдань для самостійної роботи студентів враховується:

1. Самостійність, креативність (аналітичний підхід, генерація ідей, новизна постановки проблеми), аргументованість;
2. Доступність, репрезентативність та верифікованість отриманих даних і результатів;
3. Використання першоджерел, системність, достовірність викладеного матеріалу, стилістика (загальна грамотність, легкість сприйняття текстів та матеріалу).
4. Логічність викладу, посилання на використану літературу і джерела.

Індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни “Логопедія”

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати неформальної/інформальної освіти з проблеми, що відповідає тематиці курсу (*«Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»*) (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>).

Згідно рішення кафедри (Протокол №1 від 12.08.2024, https://docs.google.com/document/d/1pLsnwa1u2HmrWohL3u55_KVXBgyc736H/edit#heading=h.6kdsnvwg_b0rq) викладач враховує додаткові бали, отримані через неформальну освіту, до загальної суми балів, набраної з освітньої компоненти, за умови, що результати з проблеми відповідають тематиці курсу та отримані на освітніх платформах «Prometheus», «EdEra», «Всеосвіта», ГО «Українська асоціація педагогів і психологів початкової, дошкільної та позашкільної освіти» та ін.

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС).

Якщо студент пройшов двогодинний курс та має підтвердження у вигляді сертифікату він, відповідно, може отримати 2 бали, тригодинний – 3 бали тощо.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 12 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів – 100.

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладач і студент) під час вивчення навчальної дисципліни «Логопедія» ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf), «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle (<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5131>)

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

Завдання для підсумкового контролю (заліку/екзамену) з навчальної дисципліни «Логопедія» розміщені в системі електронного навчання Moodle за посиланням: URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5131>

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль – контролю (залік/екзамен) – **40 балів**, за **100-бальною університетською шкалою**.

Залік/екзамен може бути проведений в тестовій формі електронного навчання Moodle. Кількість балів, які студент може набрати за правильну відповідь за одне тестове завдання – 1 бал.

Кількість правильних відповідей	Кількість балів за залік	Кількість правильних відповідей	Кількість балів за залік
40	40 балів	19	19 балів
39	39 балів	18	18 балів
38	38 балів	17	17 балів
37	37 балів	16	16 балів
36	36 балів	15	15 балів
35	35 балів	14	14 балів
34	34 бали	13	13 балів
33	33 бали	12	12 балів
32	32 бали	11	11 балів
31	31 бал	10	10 балів
30	30 балів	9	9 балів
29	29 балів	8	8 балів
28	28 балів	7	7 балів
28	27 балів	6	6 балів
26	26 балів	5	5 балів
25	25 балів	4	4 бали
24	24 бали	3	3 бали
23	23 бали	2	2 бали
22	22 бали	1	1 бал
21	21 бал	0	0 балів
20	20 балів		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Бал, отриманий на заліку, сума балів, отриманих здобувачем освіти за різні види виконаної роботи у межах курсу, модульні письмові роботи складають підсумкову семестрову оцінку.

Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	Відмінно	A (90–100)	Відмінно
	Добре	B (80–89)	Дуже добре
		C (70–79)	Добре
	Задовільно	D (60–69)	Задовільно
		E (50–59)	Достатньо
Незараховано	Незадовільно	FX (35–49)	(незадовільно) з можливістю повторного перескладання
		F (1–34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

A – «відмінно» – якщо студент набрав 90–100 балів, глибоко і всебічно знає зміст курсу, рекомендовану літературу, наукові першоджерела, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

B, C – «дуже добре», «добре» – коли студент набрав 70–89 балів, твердо знає курс і рекомендовану літературу. Добре засвоїв практичні навички, аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування про ті чи інші психологічні феномени, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу.

D, E – «задовільно», «достатньо» – якщо студент набрав 50–69 балів, в основному знає курс, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено почувається, виконуючи практичні завдання, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом.

FX – «незадовільно» з можливістю повторного перескладання – коли студент набрав 35–49 балів, не опанував зміст курсу, вкрай слабо знає загальну літературу курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

F – «незадовільно» з обов’язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання – якщо студент набрав 1–34 бали, не опанував зміст курсу, не знає загальної літератури курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Відсутнє загальногуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

РОЗДІЛ 4

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЮ

ТА КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

II семестр

1. Що є предметом логопедії?
2. Які завдання стоять перед логопедією як наукою?
3. Охарактеризуйте основні методи логопедії.
4. Назвіть причини мовленнєвих порушень.
5. Як міждисциплінарний підхід використовується у логопедії?
6. Опишіть основні етапи зародження логопедії у світі.
7. У чому особливості логопедичної служби у США (Speech-Language Pathology)?
8. Порівняйте європейський досвід логопедичної допомоги (Німеччина, Франція, Велика Британія).
9. Який стан логопедичної допомоги в Україні?
10. Як історія логопедії вплинула на сучасні методи корекції мовленнєвих порушень?
11. Назвіть основні періоди розвитку дитини.
12. Які особливості сенсомоторного розвитку дітей?
13. Як мисленнєвий розвиток впливає на формування мовлення?
14. Охарактеризуйте етапи формування мовлення у процесі онтогенезу.
15. Які основні форми мовленнєвих порушень виділяють у логопедії?
16. Як мовленнєві порушення впливають на емоційно-соціальний розвиток дитини?
17. Яке значення має гра у розвитку спілкування дітей із мовленнєвими порушеннями?
18. Які види мовленнєвих порушень найбільш поширені у дітей дошкільного віку?
19. Які чинники впливають на розвиток мовлення у немовлячий період?
20. Охарактеризуйте етапи розвитку мовлення дітей віком від 1 до 3 років.
21. Які відхилення від норм мовленнєвого розвитку можуть спостерігатися у немовлят?
22. Які можливі помилки у мовленні дітей раннього віку?
23. Чому дошкільний вік вважається важливим етапом розвитку мовлення?
24. Назвіть основні етапи розвитку мовлення дітей дошкільного віку.
25. Які чинники впливають на мовлення дошкільнят?
26. Як відбувається формування зв'язного мовлення у дошкільному віці?
27. Які особливості мовленнєвого розвитку характерні для молодшого шкільного віку?
28. Як формуються навички письмового мовлення у дітей молодшого шкільного віку?
29. Який вплив шкільного середовища на мовленнєвий розвиток дитини?

30. Як розвиваються навички читання і розуміння текстів у дітей цього віку?
31. Які основні характеристики мовлення підлітків?
32. Як соціальне середовище впливає на мовлення підлітків?
33. Які чинники впливають на розвиток мовлення у дорослому віці?
34. Як професійна діяльність формує особливості мовлення у дорослих?
35. Що таке дислалія? Охарактеризуйте її класифікацію.
36. Які основні причини та фактори виникнення дислалії?
37. Назвіть особливості мовлення при дислалії.
38. Дайте визначення ринолалії та охарактеризуйте її основні форми.
39. Які етіологічні чинники призводять до природжених вад обличчя?
40. Як проявляються мовленнєві порушення у дітей із ринолалією?
41. Що таке дизартрія? Назвіть її основні прояви та класифікацію.
42. Які причини та фактори виникнення дизартрії?
43. Як дизартрія впливає на пізнавальну діяльність дітей?
44. Чим відрізняються легка та важка форма дизартрії?
45. Які методи використовуються для діагностики дизартрії?
46. Що таке фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення (ФФНМ)? Які його основні причини?
47. Які основні прояви ФФНМ? Як воно впливає на подальший розвиток мовлення?
48. Що таке загальне недорозвинення мовлення (ЗНМ)? Назвіть його причини та механізми.
49. Які психолінгвістичні аспекти ЗНМ є ключовими у діагностиці?
50. Поясніть періодизацію ЗНМ та дайте характеристику кожного етапу.
51. Що таке афазія? Назвіть її основні форми та дайте їх характеристику.
52. У чому полягають особливості дитячої афазії?
53. Які центральні мозкові механізми мовленнєвої діяльності зазнають змін при алалії?
54. Що таке алалія? Охарактеризуйте її класифікацію (моторна та сенсорна).
55. Чим відрізняється акустично-гностична афазія від семантичної?
56. Опишіть історію вивчення проблеми заїкання. Як класифікують заїкання?
57. Які психологічні особливості характерні для дітей із заїканням?
58. Що таке тахілалія та брадилалія? Охарактеризуйте їх класифікацію.
59. Які причини виникнення тахілалії та брадилалії?
60. Як тахілалія та брадилалія впливають на розвиток мовлення?
61. Охарактеризуйте історичний аспект вивчення порушень писемного мовлення.
62. Що таке дисграфія? Назвіть її основні типи.
63. Як проявляється дислексія? Які її симптоми та класифікація?
64. У чому полягає зв'язок між дислексією та порушеннями когнітивних функцій?
65. Як порушення писемного мовлення впливають на навчальну діяльність дитини?
66. Що таке дисфонія та афонія? У чому їх різниця?

67. Назвіть акустичні властивості голосу. Як вони впливають на мовлення?
68. Які класифікації порушень голосу існують?
69. Які причини функціональних та органічних порушень голосу?
70. Як здійснюється логопедична робота з подолання порушень голосу?

III семестр

1. Які основні прийоми корекції дислалії використовуються у дітей дошкільного віку?
2. Як організувати корекційну логопедичну роботу в закладі освіти при дислалії?
3. У чому полягає значення ігрових методик у корекції дислалії у дітей?
4. Які етапи включає процес формування правильної вимови звуків при дислалії?
5. Які типові недоліки вимови свистячих звуків характерні для дітей із сигматизмом?
6. Опишіть методи виправлення недоліків вимови шиплячих звуків.
7. Чим відрізняються методи корекції свистячих і шиплячих звуків?
8. Як логопедичні заняття сприяють усуненню сигматизму у дітей?
9. У чому полягає історичний аспект вивчення ринолалії?
10. Як вроджені незрощення губи і піднебіння впливають на соматичний і мовленнєвий розвиток дитини?
11. Які особливості процесу голосоутворення спостерігаються у дітей із ринолалією?
12. Як медична допомога сприяє корекції мовленнєвих порушень у дітей із ринолалією?
13. У чому полягає вплив ринолалії на психічний розвиток і формування особистості дитини?
14. Які основні принципи логопедичної роботи з подолання ринолалії?
15. Назвіть методи обстеження мовлення у дітей із ринолалією.
16. Як здійснюється профілактика порушень мовлення у дітей із природженими незрощеннями губи та піднебіння?
17. Які компоненти включає логопедичне заняття з дітьми із ринолалією?
18. Як впливає рання діагностика на ефективність логокорекційної роботи при ринолалії?
19. Які особливості має обстеження дітей із дизартричними порушеннями?
20. Як здійснюється оцінка артикуляційної моторики у дітей із дизартрією?
21. У чому полягає методика аналізу рівня моторики язика, губ і піднебіння у дітей із дизартрією?
22. Як оцінюються голосові характеристики та темп мовлення у дітей із дизартричними порушеннями?
23. Які інструменти використовуються для діагностики дихання при дизартрії?
24. Як організувати відновлювальну логокорекційну роботу з дітьми із дизартрією?

25. Яке значення має нейрофізіологічна реабілітація у роботі з дітьми із дитячим церебральним паралічем (ДЦП)?
26. У чому полягає роль нейротрансплантації у корекційній роботі при дизартрії?
27. Які методи логопедичної роботи використовуються для подолання дизартричних порушень?
28. Як дихальні та артикуляційні вправи впливають на корекцію мовлення у дітей із дизартрією?
29. Що таке фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення (ФФНМ)?
30. У чому полягає стан сформованості анатоμο-фізіологічних передумов мовленнєвої функції у дітей із ФФНМ?
31. Які особливості просодичних компонентів мовлення спостерігаються у дітей із ФФНМ?
32. Як формуються фонетична та фонематична системи мовлення у дітей із ФФНМ?
33. Чим відрізняється фонематична система дітей із ФФНМ від норми?
34. Які клінічні симптоми характерні для дітей із ФФНМ?
35. Як визначаються фонематичні помилки у дітей із ФФНМ?
36. Які методи діагностики мовлення використовуються при роботі з дітьми із ФФНМ?
37. Яку роль відіграють тести фонематичного сприйняття у діагностиці ФФНМ?
38. Як проводиться логопедичне обстеження мовлення дітей із ФФНМ?
39. Які концептуальні підходи застосовуються для організації ігор-занять у логопедичних групах?
40. Як використовується наочність і мовленнєвий матеріал у групах для дітей із ФФНМ?
41. Які ігри та вправи сприяють розвитку фонематичного слуху у дітей із ФФНМ?
42. Яке значення має логопедична лялька у корекційній роботі з дітьми із ФФНМ?
43. Як вікові особливості дітей п'ятого року життя впливають на організацію корекційної роботи?
44. Що таке загальне недорозвинення мовлення (ЗНМ)?
45. Чому важливе раннє виявлення та корекція мовленнєвих порушень при ЗНМ?
46. Які особливості має психолого-педагогічна характеристика дошкільників із ЗНМ?
47. Як здійснюється диференційна діагностика ЗНМ?
48. У чому полягає методика комплексного обстеження дітей із ЗНМ?
49. Як розвиваються базові мовленнєві навички у дітей із ЗНМ?
50. Які методи стимуляції мовленнєвої активності використовуються при запуску мовлення у дітей із ЗНМ?

51. Як наочність та ігрові прийоми впливають на мотивацію до мовлення у дітей із ЗНМ?
52. У чому полягає корекційна робота над звуковою стороною мовлення (артикуляція, дихання) у дітей із ЗНМ?
53. Як формується словниковий запас і граматичні структури мовлення у дітей із ЗНМ?
54. Як реалізується міждисциплінарний підхід у корекційній роботі з дітьми із ЗНМ?
55. Які основні принципи ефективності логопедичних занять для дітей із ЗНМ?
56. У чому полягає взаємодія батьків із фахівцями у процесі корекції мовленнєвих порушень у дітей із ЗНМ?
57. Як організовується освітній процес для дітей із ЗНМ у закладах освіти?
58. Які показники ефективності корекційної роботи при ЗНМ можна оцінити у логопедичній практиці?
59. Що таке індивідуальна програма розвитку (ІПР)? Яка її структура?
60. Як здійснюється реалізація ІПР у логопедичній практиці?
61. Яке значення має міждисциплінарний підхід у складанні та реалізації ІПР?
62. Як оновлюється та коригується ІПР у процесі логопедичної роботи?
63. Які труднощі можуть виникати при впровадженні ІПР для дітей із ЗНМ?

IV семестр

Теоретичні питання

1. Які особливості артикуляції голосних звуків [А], [Е], [И], [І], [О], [У]?
2. Які методи використовуються для постановки голосних звуків у логопедії?
3. Як відбувається автоматизація та диференціація голосних звуків у мовленні дітей?
4. У чому полягають особливості артикуляції твердих і м'яких звуків [Д], [Д'], [Т], [Т'], [Н], [Н']?
5. Які методи постановки твердих і м'яких звуків використовуються у логопедичній роботі?
6. Як здійснюється диференціація твердих і м'яких звуків у мовленні дітей?
7. Які особливості артикуляції губних приголосних звуків [Б], [П], [В], [М], [Ф]?
8. Як логопед організовує роботу з автоматизації губних звуків у мовленні?
9. Чим відрізняються методи постановки звуків [Б] та [Ф]?
10. Які артикуляційні особливості приголосних звуків [Г], [Г'], [ЙО], [К], [Х]?
11. Які основні етапи роботи логопеда при постановці задньоязикових звуків?
12. Як здійснюється автоматизація та диференціація звуків [Г] і [Г']?
13. Які причини порушень вимови свистячих звуків [С], [С'], [З], [З'], [Ц], [Ц']?
14. Які методи використовуються для постановки свистячих звуків?
15. Як відбувається автоматизація свистячих звуків у зв'язному мовленні?
16. Які особливості артикуляції шиплячих звуків [Ш], [Ж], [ДЖ], [Ч]?

17. Як логопед здійснює автоматизацію звукосполучень [Ш+Ч]?
18. Які вправи сприяють розвитку правильного артикуляційного укладу для звуків [Ж] і [Ч]?
19. Які методи використовуються для постановки сонорних звуків [Л], [Л']?
20. Як здійснюється автоматизація сонорних звуків у мовленні?
21. Які артикуляційні вправи є найбільш ефективними для звука [Л]?
22. Які артикуляційні вправи використовуються для постановки звука [Р]?
23. Як здійснюється автоматизація та диференціація звуків [Р] і [Р']?
24. У чому особливості роботи над вібрацією язика при постановці звука [Р]?
25. Які основні методи стимуляції мовленнєвої активності використовуються для запуску мовлення у немовленнєвих дітей?
26. Як розвиток артикуляційного апарату впливає на формування мовлення?
27. У чому полягає роль ігрових методик у формуванні перших слів у немовленнєвих дітей?

Практичні питання

1. Складіть вправу для артикуляційної гімнастики до постановки голосного звука [О].
2. Розробіть логопедичне заняття для автоматизації голосних звуків у словах.
3. Опишіть методику використання наочності під час постановки голосних звуків.
4. Складіть вправу для артикуляційної гімнастики до звука [Т'].
5. Розробіть конспект логопедичного заняття для автоматизації звуків [Д] і [Д'] у реченнях.
6. Підготуйте завдання для розвитку фонематичного слуху з акцентом на твердих та м'яких звуках.
7. Складіть артикуляційну вправу для постановки звука [М].
8. Розробіть логопедичну гру для автоматизації губного звука [П] у реченнях.
9. Підготуйте завдання на розвиток дихання для корекції звука [Ф].
10. Розробіть артикуляційну вправу для звука [Х].
11. Створіть план логопедичного заняття для автоматизації звука [К].
12. Запропонуйте завдання для розвитку мовленнєвого слуху з акцентом на звуках [Г] і [Й].
13. Складіть артикуляційну вправу для звука [Ц].
14. Розробіть гру для диференціації звуків [С] і [З] у словах.
15. Запропонуйте завдання на автоматизацію звука [С'] у реченнях.
16. Розробіть план заняття для постановки шиплячого звука [Ш].
17. Складіть завдання на автоматизацію звукосполучення [Ш+Ч] у тексті.
18. Запропонуйте гру для диференціації звуків [Ш] і [Ж].
19. Розробіть вправу для артикуляційної гімнастики до звука [Л].
20. Запропонуйте конспект заняття для автоматизації звука [Л] у словах.
21. Складіть гру для диференціації звуків [Л] і [Л'].
22. Розробіть вправу для формування правильної вібрації язика.
23. Створіть гру для автоматизації звука [Р] у текстах.

24. Складіть завдання на диференціацію звуків [P] і [P'] у словах.
25. Розробіть логопедичне заняття для розвитку передмовленнєвих навичок.
26. Запропонуйте вправу для стимуляції звукової активності у немовленнєвих дітей.
27. Створіть гру для розвитку фразового мовлення у дітей із мовленнєвими порушеннями.

V семестр

Теоретичні питання

1. Які основні особливості мовлення при різних формах афазії?
2. Що включає оцінка спонтанного мовлення у пацієнта з афазією?
3. Як проводиться дослідження здатності називати предмети, дії, поняття у хворих на афазію?
4. Які спеціальні тести використовуються для обстеження когнітивних функцій при афазії?
5. Як оцінюються невербальні комунікативні навички у хворих на афазію?
6. Які основні методологічні підходи до відновлювального навчання при афазії?
7. Як здійснюється відновлення мовлення при акустико-гностичній сенсорній афазії?
8. Які особливості має відновлення мовлення при еферентній моторній афазії?
9. У чому полягають специфічні труднощі відновлення мовлення при динамічній афазії?
10. Як враховуються індивідуальні особливості пацієнтів при відновлювальному навчанні?
11. У чому полягають відмінності між моторною аферентною та еферентною алалією?
12. Які особливості спостерігаються при сенсорній алалії?
13. Як порушення моторики впливає на мовленнєвий розвиток при моторній алалії?
14. Які когнітивні порушення супроводжують сенсорну алалію?
15. Які аспекти експресивного та імпресивного мовлення оцінюються при обстеженні дітей із алалією?
16. Як здійснюється оцінка когнітивного розвитку у дітей із алалією?
17. У чому полягає значення співпраці з іншими спеціалістами під час обстеження дітей із алалією?
18. Які особливості має логопедична робота з подолання моторної алалії?
19. Як здійснюється розвиток розуміння мовлення у дітей із сенсорною алалією?
20. Які ігрові методи використовуються для стимуляції активного мовлення у дітей із алалією?
21. Як розвиваються зв'язне мовлення та граматичні навички у дітей із моторною алалією?

22. Які науково-теоретичні основи вивчення проблеми заїкання?
23. У чому полягає фізіологія заїкання?
24. Які основні симптоми заїкання?
25. Що таке мовленнєві судоми і як вони проявляються у заїкуватих?
26. Як феномен фіксованості на ваді впливає на комунікацію заїкуватих?
27. Які особливості має клінічне та психолого-педагогічне обстеження заїкуватих?
28. У чому полягає методична проблема розвитку мовлення у дошкільників із заїканням?
29. Як логопед оцінює емоційний стан дитини із заїканням під час обстеження?
30. Які сучасні методики використовуються для подолання заїкання в учнів?
31. У чому полягають особливості логопедичної роботи з підлітками із заїканням?
32. Як організувати профілактику заїкання у дошкільних закладах?
33. Які особливості мовленнєвих порушень при тахілалії?
34. У чому полягає симптоматика брадилалії у дітей і дорослих?
35. Як тахілалія та брадилалія пов'язані з іншими мовленнєвими порушеннями?
36. Які методи діагностики мовлення застосовуються при тахілалії?
37. Як проводиться оцінка когнітивних функцій у дітей із брадилалією?
38. У чому полягає значення логопедичних тестів для діагностики темпу мовлення?
39. Як тахілалія впливає на соціалізацію дітей?
40. У чому полягає значення вправ на уповільнення темпу мовлення при тахілалії?
41. Які методи розвитку самоконтролю застосовуються у корекційній роботі при тахілалії?
42. Які методи корекції використовуються для стимуляції мовленнєвого темпу при брадилалії?
43. Як дихальні техніки допомагають у покращенні ритмічності мовлення?
44. У чому полягають основні труднощі комунікації у осіб із брадилалією?

Практичні питання

1. Складіть план обстеження пацієнта з афазією, включаючи дослідження читання та письма.
2. Розробіть вправи для оцінки розуміння мовлення у пацієнтів із сенсорною афазією.
3. Запропонуйте тестове завдання для оцінки артикуляційних порушень у хворого з афазією.
4. Розробіть серію вправ для відновлення мовлення при семантичній афазії.
5. Створіть план заняття для відновлення зв'язного мовлення у пацієнта з моторною афазією.

6. Запропонуйте ігрову методику для стимуляції розуміння мовлення при акустико-мнестичній афазії.
7. Запропонуйте план діагностичного обстеження для виявлення сенсорної алалії.
8. Розробіть вправу для розвитку мовленнєвої моторики у дитини з моторною еферентною алалією.
9. Складіть схему логопедичної роботи з корекції фонематичного сприйняття у дітей із сенсорною алалією.
10. Складіть карту обстеження звукової сторони мовлення у дітей із алалією.
11. Розробіть вправу для оцінки моторики у дітей із алалією.
12. Запропонуйте тестове завдання для перевірки комунікативних навичок у дітей із алалією.
13. Розробіть комплекс вправ для формування пасивного словникового запасу у дітей із моторною алалією.
14. Створіть план заняття для корекції фонематичного сприйняття у дітей із сенсорною алалією.
15. Запропонуйте сенсомоторну гру для покращення комунікативних навичок у дітей із алалією.
16. Розробіть вправу для оцінки ступеня прояву мовленнєвих судом у заїкуватих.
17. Складіть план роботи з подолання фіксованості на мовленнєвій ваді у заїкуватих.
18. Запропонуйте методику для дослідження фізіологічних аспектів заїкання.
19. Розробіть чек-лист для обстеження мовленнєвої активності дошкільника із заїканням.
20. Запропонуйте тестове завдання для оцінки когнітивних функцій у заїкуватих дітей.
21. Складіть конспект проведення індивідуального обстеження заїкуватої дитини.
22. Розробіть вправу для розвитку плавності мовлення у заїкуватих учнів.
23. Складіть план профілактичної роботи для запобігання заїкання у дітей.
24. Запропонуйте логопедичну гру для стимуляції мовленнєвої активності у заїкуватих.
25. Складіть тест для визначення темпу мовлення у дітей із тахілалією.
26. Запропонуйте вправу для поліпшення мовленнєвого темпу при брадилалії.
27. Розробіть план роботи з дитиною із тахілалією для корекції темпу мовлення.
28. Розробіть завдання для оцінки емоційного стану у дитини з брадилалією.
29. Складіть тестове завдання для діагностики когнітивних функцій у дітей із тахілалією.
30. Запропонуйте методику для оцінки темпу мовлення у дорослих із брадилалією.
31. Розробіть вправу для розвитку чіткості артикуляції при тахілалії.

32. Створіть ігровий конспект заняття для уповільнення темпу мовлення у дітей.
33. Запропонуйте комплекс дихальних вправ для дітей із тахілалією.
34. Розробіть вправу для тренування артикуляції при брадилалії.
35. Складіть конспект заняття із використанням музики для стимуляції мовленнєвого темпу.
36. Запропонуйте вправу для активізації мовлення у дітей із брадилалією.

VI семестр

Теоретичні питання

1. Як розвивалася фонопедія як наука? Які її основні етапи?
2. У чому полягають вікові особливості голосу у дітей, підлітків та дорослих?
3. Які основні етапи клінічного обстеження голосових порушень?
4. У чому полягає логопедичне обстеження пацієнтів із порушеннями голосу?
5. Які фактори впливають на зміну голосу у різні вікові періоди?
6. Які причини та механізми лежать в основі функціональних порушень голосу?
7. У чому полягають основи корекційної роботи при функціональних порушеннях голосу?
8. Які техніки використовуються для корекції голосу?
9. Як здійснюється стимуляція голосоутворення у дітей із функціональними порушеннями голосу?
10. Які основні причини парезів і паралічу гортані? Які їх клінічні прояви?
11. У чому полягають принципи корекційної роботи з пацієнтами, які мають парез або параліч гортані?
12. Які логопедичні методи використовуються для корекції голосу при парезах гортані?
13. Як дихальні вправи сприяють відновленню голосоутворення?
14. Які фізіологічні та психологічні наслідки має резекція гортані для пацієнта?
15. Як здійснюється відновлення мовленнєвої комунікації після резекції гортані?
16. У чому полягає формування нового типу голосоутворення у пацієнтів після резекції?
17. Які альтернативні комунікативні навички розвиваються у пацієнтів із відсутністю голосу?
18. Що таке дисграфія? Які психофізіологічні механізми лежать в основі цього порушення?
19. У чому полягає мозкова організація процесу письма?
20. Які операції процесу письма забезпечують його нормальне функціонування?
21. Назвіть основні передумови формування навичок письма.
22. Яка етіологія порушень писемного мовлення?

23. Які типи патологічних помилок характерні для дисграфії?
24. Що таке дислексія? Які психофізіологічні механізми лежать в основі процесу читання?
25. Які операції забезпечують процес читання?
26. Як порушення зорово-просторових функцій впливають на дислексію?
27. У чому полягає зв'язок дислексії з когнітивними функціями та усним мовленням?
28. Які методики використовуються для обстеження дітей із дислексією та дисграфією?
29. У чому полягають особливості обстеження фонематичних процесів у дітей із дислексією?
30. Як аналіз письмових робіт допомагає виявити дисграфію?
31. Які когнітивні та лексико-граматичні навички оцінюються під час діагностики порушень письма?
32. Які традиційні та інноваційні методи логопедичної роботи використовуються для подолання порушень писемного мовлення?
33. У чому полягає важливість співпраці спеціалістів у корекції дисграфії та дислексії?
34. Які допоміжні засоби застосовуються у корекційній роботі з дітьми?
35. Які основні типи фонетичних помилок виділяють у логопедії?
36. Як розвивається фонематичне сприйняття у дітей?
37. У чому полягає автоматизація правильної вимови звуків?
38. Як оптико-просторові помилки впливають на розвиток письма?
39. Які методи розвитку зорово-просторового сприйняття використовуються у корекційній роботі?
40. У чому полягає значення графо-моторних вправ у подоланні дисграфії?
41. Як лексико-граматичні помилки впливають на мовленнєвий розвиток дитини?
42. Які методи використовуються для формування правильного граматичного оформлення мовлення?
43. У чому полягає профілактика порушень писемного мовлення?
44. У чому полягає суть методу Orton-Gillingham?
45. Як штучний інтелект використовується для корекції дислексії та дисграфії?
46. Які мультимодальні підходи ефективні у роботі з порушеннями письма?
47. Що таке Індивідуальна програма розвитку (ІПР)? Які її складові?
48. Як реалізується ІПР у роботі з дітьми із порушеннями письма?
49. Яке значення має міждисциплінарний підхід у складанні ІПР?

Практичні питання

1. Розробіть план логопедичного обстеження пацієнта з дисфонією.
2. Запропонуйте тестове завдання для оцінки голосових характеристик у підлітків.

3. Складіть карту обстеження голосових порушень, включаючи оцінку дихання, гучності, тембру та висоти голосу.
4. Розробіть комплекс вправ для корекції функціональних порушень голосу.
5. Складіть план заняття для стимуляції голосоутворення у дитини з дисфонією.
6. Запропонуйте вправу для релаксації м'язів гортані при функціональних порушеннях голосу.
7. Розробіть серію фонопедичних вправ для пацієнта з парезом гортані.
8. Складіть план логопедичного заняття для стимуляції голосоутворення у дорослого пацієнта.
9. Запропонуйте вправу для релаксації та стимуляції м'язів гортані при паралічі гортані.
10. Розробіть програму корекційної роботи для відновлення голосу після резекції гортані.
11. Складіть вправу для стимуляції мовленнєвої активності у пацієнта після резекції.
12. Запропонуйте методику подолання психологічного бар'єра у спілкуванні у пацієнтів після резекції гортані.
13. Складіть завдання для діагностики дрібної моторики у дитини із дисграфією.
14. Запропонуйте вправу для розвитку графо-моторних навичок.
15. Розробіть тестове завдання для виявлення типових помилок при дисграфії.
16. Розробіть тест для оцінки техніки читання у дитини з дислексією.
17. Запропонуйте вправу для розвитку зорово-просторового сприйняття.
18. Складіть завдання на розвиток фонематичного слуху у дітей із дислексією.
19. Розробіть завдання для аналізу графічних помилок у письмових роботах дітей.
20. Запропонуйте тест для оцінки техніки читання та розуміння прочитаного.
21. Створіть чек-лист для обстеження дрібної моторики у дітей із порушеннями письма.
22. Розробіть план заняття з подолання дисграфії за допомогою інтерактивних технологій.
23. Запропонуйте гру для розвитку навичок письма у дітей із дисграфією.
24. Складіть вправу для роботи з фонематичними помилками при дислексії.
25. Розробіть скоромовку для автоматизації звуків у мовленні.
26. Запропонуйте завдання для розвитку фонематичного сприйняття.
27. Складіть вправу для роботи над артикуляційною базою звуків.
28. Запропонуйте вправу для аналізу та порівняння графічних об'єктів.
29. Розробіть завдання на тренування просторової орієнтації через малюнки.
30. Складіть план роботи з дитиною для закріплення графо-моторних навичок.
31. Розробіть вправу на узгодження слів у роді, числі, відмінку.
32. Запропонуйте завдання для розширення словникового запасу.
33. Складіть творчий текст із використанням синонімів та антонімів.

34. Запропонуйте план використання інтерактивної платформи Dyslexia Quest для дітей із дислексією.
35. Розробіть вправу із використанням асоціативного навчання.
36. Складіть завдання для застосування поведінкової терапії у роботі з дисграфією.
37. Складіть структуру ІПР для дитини із дисграфією.
38. Розробіть рекомендації для батьків щодо підтримки ІПР вдома.
39. Запропонуйте план моніторингу ефективності ІПР у логопедичній практиці.

РОЗДІЛ 5

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Базима Н. В., Качуровська О. Б., Коломієць Ю. В., Мартиненко І. В. *Дитина з труднощами в навчанні в інклюзивному класі* / за ред. І. В. Мартиненко, М. К. Шеремет. К. : ДІА, 2019. 148 с.
2. Богуш А. М., Гавриш Н. В. *Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник*; за ред. А. М. Богуш. Вид. 2-ге, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 704 с.
3. Богуш А., Маліновська Н. *Методика розвитку мовлення та навчання рідної мови дітей раннього та дошкільного віку: підручник*. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2021. 336 с.
4. Брушневська І. М., Рібцун Ю. В. *Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності у дітей: діагностичний комплекс* : навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2020. 112 с.
5. Вашуленко М. С. *Українська мова і мовлення у початковій школі (1-4 класи): методичний посібник для вчителів*. Нова українська школа. Видавничий дім освіта. 2018. 400 с.
6. Калмикова Л. О. *Перспективність і наступність в навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного й молодшого шкільного віку: психолінгвістичний і лінгвометодичний виміри*. К. : Видавничий Дім «Слово», 2017. 448 с. 4.
7. *Концепція дитячого та підліткового мовлення*. Акціонерне товариство «Національна суспільна телерадіокомпанія України». 2020. URL: https://corp.suspilne.media/media/documents/zagalni-dokumenti/Kontsepsiia_dytiacoho_i_pidlitkovoho_movlennia.pdf
8. *Логопедичні технології* : навч.- методичний посібник / Уманський ДПУ імені Павла Тичини, Ін-т розвитку дитини ; уклад. Л. Д. Бегас. Умань : Алмі, 2014. 124 с. 5.
9. *Логопедія* : підр. / За ред. М. К. Шеремет. К.: Видавничий Дім «Слово». 2015. 672 с. 6.
10. Мартиненко І. В. *Комунікативний тренінг для дошкільників з порушеннями мовлення*. К. : Літера ЛТД, 2019. 120 с.
11. *Психолого-педагогічні засади технологій супроводу дітей з особливими освітніми потребами у процесі їх соціальної інтеграції* : кол. моногр. / наук. ред. А. Г. Обухівська, Т. Д. Ілляшенко. Київ : Ніка-Центр, 2020. 113 с.
12. Рібцун Ю. *Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення* : навч.-метод. посіб. / Е. Данілавичюте, Л. Трофименко, В. Ільяна, Ю. Рібцун, З. Мартинюк, Г. Грибань. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. С. 698-846. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730619>
13. Соботович Є. Ф. *Вибрані праці з логопедії* / Укл. В. В. Тищенко, Є. Ю.

Линдіна. К. : «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.

Додаткова

1. Брембати Ф., Донини Р. *Специфічні розлади розвитку дитини та процес навчання*. Видавництво: Видавнича група Кенгуру. 2019. 160 с.
2. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. *Інклюзивна освіта: від основ до практики* : моногр. Київ : ТОВ «Атопол», 2016. 152 с.
3. Король А. В. *Мовленнєва картка з картинками : Дидактичний матеріал із логопедичного обстеження мовленнєвого розвитку дитини*. Видавництво: Мандрівець. 2023. 32с.
4. Кравцова І., Стахова Л. *Програма “Корекційно-розвиткова робота з дітьми із загальним та фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення”*. Видавництво: Мандрівець. 2023. 80 с.
5. Малярчук А.Я. *Виправлення вад мовлення. Звуки К, Г, Г, Х*. Видавництво: Літера ЛТД. 2020.
6. Малярчук А.Я. *Виправлення вад мовлення. Звуки Л, Л’*. Видавництво: Літера. 2016. 88 с.
7. Малярчук А.Я. *Виправлення вад мовлення. Звуки Р, Р’*. Видавництво: Літера. 219. 104 с.
8. Малярчук А.Я. *Виправлення вад мовлення. Свистячі звуки С, З, Ц, ДЗ: навчальний посібник*. Видавництво: Літера ЛТД. 2009. 104 с.
9. Малярчук А.Я. *Виправлення вад мовлення. Шиплячі звуки Щ, Ч,Ш,Ж*. Видавництво: Літера ЛТД. 2020.
10. Мартиненко І. В. *Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку із системними порушеннями мовлення* : моногр. К. : ДІА, 2016. 304 с.
11. Ольшевська Ж. Ю., Олтаржевська Л. В. *Організація корекційно-розвиткової роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку в закладі дошкільної освіти. Старша група: 6-й рік життя*. Видавництво: Мандрівець. 2020. 136 с.
12. Рібцун Ю. В. *У країні Веселкових звуків. Альбом учителя-логопеда. Ч. 1,2. Х.* : Видавнича група «Основа», 2020.
13. Рібцун Ю. В. *Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення: навчання та розвиток* : навч.-метод. посіб. Львів : Світ, 2020. 268 с.
14. Рібцун Ю. В. *Я учуся розмовляти : навч.-метод. комплект : логопедичний альбом з розвитку мовлення дошкільників 3–6 років*. К.: Генеза, 2019. 160 с.
15. Рібцун Ю. *Дошкільнятко. Корекційно-розвивальна та навчально-виховна робота з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення*. Видавництво: Мандрівець. 2016.
16. Токарева Н. М., Шамне А. В., Макаренко Н. М. *Сучасний підліток у системі психологопедагогічного супроводу* : монографія. Кривий Ріг, 2014. 312 с.
17. Федорович Л. *Постановка звуків у вимові дітей дошкільного та молодшого шкільного віку*. Видавництво: Ліпс. 124 с.

18. Харченко І. Г. *Методика “Мандала” в корекційно-розвитковій роботі з дітьми та підлітками*. Видавництво: Мандрівець. 2020. 44 с.
19. Чередніченко Н. В., Клименко І. В., Тенцер Л. В. *Порушення письма у молодших школярів: діагностика та корекція*. К. : ДІА, 2016. 248 с.
20. Шеремет М. К., Стахова Л. Л., Кравцова І. В., Кравченко А. І. *Організація корекційно-розвивальної роботи в групах для дітей із порушеннями мовлення (орієнтовне планування та методичні рекомендації)*. Суми : СумДПУ, 2014. 186 с.

Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, вул. Лесі Українки, 23) URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/01about>
2. Цифровий репозитарій наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02infres>
3. Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Івасюка (м. Чернівці, вул. О. Кобилянської, 47). URL: <http://www.library.cv.ua/sample-page-2>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Бібліотечні електронні ресурси та технології. URL: http://nbuv.gov.ua/e_technology?field_e_technology_tid=444&field_yfpdf_tid=All
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Наукові ресурси. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1539>
6. ELibUkr Електронна бібліотека України. Ресурси відкритого доступу. URL: <http://www.elibukr.org/uk/resursi/resursividkritogo-dostupu.html>
7. Міністерство освіти і науки України. Нормативно-правова база. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/63/64/normativnopravova-baza/>
8. Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова». Індекс УДК. Визначення індексів УДК, авторського знака для документів. URL: http://www.ukrbook.net/UDC_poslугy.html
9. Академічна доброчесність. Сайт Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <https://www.chnu.edu.ua/universytet/vazhlyvo/akademichna-dobrochesnist/>
10. Академічна доброчесність. Сайт кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти. URL: <https://preschool.chnu.edu.ua/akademichna-dobrochesnist/>
11. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
12. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
13. Перепелюк І.Р., Танявська Я.А., Марєєва Т.В. *Логопедія* : електронний курс на освітній платформі MOODLE Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5131>

Інформація про укладачів

ОЛІЙНИК Марія Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ТАНЯВСЬКА Ярина Андріївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ПЕРЕПЕЛЮК Інна Романівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

МАРСЄВА Тетяна Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

КОЛТУНОВИЧ Тетяна Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

КУЗНЄЦОВА Катерина Сергіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Навчально-методичне видання

У к л а д а ч і:

**ОЛІЙНИК Марія Іванівна, ТАНЯВСЬКА Ярина Андріївна,
ПЕРЕПЕЛЮК Інна Романівна, МАРЄЄВА Тетяна Вікторівна,
КОЛТУНОВИЧ Тетяна Анатоліївна, КУЗНЕЦОВА Катерина Сергіївна**

ЛОГОПЕДІЯ:

методичні рекомендації

**для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 016 Спеціальна освіта
освітньо-професійної програми «Логопедія»**

Відповідальна за випуск *Олійник М. І.*

Технічний редактор *Андрієць Ф. С.*

Підписано до друку 22.01.2025. Формат 60х84/16.

Папір офсетний. Друк різнографічний.

Умов.-друк. арк. 5,4. Обл.-вид. арк.6. Зам. Н-036.

Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготовлювачів та розповсюджувачів книжкової продукції серія ДК № 7225 від 28.12.2020 року

Видавничо-інформаційний центр “Місто”
Україна , 58005, м. Чернівці, вул. Головна, 173А,
тел. (0372) 58 53 12